

RAFAKO S.A.

GRUPA PBG

**SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY
DNIA 31 GRUDNIA 2015 ROKU**

wraz z opinią biegłego rewidenta

Spis treści

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	1
Sprawozdanie z sytuacji finansowej	2
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	4
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	5
DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE	6
1. Informacje ogólne	6
2. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego	8
3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki	8
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	8
5. Inwestycje Spółki	9
6. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego	10
7. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	11
7.1. Profesjonalny osąd	11
7.2. Niepewność szacunków	11
7.3. Oświadczenie o zgodności	14
7.4. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych	14
8. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości (istotne zasady (polityka) rachunkowości)	14
9. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie	15
10. Zmiana szacunków	16
11. Istotne zasady rachunkowości	17
11.1. Wycena do wartości godziwej	17
11.2. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej	17
11.3. Rzeczowe aktywa trwałe	18
11.4. Wartości niematerialne	20
11.5. Wartość firmy	21
11.6. Udziały i akcje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	22
11.7. Leasing	22
11.8. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	22
11.9. Koszty finansowania zewnętrznego	23
11.10. Odzyskiwalna wartość aktywów długoterminowych	23
11.11. Aktywa finansowe	23
11.12. Utrata wartości aktywów finansowych	24
11.12.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu	25
11.12.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu	25
11.12.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	25
11.13. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	25
11.14. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia	26
11.15. Zapasy	26
11.16. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	26
11.17. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	26
11.18. Kapitał podstawowy	27
11.19. Rezerwy	27
11.20. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	27
11.21. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	27
11.22. Świadczenia pracownicze	28
11.23. Podatki	28
11.23.1. Podatek dochodowy	28
11.23.2. Podatek od towarów i usług	30
11.24. Przychody	30
11.24.1. Sprzedaż towarów i produktów	30
11.24.2. Świadczenie usług	30
11.24.3. Odsetki	30
11.24.4. Dywidendy	30
11.24.5. Przychody z tytułu wynajmu	30
11.24.6. Umowy o usługi budowlane	31
11.24.7. Dotacje rządowe	31
11.25. Zysk netto na jedną akcję	31
12. Segmenty operacyjne	31

13.	Sezonowość lub cykliczność działalności Spółki.....	31
14.	Informacje dotyczące umów o usługę budowlaną	32
14.2.	Rezerwa na straty wynikające z umów o usługę budowlaną.....	34
14.3.	Rezerwa na koszty kar z tytułu nieterminowej realizacji lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych umów o usługę budowlaną.....	35
15.	Przychody i koszty.....	35
15.1.	Przychody ze sprzedaży produktów i usług.....	35
15.2.	Przychody ze sprzedaży materiałów	36
15.3.	Geograficzne obszary działalności	36
15.4.	Koszty sprzedanych produktów i usług oraz materiałów.....	37
15.5.	Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych, odpisy aktualizujące ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów	38
15.6.	Koszty świadczeń pracowniczych.....	38
15.7.	Pozostałe przychody operacyjne.....	38
15.8.	Pozostałe koszty operacyjne	39
15.9.	Przychody finansowe	39
15.10.	Koszty finansowe	39
15.11.	Składniki innych całkowitych dochodów.....	40
16.	Podatek dochodowy	40
16.1.	Obciążenie podatkowe.....	40
16.2.	Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	41
16.3.	Odroczony podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2015 roku.....	42
17.	Działalność zaniechana	42
18.	Propozycja podziału zysku za 2015 rok	43
19.	Zysk/(strata) przypadający na jedną akcję	43
20.	Istotne pozycje wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	44
21.	Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	45
22.	Rzeczowe aktywa trwałe.....	46
23.	Środki trwałe w leasingu	48
24.	Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	48
25.	Nieruchomości inwestycyjne	48
26.	Wartości niematerialne.....	49
27.	Udział we wspólnym przedsięwzięciu	52
28.	Akcje/udziały w jednostkach zależnych oraz pozostałych jednostkach.....	52
29.	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów - długoterminowe	52
30.	Inne aktywa finansowe długoterminowe	53
31.	Zapasy	53
32.	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów krótkoterminowe	54
32.1.	Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych oraz pozostałych należności	55
33.	Aktywa finansowe krótkoterminowe.....	55
33.1.	Instrumenty pochodne	55
33.2.	Inwestycje krótkoterminowe	55
33.3.	Lokaty krótkoterminowe.....	55
33.4.	Udzielone pożyczki.....	56
34.	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki.....	58
34.1.	Zabezpieczenia ustanowione na środkach trwałych.....	58
34.2.	Zabezpieczenia ustanowione na wartościach niematerialnych	58
34.3.	Zabezpieczenia ustanowione na akcjach/udziałach.....	59
34.4.	Zabezpieczenia ustanowione na zapasach.....	59
34.5.	Zabezpieczenia ustanowione na należnościach handlowych	59
35.	Kapitał własny	59
35.1.	Kapitał podstawowy.....	59
35.2.	Wartość nominalna akcji.....	59
35.3.	Prawa akcjonariuszy.....	59
35.4.	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	60
35.5.	Kapitał zapasowy.....	60
35.6.	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych.....	60
35.7.	Zyski zatrzymane i wypłacone dywidendy	60

35.8.	Zarządzanie kapitałem	60
36.	Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A. na koniec okresu sprawozdawczego	61
37.	Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	62
38.	Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	63
38.1.	Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz inne świadczenia	63
39.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	64
39.1.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania – długoterminowe.....	64
39.2.	Rezerwy, zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania – krótkoterminowe	64
39.3.	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych.....	65
39.4.	Zobowiązania inwestycyjne	65
39.5.	Rezerwa na koszty z tytułu niewykorzystanych urlopów.....	66
39.6.	Naliczone zobowiązania z tytułu niewypłaconej premii	66
39.7.	Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych.....	67
39.8.	Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji bankowych i poręczeń	67
39.9.	Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	68
40.	Dotacje	68
41.	Emisja, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych	69
42.	Wykorzystanie wpływów z emisji papierów wartościowych	69
43.	Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	70
44.	Zmiany pozycji pozabilansowych, informacje o udzieleniu przez jednostkę poręczeń kredytu, pożyczki lub udzieleniu gwarancji	70
45.	Gwarancje	71
46.	Sprawy sporne, postępowania sądowe	72
47.	Należności od jednostek powiązanych znajdujących się w procesie upadłości układowej	73
48.	Informacje o podmiotach powiązanych.....	75
48.1.	Jednostka dominująca Spółki	76
48.2.	Wspólne przedsięwzięcia, w których Spółka jest współnikiem.....	76
48.3.	Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi	77
48.4.	Transakcje z udziałem innych członków Zarządu i Rady Nadzorczej.....	77
48.5.	Akcje w posiadaniu członków organów zarządzających i nadzorujących	77
48.6.	Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych	77
48.7.	Wynagrodzenia wyższej kadry kierowniczej Spółki	77
49.	Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz	79
50.	Informacja o umowie z biegłym rewidentem lub podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych za wyżej wymienione okresy	79
51.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	80
51.1.	Ryzyko stopy procentowej	80
51.2.	Ryzyko walutowe	81
51.3.	Ryzyko cen towarów	82
51.4.	Ryzyko kredytowe	82
51.5.	Ryzyko związane z płynnością	82
52.	Instrumenty pochodne	83
53.	Instrumenty finansowe	84
53.1.	Wartość bilansowa klas i kategorii instrumentów finansowych.....	84
53.2.	Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych	86
53.3.	Ryzyko stopy procentowej	90
54.	Zatrudnienie	92
55.	Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego	92

Sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Nota	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży		989 296	1 143 740
Przychody ze sprzedaży produktów i usług	15.1	987 274	1 141 720
Przychody ze sprzedaży materiałów	15.2	2 022	2 020
		<hr/>	<hr/>
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	15.4	(906 829)	(1 040 394)
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży		82 467	103 346
		<hr/>	<hr/>
Pozostałe przychody operacyjne	15.7	8 858	4 402
Koszty sprzedaży	15.4	(28 564)	(30 399)
Koszty ogólnego zarządu	15.4	(39 389)	(38 414)
Pozostałe koszty operacyjne	15.8	(7 797)	(10 550)
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej		15 575	28 385
		<hr/>	<hr/>
Przychody finansowe	15.9	13 403	8 643
Koszty finansowe	15.10	(6 916)	(9 727)
Wynik na zbyciu jednostki zależnej		11 376	-
Zysk/(strata) brutto		33 438	27 301
		<hr/>	<hr/>
Podatek dochodowy	16.1	(6 851)	(3 786)
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	18, 19	26 587	23 515
		<hr/>	<hr/>
Inne całkowite dochody za okres			
<i>Pozycje podlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych</i>			
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	15.11	(233)	89
Inne całkowite dochody netto podlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych		(233)	89
		<hr/>	<hr/>
<i>Pozycje niepodlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych</i>			
Inne całkowite dochody wynikające z zysków/(strat) aktuarialnych	15.11	(314)	(5 005)
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	15.11, 16	60	950
Inne całkowite dochody netto niepodlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych		(254)	(4 055)
		<hr/>	<hr/>
Całkowity dochód za rok		26 100	19 549
		<hr/>	<hr/>
Średnia ważona liczba akcji	19	74 472 635	69 600 000
Podstawowy zysk/(strata) na jedną akcję w złotych	19	0,36	0,34
		<hr/>	<hr/>

Racibórz, dnia 21 marca 2016 roku

Agnieszka Wasilewska-Semal	Krzysztof Burek	Jarosław Dusiło	Edward Kasprzak	Tomasz Tomczak	Jolanta Markowicz
-------------------------------	-----------------	-----------------	-----------------	----------------	-------------------

Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Główny Księgowy
----------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	-----------------

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

na dzień 31 grudnia 2015 roku

	Nota	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
AKTYWA			
Aktywa trwałe (długoterminowe)			
Rzeczowe aktywa trwałe	22	153 827	142 806
Nieruchomości inwestycyjne		–	–
Wartości niematerialne	26	11 488	9 164
Należności z tytułu dostaw i usług, pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów długoterminowe	29	6 392	28 990
Należności z tytułu dostaw i usług		5 660	28 990
Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów		732	–
Aktywa finansowe długoterminowe		60 889	58 802
Akcje/udziały w jednostkach zależnych	28	25 032	25 032
Akcje/udziały w pozostałych jednostkach	28	229	388
Udzielone pożyczki długoterminowe	30,33.4	–	38
Inne aktywa finansowe długoterminowe	30	35 628	33 344
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	16.3	42 738	49 570
		275 334	289 332
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)			
Zapasy	31	18 804	21 715
Należności z tytułu dostaw i usług, pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów krótkoterminowe	32	312 470	437 248
Należności z tytułu dostaw i usług		141 934	237 953
Należności z tytułu podatku dochodowego		7 095	13 666
Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów		163 441	185 629
Należności z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną i związane z wyceną kontraktów rozliczenia międzyokresowe	14	276 703	239 735
Aktywa finansowe krótkoterminowe		103 541	14 418
Instrumenty pochodne	33.1	–	–
Lokaty krótkoterminowe	33.3	–	–
Udzielone pożyczki krótkoterminowe	33.4	486	70
Inne aktywa finansowe krótkoterminowe	33.5	5 946	–
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	33.6	97 109	14 348
Pozostałe aktywa niefinansowe krótkoterminowe		–	–
		711 518	713 116
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	24	119	35 450
		986 971	1 037 898

Racibórz, dnia 21 marca 2016 roku

Agnieszka
Wasilewska-Semail

Krzysztof Burek

Jarosław Dusiło

Edward Kasprzak

Tomasz Tomczak

Jolanta Markowicz

Prezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Główny Księgowy

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

na dzień 31 grudnia 2015 roku

	Nota	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
PASYWA			
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	35.1	169 864	139 200
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	35.4	95 340	36 778
Kapitał zapasowy	35.5	104 716	81 201
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	35.6	60	293
Zyski zatrzymane / Niepokryte straty	35.7	21 843	19 025
		391 823	276 497
Zobowiązania długoterminowe			
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	37	–	–
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	39.1, 43	3 111	1 581
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	16.3	–	–
Rezerwa z tytułu świadczeń pracowniczych	38	23 500	24 907
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania długoterminowe		25 544	22 869
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	39.1	20 796	20 504
Zobowiązania z tytułu inwestycji	39.1	112	172
Pozostałe zobowiązania	39.1	4 636	2 193
		52 155	49 357
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania krótkoterminowe		307 537	378 810
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	39.2	256 803	299 227
Zobowiązania z tytułu inwestycji	39.2	1 790	4 860
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	39.9	–	–
Pozostałe zobowiązania	39.2	48 944	74 723
Bieżąca część oprocentowanych kredytów bankowych i pożyczek	37	111 213	130 229
Pozostałe zobowiązania finansowe oraz z tytułu leasingu finansowego	39.2, 43	1 278	559
Rezerwa z tytułu świadczeń pracowniczych	38	1 973	1 896
Zobowiązania, rezerwy z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną i przychody przyszłych okresów		120 992	200 550
Zobowiązania z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną	14	90 378	161 446
Rezerwy z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną	14	29 807	38 033
Dotacje	40	807	1 071
		542 993	712 044
Zobowiązania razem		595 148	761 401
SUMA PASYWÓW		986 971	1 037 898

Racibórz, dnia 21 marca 2016 roku

Agnieszka Wasilewska-Semal
Krzysztof Burek
Jarosław Dusiło
Edward Kasprzak
Tomasz Tomczak
Jolanta Markowicz

Prezes Zarządu
Wiceprezes Zarządu
Wiceprezes Zarządu
Wiceprezes Zarządu
Wiceprezes Zarządu
Główny Księgowy

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Nota	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) brutto		33 438	27 301
Korekty o pozycje:			
Amortyzacja	15.5	(38 043)	100 988
(Zyski)/straty z tytułu różnic kursowych		10 662	10 388
Odsetki i dywidendy, netto		(4)	2
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej	33.5	4 322	4 290
(Zwiększenie)/ zmniejszenie stanu należności	20	(13 865)	145
(Zwiększenie)/ zmniejszenie stanu zapasów		135 996	49 468
Zwiększenie/ (zmniejszenie) stanu zobowiązań i rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych z wyjątkiem kredytów i pożyczek	20	2 911	(1 841)
Zmiana stanu rozliczeń z tytułu umów o usługę budowlaną	20	(55 732)	131 488
Podatek dochodowy zapłacony		(116 262)	(74 731)
Pozostałe		(4 768)	(18 058)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		(1 303)	(163)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		323	93
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	20	(24 524)	(4 928)
Sprzedaż aktywów finansowych		-	-
Nabycie aktywów finansowych		-	-
Sprzedaż jednostki zależnej	5	48 000	-
Nabycie udziałów w jednostce zależnej		-	-
Dywidendy i odsetki otrzymane		16	2 812
Udzielenie pożyczek		(403)	(190)
Spłata udzielonych pożyczek		31	81
Pozostałe		(1 440)	-
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		22 003	(2 132)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z emisji akcji	41	89 225	-
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		(1 565)	(1 034)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów		-	-
Spłata kredytów/pożyczek	20	(18 570)	(128 199)
Odsetki zapłacone	20	(3 578)	(6 435)
Provizje bankowe		(1 051)	(1 111)
Pozostałe		1 135	699
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		65 596	(136 080)
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		82 994	(9 923)
Różnice kursowe netto		(233)	89
Środki pieniężne na początek okresu	33.6	14 348	24 182
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym:	33.6	97 109	14 348
- o ograniczonej możliwości dysponowania	33.6	2 153	1 317

Racibórz, dnia 21 marca 2016 roku

Agnieszka
Wasilewska-Semail

Krzysztof Burek

Jarosław Dusiło

Edward Kasprzak

Tomasz Tomczak

Jolanta Markowicz

Prezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Główny Księgowy

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 roku

	<i>Kapitał akcyjny</i>	<i>Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej</i>	<i>Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty</i>	<i>Razem</i>
Na 1 stycznia 2015 roku	139 200	36 778	81 201	293	19 025	276 497
Dochody całkowite za okres sprawozdawczy	–	–	–	(233)	26 333	26 100
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	23 515	–	(23 515)	–
Emisja akcji serii J	30 664	58 562	–	–	–	89 226
Na 31 grudnia 2015 roku	169 864	95 340	104 716	60	21 843	391 823
Na 1 stycznia 2014 roku	139 200	36 778	220 982	204	(140 216)	256 948
Dochody całkowite za okres sprawozdawczy	–	–	–	89	19 460	19 549
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	(139 781)	–	139 781	–
Dywidenda	–	–	–	–	–	–
Na 31 grudnia 2014 roku	139 200	36 778	81 201	293	19 025	276 497

Racibórz, dnia 21 marca 2016 roku

Agnieszka
Wasilewska-Semail

Krzysztof Burek

Jarosław Dusiło

Edward Kasprzak

Tomasz Tomczak

Jolanta Markowicz

Prezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Główny Księgowy

DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

RAFAKO S.A. ("Spółka") jest spółką akcyjną z siedzibą w Raciborzu, ul. Łąkowa 33, której akcje znajdują się w publicznym obrocie. Spółka została utworzona aktem notarialnym dnia 12 stycznia 1993 roku. W dniu 24 sierpnia 2001 roku została wpisana do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 34143 prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Spółce nadano numer statystyczny REGON 270217865.

Czas trwania działalności Spółki jest nieoznaczony.

Sprawozdanie finansowe Spółki obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku.

Podstawowym przedmiotem działania Spółki jest:

- Produkcja wytwornic pary, z wyłączeniem kotłów do centralnego ogrzewania gorącą wodą,
- Naprawa i konserwacja metalowych wyrobów gotowych,
- Instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia,
- Produkcja konstrukcji metalowych i ich części,
- Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane,
- Produkcja przemysłowych urządzeń chłodniczych i wentylacyjnych,
- Produkcja pozostałych zbiorników, cystern i pojemników metalowych,
- Obróbka mechaniczna elementów metalowych,
- Obróbka metali i nakładanie powłok na metale,
- Produkcja maszyn do obróbki metalu,
- Naprawa i konserwacja maszyn,
- Działalność w zakresie architektury,
- Działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne,
- Produkcja pieców, palenisk i palników piecowych,
- Sprzedaż hurtowa pozostałych maszyn i urządzeń,
- Sprzedaż hurtowa metali i rud metali,
- Produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana,
- Produkcja narzędzi,
- Wytwarzanie energii elektrycznej,
- Przesyłanie energii elektrycznej,
- Dystrybucja energii elektrycznej,
- Handel energią elektryczną,
- Wytwarzanie i zaopatrywanie w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych,
- Sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych oraz sprzętu i dodatkowego wyposażenia hydraulicznego i grzejnego,
- Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi,
- Pozostałe badania i analizy techniczne,
- Pozostałe pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane,
- Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
- Hotele i podobne obiekty zakwaterowania,
- Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania,
- Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne,
- Pozostała usługowa działalność gastronomiczna,
- Działalność obiektów kulturalnych,

-
- Pozostała działalność rozrywkowa i rekreacyjna,
 - Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów,
 - Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych,
 - Kucie, prasowanie, wyłaczanie i walcowanie metali; metalurgia proszków,
 - Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych,
 - Produkcja elektrycznych silników, prądnic i transformatorów,
 - Produkcja aparatury rozdzielczej i sterowniczej energii elektrycznej,
 - Produkcja silników i turbin, z wyłączeniem silników lotniczych, samochodowych i motocyklowych,
 - Produkcja sprzętu i wyposażenia do napędu hydraulicznego i pneumatycznego,
 - Produkcja pozostałych pomp i sprężarek,
 - Produkcja urządzeń dźwigowych i chwytaków,
 - Naprawa i konserwacja urządzeń elektrycznych,
 - Obróbka i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne,
 - Demontaż wyrobów zużytych,
 - Działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami,
 - Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych,
 - Roboty związane z budową dróg i autostrad,
 - Roboty związane z budową dróg szynowych i kolei podziemnej,
 - Roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych,
 - Roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych,
 - Roboty związane z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej, gdzie indziej niesklasyfikowane,
 - Rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych,
 - Przygotowanie terenu pod budowę,
 - Wykonywanie wykopów i wierceń geologiczno-inżynierskich,
 - Wykonywanie instalacji elektrycznych,
 - Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych,
 - Wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych,
 - Wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych,
 - Sprzedaż hurtowa odpadów i złomu,
 - Magazynowanie i przechowywanie pozostałych towarów,
 - Działalność związana z oprogramowaniem,
 - Działalność związana z doradztwem w zakresie informatyki,
 - Działalność związana z zarządzaniem urządzeniami informatycznymi,
 - Pozostała działalność usługowa w zakresie technologii informatycznych i komputerowych,
 - Przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność,
 - Działalność w zakresie specjalistycznego projektowania,
 - Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek,
 - Wynajem i dzierżawa pozostałych pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli,
 - Wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń budowlanych,
 - Wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń biurowych, włączając komputery,
 - Wynajem i dzierżawa pozostałych maszyn, urządzeń oraz dóbr materialnych, gdzie indziej niesklasyfikowane,
 - Naprawa i konserwacja komputerów i urządzeń peryferyjnych,
 - Działalność obiektów sportowych,
 - Pozostała działalność związana ze sportem,
 - Pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania.

Spółka posiada Oddział w Turcji sporządzający samodzielne sprawozdanie finansowe, zgodne z prawem tureckim. Walutą funkcjonalną oddziału jest EUR.

2. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Spółka prezentująca niniejsze sprawozdanie sporządza również skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej RAFAKO za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku, które zostało zatwierdzone do publikacji w dniu 21 marca 2016 roku.

3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku nie miały miejsca zmiany w składzie Zarządu Spółki.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Zarządu przedstawia się następująco:

Agnieszka Wasilewska-Semail	- Prezes Zarządu
Krzysztof Burek	- Wiceprezes Zarządu
Jarosław Dusiło	- Wiceprezes Zarządu
Edward Kasprzak	- Wiceprezes Zarządu
Tomasz Tomczak	- Wiceprezes Zarządu

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku miały miejsce zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki.

W dniu 18 czerwca 2015 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie RAFAKO S.A. podjęło następujące decyzje:

- ustaliło liczbę członków Rady Nadzorczej Spółki na 7 osób,
- powołało Radę Nadzorczą VIII kadencji w składzie:

Jerzy Wiśniewski	- Członek Rady Nadzorczej
Dariusz Sarnowski	- Członek Rady Nadzorczej
Piotr Wawrzynowicz	- Członek Rady Nadzorczej
Przemysław Schmidt	- Członek Rady Nadzorczej
Dariusz Szymański	- Członek Rady Nadzorczej
Adam Szyszka	- Członek Rady Nadzorczej
Małgorzata Wiśniewska	- Członek Rady Nadzorczej

W dniu 18 czerwca 2015 roku Rada Nadzorcza nowej kadencji ukonstytuowała się w sposób następujący:

Jerzy Wiśniewski	- Przewodniczący
Dariusz Sarnowski	- Wiceprzewodniczący
Piotr Wawrzynowicz	- Sekretarz

Z dniem 9 listopada 2015 roku Pan Piotr Wawrzynowicz – Sekretarz Rady Nadzorczej złożył rezygnację z zasiadania w Radzie Nadzorczej RAFAKO S.A.

W dniu 21 grudnia 2015 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie RAFAKO S.A. powołało w skład Rady Nadzorczej Spółki Pana Krzysztofa Gerulę.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Rady Nadzorczej przedstawia się następująco:

Jerzy Wiśniewski	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
Dariusz Sarnowski	- Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Krzysztof Gerula	- Członek Rady Nadzorczej (niezależny)
Przemysław Schmidt	- Członek Rady Nadzorczej (niezależny)
Dariusz Szymański	- Członek Rady Nadzorczej
Adam Szyszka	- Członek Rady Nadzorczej (niezależny)
Małgorzata Wiśniewska	- Członek Rady Nadzorczej

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku zostało zatwierdzone przez Zarząd Spółki w dniu 21 marca 2016 roku.

5. Inwestycje Spółki

Spółka posiadała w okresie sprawozdawczym inwestycje w następujących jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych:

Nazwa i siedziba jednostki	Podstawowy przedmiot działalności	Procentowy udział Spółki w kapitale	
		31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
FPM S.A. Mikołów	Produkcja pieców, palenisk i palników piecowych	–	82,19%
PALSERWIS Sp. z o.o.* Mikołów	Produkcja pieców, palenisk i palników piecowych	–	82,19%
PGL – DOM Sp. z o.o. Racibórz	Obsługa nieruchomości na własny rachunek	100%	100%
RAFAKO ENGINEERING Sp. z o.o. Racibórz	Działalność w zakresie projektowania budowlanego, urbanistycznego, technologicznego	51,05%	100%
ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o.o.** Gliwice	Działalność w zakresie projektowania budowlanego, urbanistycznego, technologicznego i doradztwo inżynierskie	63,90%	83,48%
RAFAKO ENGINEERING SOLUTION doo Belgrad	Działalność w zakresie projektowania technologicznego łącznie z doradztwem i sprawowaniem nadzoru dla budownictwa, przemysłu i ochrony środowiska	77%	77%
RAFAKO Hungary Kft. Budapeszt	Montaż urządzeń w przemyśle energetycznym i chemicznym	100%	100%
E001RK Sp. z o.o. Racibórz	Realizacja projektów budowlanych oraz związanych z budową dróg i autostrad, dróg szynowych i kolei podziemnej, mostów i tuneli, działalność w zakresie inżynierii i doradztwa technicznego i naukowego, produkcja, naprawa i konserwacja maszyn i urządzeń, wytwarzanie, przesyłanie i handel energią elektryczną	100%	100%
E003B7 Sp. z o.o. Racibórz	Realizacja projektów budowlanych, działalność w zakresie doradztwa i projektowania budowlanego, inżynierskiego i technologicznego	100%	100%

* jednostka zależna w 100% od spółki FPM S.A., zależna pośrednio od RAFAKO S.A.

** jednostka zależna od RAFAKO ENGINEERING Sp. z o.o. i od PGL-DOM Sp. z o.o., zależna pośrednio od RAFAKO S.A.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Spółkę w podmiotach zależnych był równy udziałowi Spółki w kapitałach tych jednostek, za wyjątkiem jednostki zależnej ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o.o., w której RAFAKO Engineering Sp. z o.o. posiada 40% udziałów uprzywilejowanych w kapitale spółki (stanowią 57,14% głosów na Zgromadzeniu Wspólników Spółki), natomiast PGL – DOM Sp. z o.o. posiada 43,48% udziałów w kapitale spółki, które stanowią 31,06% liczby głosów na Zgromadzeniu Wspólników Spółki.

W dniu 23 lutego 2015 roku została zawarta umowa sprzedaży akcji jednostki zależnej FPM S.A. za łączną kwotę 48 milionów złotych na rzecz spółki TDJ S.A.. Zbyte aktywa stanowiły 82,19% kapitału zakładowego FPM S.A., oraz 82,19% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu FPM S.A. Wartość bilansowa tych aktywów w księgach rachunkowych RAFAKO S.A. wynosiła około 35,2 miliona złotych. Po dokonanej transakcji RAFAKO S.A. nie posiada żadnych akcji FPM S.A. Nie występują powiązania pomiędzy RAFAKO S.A. i osobami zarządzającymi lub nadzorującymi RAFAKO S.A., a TDJ S.A. ani jego osobami zarządzającymi.

W dniu 1 września 2015 roku podjęto uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego jednostki zależnej RAFAKO Engineering Sp. z o.o. z kwoty 1 000 000,00 złotych do kwoty 1 959 000,00 złotych, tj. o kwotę 959 000,00 złotych, poprzez utworzenie 1 918 nowych udziałów, o wartości nominalnej 500,00 złotych każdy udział. Uchwała wyłącza prawa pierwszeństwa dotychczasowego Wspólnika (jednostki dominującej - RAFAKO S.A.) do objęcia nowopowstałych udziałów proporcjonalnie do posiadanych udziałów i przyjmuje, że nowopowstałe udziały zostaną objęte przez nowego Wspólnika tj. spółkę powiązaną PBG oil and gas Sp. z o.o. – jednostka zależna od PBG S.A. w upadłości układowej. Udziały zostają pokryte wkładem niepieniężnym – aportem w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa o łącznej wartości 3 878 658,74 złotych oraz wkładem pieniężnym w wysokości 1 200 000,00 złotych. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału RAFAKO Engineering Sp. z o.o. udział RAFAKO S.A. w kapitale zakładowym wyniesie 51,05%, a udział PBG oil and gas Sp. z o.o. 48,95%. Podwyższenie kapitału Spółki zostało zarejestrowane przez Sąd Rejonowy w Gliwicach X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 29 października 2015 roku.

W dniu 30 października 2015 roku Spółka nabyła zorganizowaną część przedsiębiorstwa jednostki powiązanej PBG Avatia Sp. z o.o. – jednostki zależnej od PBG S.A. w upadłości układowej, w skład której wchodzi ruchomości, wartości niematerialne i prawne oraz prawa wynikające z umów za łączną kwotę 2 500 000,00 złotych. Nabycie zorganizowanej części przedsiębiorstwa jest realizacją strategii zmierzającej do standaryzacji procesów i usług informatycznych w całej Grupie Kapitałowej PBG i umiejscowienie ich w strukturze organizacyjnej RAFAKO S.A. W związku ze spełnieniem warunku przejęcia kontroli nad nabytym przedsięwzięciem, do rozliczenia transakcji nabycia zostaną zastosowane wymogi MSSF 3 – Połączenie jednostek gospodarczych. Transakcja została szerzej opisana w nocie 26.

6. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, zmodyfikowaną dla instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej.

Sprawozdanie finansowe Spółki zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym, czyli 31 grudnia 2015 roku.

Kluczową kwestią z perspektywy możliwości kontynuowania działalności Spółki jest płynność finansowa tj. zapewnienie wystarczających źródeł finansowania realizowanych kontraktów. W związku z powyższym Zarząd Spółki przygotował prognozy finansowe obejmujące okres 12 miesięcy po dniu 31 grudnia 2015 roku oraz lata kolejne, w oparciu o szereg założeń, spośród których najbardziej kluczowe odnoszą się do:

- przedłużenia finansowania działalności Spółki w formie kredytu bankowego po dniu 31 maja 2016 roku - zgodnie z zawartym aneksem z dnia 29 maja 2015 roku termin spłaty posiadanego przez Spółkę kredytu został wydłużony do dnia 31 maja 2016 roku,
- terminowej realizacji kontraktów, które Spółka posiada w swoim portfelu, w szczególności terminowej realizacji przepływów finansowych związanych z realizacją tych kontraktów oraz renegowacji wybranych kontraktów celem optymalizacji przepływów finansowych,
- realizacji kontraktów, które Spółka posiada w swoim portfelu na poziomie zakładanej obecnie marży, w szczególności brak pogłębiania się strat już rozpoznanych na niektórych kontraktach,
- uwolnienia zablokowanych środków finansowych w postaci kaucji gwarancyjnych w zamian za przedstawienie kontrahentom Spółki gwarancji bankowych. Na dzień przygotowania niniejszego sprawozdania finansowego Spółka posiada otwarte linie gwarancyjne w wysokości 175 mln złotych udzielone przez instytucje finansowe, z których ok. 65% jest obecnie wykorzystanych. Dostęp do niewykorzystanej części oraz negocjacje z instytucjami finansowymi w zakresie kolejnych gwarancji bankowych / ubezpieczeniowych umożliwi realizację nowych kontraktów budżetowanych do zdobycia w okresie 12 miesięcy pod dniu 31 grudnia 2015 roku.

W 2015 roku Spółka doprowadziła do podpisania z PKO BP S.A. aneksu wydłużającego okres spłaty kredytu bankowego w kwocie 150 mln złotych do dnia 31 maja 2016 roku, dokonała sprzedaży akcji FPM S.A. za kwotę ok. 48 mln złotych, przeprowadziła emisję akcji na kwotę ok. 93,5 mln złotych celem sfinansowania zabezpieczeń kontraktowych na potrzeby budowy portfela zamówień Spółki oraz zwiększenie poziomu wydatków w zakresie prowadzonych prac badawczo-rozwojowych, a w 2016 roku podpisała umowę z mBank dotyczącą udzielenia przez ten bank gwarancji związanych z realizacją projektu Jaworzno. Wszystkie te działania istotnie wpłynęły na poprawę sytuacji płynnościowej Spółki.

Zarząd Spółki jest przekonany, że założenia opisane powyżej będą kluczowe z punktu widzenia przygotowanych prognoz finansowych zostaną zrealizowane, co w istotny sposób poprawi sytuację płynnościową Spółki w okresie co najmniej 12 kolejnych miesięcy po dniu bilansowym.

Biorąc pod uwagę opisaną powyżej sytuację Zarząd jest przekonany co do realizacji przygotowanych prognoz finansowych na kolejny rok i w związku z tym przygotował załączone sprawozdanie finansowe w oparciu o zasadę kontynuacji działalności.

Spółka zastosowała MSSF według stanu obowiązującego dla sprawozdań finansowych za rok rozpoczynający się 1 stycznia 2015 roku.

7. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

7.1. Profesjonalny osąd

Sporządzenie sprawozdania finansowego Spółki wymaga od Zarządu osądów, szacunków oraz założeń, które mają wpływ na prezentowane przychody, koszty, aktywa i zobowiązania i powiązane z nimi noty oraz ujawnienia dotyczące zobowiązań warunkowych. Niepewność co do tych założeń i szacunków może spowodować istotne korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w przyszłości.

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości Zarząd dokonał następujących osądów, które mają największy wpływ na przedstawiane wartości bilansowe aktywów i zobowiązań.

Klasyfikacja umów leasingu, w których Spółka występuje jako leasingobiorca

Spółka występuje jako strona umów leasingu. Spółka dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

Identyfikacja wbudowanych instrumentów pochodnych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego kierownictwo Spółki dokonuje oceny, czy w ramach podpisanych umów występują cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej, które byłyby ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu).

Umowy konsorcjalne

Każdorazowo, po podpisaniu umowy o usługę budowlaną realizowanej w ramach konsorcjum, Zarząd dokonuje oceny charakteru umowy w celu określenia sposobu ujmowania przychodów i kosztów kontraktowych.

7.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym. Spółka przyjęła założenia i szacunki na temat przyszłości na podstawie wiedzy posiadanej podczas sporządzania sprawozdania finansowego. Występujące założenia i szacunki mogą ulec zmianie na skutek wydarzeń w przyszłości wynikających ze zmian rynkowych lub zmian nie będących pod kontrolą Spółki. Takie zmiany są odzwierciedlane w szacunkach lub założeniach w chwili wystąpienia.

Decydujący wpływ na poziom prezentowanego wyniku netto za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 roku oraz wartości aktywów i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2015 roku miały szacunki dotyczące:

- poziomu budżetowanych przychodów i kosztów z tytułu realizacji umów o usługę budowlaną, stanowiący podstawę wyceny realizowanych kontraktów zgodnie z MSR 11,
- wysokości kar umownych z tytułu nieterminowej realizacji umów,
- poziomu rezerw na świadczenia pracownicze (Spółka ponosi koszty świadczeń z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia),
- utraty wartości aktywów, w tym aktywów finansowych (m.in. należności znajdujących się w postępowaniach arbitrażowych i układowych),
- zastosowanych stawek amortyzacyjnych,
- realizacji aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (w tym aktywa z tytułu straty podatkowej).

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na koniec okresu sprawozdawczego, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym okresie sprawozdawczym.

Utrata wartości aktywów

Na koniec okresu sprawozdawczego Spółka przeprowadza test na utratę wartości firmy oraz analizę utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania, w przypadku których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości. Wymaga to oszacowania wartości użytkowej ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego należą te aktywa. Oszacowanie wartości użytkowej polega na ustaleniu przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez ośrodek wypracowujący środki pieniężne i ustalenia stopy dyskontowej do zastosowania w celu obliczenia bieżącej wartości tych przepływów. Spółka dokonała oceny, czy występują przesłanki mogące wskazywać na utratę wartości aktywów. Przeprowadzona analiza wykazała, że w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku przesłanki takie nie wystąpiły.

Wartości odpisów aktualizujących wartość aktywów na koniec okresu sprawozdawczego zostały przedstawione w notach 22, 26, 32.1, 33.5 niniejszego sprawozdania finansowego.

Ujmowanie przychodów

Spółka stosuje metodę procentowego zaawansowania prac przy rozliczaniu kontraktów długoterminowych. Stosowanie tej metody wymaga od Spółki szacowania proporcji dotychczas wykonanych prac do całości usług do wykonania. Gdyby szacunek łącznych kosztów realizacji kontraktów wzrósł o 10%, w stosunku do oszacowania Spółki, kwota przychodu zostałaby zmniejszona o około 43,1 mln złotych.

Wycena rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych.

Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 38.1. Zmiana rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych w okresie związana jest z ujęciem kosztów bieżącego zatrudnienia, kosztów odsetek oraz wypłaconych świadczeń.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek ustala się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Spółka kieruje się profesjonalnym osądem. Sposób ustalenia wartości godziwej poszczególnych instrumentów finansowych został przedstawiony w nocie 53.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek oraz odpisów amortyzacyjnych jest ustalana na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznego użytkowania danego składnika rzeczowych aktywów trwałych oraz szacunków dotyczących wartości rezydualnej środków trwałych. Spółka corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Składnik aktywów z tytułu podatku dochodowego

Spółka rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie stałoby się nieuzasadnione. Aktywa z tytułu podatku odroczonego są wyceniane przy zastosowaniu stawek podatkowych, które będą stosowane na moment przewidywanego zrealizowania składnika aktywów, przyjmując za podstawę przepisy podatkowe, które obowiązywały na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego.

Rezerwa na przewidywane straty na kontrakcie

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Spółka dokonuje aktualizacji szacunków całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu umów o usługę budowlaną rozliczanych metodą stopnia zaawansowania kontraktu. Przewidywaną stratę na kontrakcie Spółka ujmuje jako koszt zgodnie z MSSF. Szczegóły dotyczące rozliczenia przychodów i kosztów z umów o usługę budowlaną za rok obrotowy zostały przedstawione w notach 11.24.6 i 14 niniejszego sprawozdania finansowego.

Rezerwa na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów

Spółka tworzy rezerwę na karę umowną z tytułu nieterminowej realizacji umowy, jeżeli występuje istotne prawdopodobieństwo naliczenia kary za opóźnienie w realizacji przedmiotu umowy i opóźnienie to powstało z winy Spółki, jako wykonawcy umowy. Wysokość rezerwy wynika z zapisanej w danej umowie wartości kary za dany okres opóźnienia. Szczegóły dotyczące wartości oszacowanych w ten sposób rezerw zostały zaprezentowane w nocie 14 dodatkowych informacji i objaśnień.

Odpisy aktualizujące wartość aktywów finansowych

Na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego Spółka ocenia czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika należności lub grupy aktywów finansowych. Jeżeli wartość możliwa do odzyskania składnika aktywów jest niższa od jego wartości bilansowej jednostka dokonuje odpisu aktualizującego do poziomu bieżącej wartości planowanych przepływów pieniężnych. W szczególności kwestia wartości godziwej/odzyskiwalnej należności od podmiotów powiązanych znajdujących się w procesie upadłości została szeroko opisana w nocie 47.

Rozpoznanie aktywa finansowego (należności) w wyniku utraty kontroli nad jednostką zależną

W wyniku utraty kontroli nad jednostką zależną, o której szerzej mowa w nocie 47 Spółka rozpoznała w sprawozdaniu z sytuacji finansowej za 2012 rok należność, która na moment początkowego ujęcia została wyceniona do wartości godziwej tj. w wartości bieżącej spodziewanych wpływów. Wycena ta została przeprowadzona przy zastosowaniu określonych założeń, takich jak szacowany okres dyskontowania, szacowana kwota wpływu, szacowana stopa dyskontowa. Biorąc pod uwagę niepewność w zakresie dochodzenia przez Spółkę wierzytelności z tytułu zwrotu ceny zapłaconej za akcje ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A., oszacowanie poziomu parametrów do wyceny analizowanej należności, w szczególności na potrzeby początkowej jej wyceny było utrudnione i obarczone niepewnością co do realizacji przyjętych szacunków.

Wycena należności od jednostek powiązanych w postępowaniu układowym

Jak szerzej opisano w nocie 47, postanowieniem z dnia 8 października 2015 roku Sąd Upadłościowy zatwierdził układ PBG, jednakże na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego postanowienie to nie jest prawomocne. Zarząd Spółki dokonał aktualizacji wyceny należności, opisanej w podpunkcie „*Rozpoznanie aktywa finansowego (należności) w wyniku utraty kontroli nad jednostką zależną*” w oparciu o nowe założenia, tj. wartość godziwa rozpoznanej należności została oszacowana przy uwzględnieniu spodziewanych wpływów środków pieniężnych do RAFAKO S.A. biorąc pod uwagę propozycje układowe PBG S.A. w upadłości układowej zakładające spłatę w wysokości 500 tysięcy złotych oraz 80-procentową redukcję wierzytelności powyżej 500 tysięcy złotych (dla której nie rozpoznano aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego) oraz spodziewany pierwszy termin wpływu środków pieniężnych z pięcioletniego okresu spłaty, oszacowany przez Zarząd RAFAKO S.A. na 30 czerwca 2016 roku.

7.3. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE („MSSF UE”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Spółkę działalność, w zakresie stosowanych przez Spółkę zasad rachunkowości, MSSF różnią się od MSSF UE.

Spółka skorzystała z możliwości, występującej w przypadku stosowania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonych przez UE, zastosowania KIMSF 21 dopiero od okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2015 roku natomiast zmian do MSR 19 oraz zmian wynikających z przeglądu MSSF – Cykl 2010-2012 od okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku.

MSSF UE obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Spółka zastosowała MSSF według stanu obowiązującego dla sprawozdań finansowych za rok rozpoczynający się 1 stycznia 2015 roku.

7.4. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych

Niniejsze sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych polskich („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

8. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości (istotne zasady (polityka) rachunkowości)

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu sprawozdania finansowego Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2014 roku, z wyjątkiem zastosowania następujących zmian do standardów oraz nowych interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2015 roku:

Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2011-2013 obejmujące:

- **Zmiany do MSSF 3 *Połączenia przedsięwzięć***

Zmiany wyjaśniają, że nie tylko wspólne przedsięwzięcia, ale również wspólne ustalenia umowne pozostają poza zakresem MSSF 3. Wyjątek ten stosuje się jedynie do sporządzania sprawozdania finansowego wspólnego ustalenia umownego. Zmiana ta stosowana jest prospektywnie.

Zastosowanie tych zmian nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Spółki.
- **Zmiany do MSSF 13 *Wycena według wartości godziwej***

Zmiany wyjaśniają, że wyjątek dotyczący portfela inwestycyjnego ma zastosowanie nie tylko do aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, ale także do innych umów objętych MSR 39. Zmiany stosuje się prospektywnie.

Zastosowanie tych zmian nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Spółki.
- **Zmiany do MSR 40 *Nieruchomości inwestycyjne***

Opis dodatkowych usług opisany w MSR 40 rozróżnia nieruchomości inwestycyjne od nieruchomości zajmowanych przez właściciela (to jest od rzeczowych aktywów trwałych). Zmiana stosowana jest prospektywnie i wyjaśnia, że to MSSF 3, a nie definicja dodatkowych usług zawarta w MSR 40, używany jest do określenia czy transakcja jest nabyciem aktywa czy też przedsięwzięcia.

Zastosowanie tych zmian nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Spółki.
- **KIMSF 21 *Opłaty publiczne***

Interpretacja wyjaśnia, że jednostka ujmuje zobowiązanie z tytułu opłaty publicznej w momencie, gdy nastąpi zdarzenie obligujące, czyli działanie, które wywołuje konieczność uiszczenia opłaty zgodnie z przepisami. W przypadku opłat należnych po przekroczeniu minimalnego progu, jednostka nie rozpoznaje zobowiązania do momentu, gdy zostanie osiągnięty ten próg. KIMSF 21 stosowany jest retrospektywnie.

Zastosowanie tych zmian nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Spółki.

Spółka nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

9. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 9 *Instrumenty Finansowe* (opublikowano dnia 24 lipca 2014 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 19 *Programy określonych świadczeń: Składki pracownicze* (opublikowano dnia 21 listopada 2013 roku) – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 lipca 2014 roku lub później, w UE mające zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 lutego 2015 roku lub później,
- *Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2010-2012* (opublikowano dnia 12 grudnia 2013 roku) – niektóre ze zmian mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 lipca 2014 roku lub później, a niektóre prospektywnie dla transakcji mających miejsce dnia 1 lipca 2014 roku lub później, w UE mające zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 lutego 2015 roku lub później,
- MSSF 14 *Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe* (opublikowano dnia 30 stycznia 2014 roku) – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzania standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 11 *Rozliczenie nabycia udziału we wspólnej działalności* (opublikowano dnia 6 maja 2014 roku) - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- Zmiany do MSR 16 oraz MSR 38 *Wyjaśnienie dopuszczalnych metod amortyzacji* (opublikowano dnia 12 maja 2014 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- MSSF 15 *Przychody z tytułu umów z klientami* (opublikowano dnia 28 maja 2014 roku), obejmujący zmiany do MSSF 15 *Data wejścia w życie MSSF 15* (opublikowano dnia 11 września 2015 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 16 i MSR 41 *Rolnictwo: rośliny produkcyjne* (opublikowano dnia 30 czerwca 2014 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- Zmiany do MSR 27 *Metoda praw własności w jednostkowym sprawozdaniu finansowym* (opublikowano dnia 12 sierpnia 2014 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 *Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem* (opublikowano dnia 11 września 2014 roku) – nie podjęto decyzji odnośnie terminu, w którym EFRAG przeprowadzi poszczególne etapy prac prowadzących do zatwierdzenia niniejszych zmian - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE - termin wejścia w życie został odroczony przez RMSR na czas nieokreślony,
- *Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2012-2014* (opublikowano dnia 25 września 2014 roku) - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28 *Jednostki inwestycyjne: Zastosowanie wyjątku dotyczącego konsolidacji* (opublikowano dnia 18 grudnia 2014 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- Zmiany do MSR 1 *Ujawnienia* (opublikowano dnia 18 grudnia 2014 roku) - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- MSSF 16 *Leasing* (opublikowano dnia 13 stycznia 2016 roku) - nie podjęto decyzji odnośnie terminu, w którym EFRAG przeprowadzi poszczególne etapy prac prowadzących do zatwierdzenia niniejszych zmian do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,

- Zmiany do MSR 12 *Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikających z nierozliczonych strat podatkowych* (opublikowano dnia 19 stycznia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2017 roku lub później,
- Zmiany do MSR 7 *Inicjatywa w zakresie ujawniania informacji* (opublikowano dnia 29 stycznia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2017 roku lub później.

Spółka nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie.

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego wejście w życie powyższych standardów, zmian oraz interpretacji jak również ich wpływ na informacje finansowe będący skutkiem zastosowania powyższych standardów, zmian bądź interpretacji po raz pierwszy jest w trakcie analizy przez Zarząd Spółki.

10. Zmiana szacunków

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka dokonała weryfikacji i aktualizacji szacunków w istotnych obszarach, które zostały opisane w nocie 7.2.

Spółka stosuje metodę procentowego zaawansowania prac przy rozliczaniu kontraktów długoterminowych. Stosowanie tej metody wymaga od Spółki szacowania proporcji dotychczas wykonanych prac do całości usług do wykonania. Zmiana szacunków dotyczy szacowania przychodów ze sprzedaży realizowanych kontraktów o całkowitej wartości przychodów o wartości od 500 tysięcy do 5 milionów złotych. Dotychczasowy szacunek przychodów na bazie marży zerowej został zastąpiony rozpoznaniem marży na tych kontraktach w stosunku do ich procentowego zaangażowania.

Poniżej zaprezentowano wpływ zmiany szacunków na pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów za okres 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2015 roku:

	<i>Przychody ze sprzedaży produktów i usług</i>	<i>Zysk/strata brutto</i>	<i>Podatek dochodowy</i>	<i>Zysk netto</i>
Przed zmianą szacunków	987 442	31 584	(6 499)	25 085
Wycena kontraktów zgodnie z MSR 11	1 854	1 854	(352)	1 502
Po zmianie szacunków	989 296	33 438	(6 851)	26 587

Poniżej zaprezentowano wpływ zmiany szacunków na pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2015 roku:

	<i>Rozliczenia międzyokresowe z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną</i>	<i>Zobowiązania z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną</i>	<i>Aktywa z tytułu podatku odroczonego</i>	<i>Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty</i>
Przed zmianą szacunków	275 610	91 138	43 090	20 342
Wycena kontraktów zgodnie z MSR11	1 093	(760)	(352)	1 501
Po zmianie szacunków	276 703	90 378	42 738	21 843

11. Istotne zasady rachunkowości

11.1. Wycena do wartości godziwej

Spółka wycenia instrumenty finansowe takie jak instrumenty dostępne do sprzedaży oraz instrumenty pochodne w wartości godziwej na każdy dzień bilansowy.

Wartość godziwa jest rozumiana jako cena, która byłaby otrzymana ze sprzedaży składnika aktywów, bądź zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach zbycia składnika aktywów między uczestnikami rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych. Wycena wartości godziwej opiera się na założeniu, że transakcja sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania odbywa się albo:

- na głównym rynku dla danego składnika aktywów bądź zobowiązania,
- w przypadku braku głównego rynku, na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania.

Zarówno główny jak i najbardziej korzystny rynek muszą być dostępne dla Spółki.

Wartość godziwa składnika aktywów lub zobowiązania jest mierzona przy założeniu, że uczestnicy rynku przy ustalaniu ceny składnika aktywów lub zobowiązania działają w swoim najlepszym interesie gospodarczym.

Wycena wartości godziwej składnika aktywów niefinansowych uwzględnia zdolność uczestnika rynku do wytworzenia korzyści ekonomicznych poprzez jak największe i najlepsze wykorzystanie składnika aktywów lub jego zbycie innemu uczestnikowi rynku, który zapewniłby jak największe i jak najlepsze wykorzystanie tego składnika aktywów.

Spółka stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych.

Wszystkie aktywa oraz zobowiązania, które są wyceniane do wartości godziwej lub ich wartość godziwa jest ujawniana w sprawozdaniu finansowym są klasyfikowane w hierarchii wartości godziwej w sposób opisany poniżej na podstawie najniższego poziomu danych wejściowych który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość:

- Poziom 1 – Notowane (nieskorygowane) ceny rynkowe na aktywnym rynku dla identycznych aktywów lub zobowiązań,
- Poziom 2 – Techniki wyceny dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest bezpośrednio bądź pośrednio obserwowalny,
- Poziom 3 – Techniki wyceny dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest nieobserwowalny.

Na każdą datę bilansową, w przypadku aktywów i zobowiązań występujących na poszczególne daty bilansowe w sprawozdaniu finansowym Spółka ocenia, czy miały miejsce transfery między poziomami hierarchii poprzez ponowną ocenę klasyfikacji do poszczególnych poziomów, kierując istotnością danych wejściowych z najniższego poziomu, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość.

Zastosowanie MSSF 13 nie miało wpływu na sytuację finansową, wyniki działalności, ani też na zakres informacji prezentowanych w sprawozdaniu finansowym Spółki.

Podsumowanie istotnych zasad rachunkowości dotyczących wyceny do wartości godziwej.

Zarząd określa zasady i procedury dotyczące zarówno systematycznego wyceniania do wartości godziwej np. nieruchomości inwestycyjnych oraz nienotowanych aktywów finansowych, jak i wycen jednorazowych np. w przypadku aktywów przeznaczonych do sprzedaży w działalności zaniechanej.

Na potrzeby ujawnienia wyników wyceny do wartości godziwej Spółka ustaliła klasy aktywów i zobowiązań na podstawie rodzaju, cech i ryzyka związanego z poszczególnymi składnikami aktywów i zobowiązań oraz poziom w hierarchii wartości godziwej, jak opisano powyżej.

11.2. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Walutą pomiaru i walutą sprawozdawczą niniejszego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych, zrealizowane oraz naliczone różnice kursowe od należności z tytułu dostaw i usług w przychodach ze sprzedaży, zrealizowane oraz naliczone różnice kursowe od zobowiązań z tytułu dostaw i usług w koszcie wytworzenia lub w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające z przeliczenia aktywów i zobowiązań niepieniężnych ujmowanych w wartości godziwej są ujmowane zgodnie z ujęciem zysku lub straty z tytułu zmiany wartości godziwej (czyli odpowiednio w innych całkowitych dochodach lub w zysku lub stracie w zależności od tego gdzie ujmowana jest zmiana wartości godziwej).

Kursy walutowe przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
USD	3,9011	3,5072
EUR	4,2615	4,2623
GBP	5,7862	5,4648
CHF	3,9394	3,5447
SEK	0,4646	0,4532
TRY	1,3330	1,5070

11.3. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe to środki trwałe:

- utrzymywane przez jednostkę w celu wykorzystania ich w procesie produkcyjnym lub przy dostawach towarów i świadczenia usług, w celach administracyjnych lub w celu oddania do używania innym podmiotom na podstawie umowy najmu, a nie stanowiące nieruchomości inwestycyjnych,
- którym towarzyszy oczekiwanie, że będą wykorzystywane przez czas dłuższy niż jeden rok,
- w stosunku do których istnieje prawdopodobieństwo, że jednostka uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne związane ze składnikiem majątku,
- cenę nabycia lub koszt wytworzenia składnika aktywów przez jednostkę można wycenić w wiarygodny sposób.

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz wszelkie odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Na dzień nabycia składnika rzeczowych aktywów trwałych są identyfikowane i wyodrębniane wszystkie istotne elementy wchodzące w skład danego składnika aktywów, mające różny okres ekonomicznej użyteczności (komponenty). Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Spółka dokonała wyceny części środków trwałych według wartości godziwej i uznała tę wartość za zakładany koszt na dzień 1 stycznia 2004 roku, który jest dniem przejścia na stosowanie MSSF.

Podstawę naliczania odpisów amortyzacyjnych stanowi cena nabycia lub koszt wytworzenia środka trwałego pomniejszone o jego wartość rezydualną. Rozpoczęcie amortyzacji następuje, gdy składnik jest dostępny do użytkowania. Amortyzacja środków trwałych następuje na podstawie planu amortyzacji określającego przewidywany okres użytkowania środka trwałego. Zastosowana metoda amortyzacji odzwierciedla tryb konsumowania przez jednostkę gospodarczą korzyści ekonomicznych ze składnika aktywów.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

Typ	Stawka amortyzacyjna	Okres
Grunty, prawa wieczystego użytkowania	–	–
Budynki i budowle	od 1,54 % do 50,00 %	od 2 do 65 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	od 3,33 % do 50,00%	od 2 do 30 lat
Urządzenia biurowe	od 10,00 % do 50,00%	od 2 do 10 lat
Środki transportu	od 6,67 % do 50,00 %	od 2 do 15 lat
Komputery	od 14,29 % do 50,00 %	od 2 do 7 lat

Do rzeczowych aktywów trwałych Spółka zalicza prawo wieczystego użytkowania gruntów. Ze względu na brak przesłanek wskazujących na cofnięcie lub brak możliwości odnowienia prawa wieczystego użytkowania działek gruntów położonych głównie na terenie zakładów produkcyjnych jednostek, podjęto decyzję o zakwalifikowaniu ww. prawa jako składnika rzeczowych aktywów trwałych niepodlegających amortyzacji tak jak w przypadku gruntów.

Jeżeli przy sporządzaniu sprawozdania finansowego zaistniały okoliczności, które wskazują na to, że wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych może nie być możliwa do odzyskania, dokonywany jest przegląd tych aktywów pod kątem ewentualnej utraty wartości. Jeżeli istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości, a wartość bilansowa przekracza szacowaną wartość odzyskiwalną, wówczas wartość tych aktywów bądź ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których te aktywa należą jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna odpowiada wyższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej.

Przy ustalaniu wartości użytkowej, szacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka związanego z danym składnikiem aktywów. W przypadku składnika aktywów, który nie generuje wpływów pieniężnych w sposób znacząco samodzielny, wartość odzyskiwalna jest ustalana dla ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego ten składnik należy. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości są ujmowane w rachunku zysków i strat w kategorii kosztów, która odpowiada funkcji danego składnika aktywów.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w wyniku okresu, w którym dokonano takiego usunięcia.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

Na koniec każdego roku obrotowego Spółka przeprowadza weryfikację środków trwałych pod kątem utraty wartości, przyjętego okresu ekonomicznej użyteczności oraz zastosowanej metody amortyzacji i, w razie konieczności, dokonuje stosowych korekt księgowych, mających wpływ na okres bieżący lub lata przyszłe. Jeżeli Spółka dokonuje remontu środka trwałego, który spełnia kryteria jego ujmowania w wartości aktywów, wówczas koszt remontu jest ujmowany jako składnik rzeczowych aktywów trwałych.

11.4. Wartości niematerialne

Aktywa niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji lub wytworzone (jeżeli spełniają kryteria rozpoznania dla kosztów prac rozwojowych) wycenia się przy początkowym ujęciu odpowiednio w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia aktywów niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia. Po ujęciu początkowym, aktywa niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na aktywa niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Na dzień 1 stycznia 2004 roku Spółka dokonała wyceny części wartości niematerialnych według wartości godziwej i uznała tę wartość za zakładany koszt dla potrzeb MSSF 1.

Spółka ustala, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest określony czy nieokreślony. Wartości niematerialne o określonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

Z wyjątkiem prac rozwojowych, wartości niematerialne wytworzone przez jednostkę we własnym zakresie nie są ujmowane w aktywach, a nakłady poniesione na ich wytworzenie są ujmowane w ciężar rachunku zysków i strat za ten rok, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne. W przypadku pozostałych wartości niematerialnych ocenia się co roku, czy wystąpiły przesłanki, które mogą świadczyć o utracie ich wartości. Okresy użytkowania są także poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane z efektem od początku roku obrotowego.

Do wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania stosuje się metodę liniową amortyzacji.

Okres amortyzacji wartości niematerialnych wynosi od 2 do 10 lat.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych ze sprawozdania z sytuacji finansowej są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie jego wysięgowania.

Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są odpisywane do rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia/kosztów wytworzenia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Koszty prac rozwojowych są poddawane ocenie pod kątem ewentualnej utraty wartości corocznie – jeśli składnik aktywów nie został jeszcze oddany do użytkowania, lub częściej – gdy w ciągu okresu sprawozdawczego pojawi się przesłanka utraty wartości wskazująca na to, że ich wartość bilansowa może nie być możliwa do odzyskania.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do wartości niematerialnych Spółki przedstawia się następująco:

	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe
Okresy użytkowania	Dla patentów i licencji użytkowanych na podstawie umowy zawartej na czas określony, przyjmuje się ten okres uwzględniając dodatkowy okres, na który użytkowanie może być przedłużone.	2 – 5 lat
Wykorzystana metoda	Amortyzowane przez okres umowy (5-10 lat) - metodą liniową	Amortyzowane metodą liniową.
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Nabyte	Nabyte
Weryfikacja pod kątem utraty wartości / badanie wartości odzyskiwalnej	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia aktywów niematerialnych z bilansu są kalkulowane jako różnica pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w zysku lub stracie w momencie ich usunięcia ze sprawozdania z sytuacji finansowej Spółki.

11.5. Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej kwotę nadwyżki

- sumy:
 - (i) przekazanej zapłaty,
 - (ii) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz
 - (iii) w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej.
- nad wartością godziwą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek, lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy:

- odpowiada najniższemu poziomowi w Spółce, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz
- jest nie większy niż jeden segment operacyjny określony zgodnie z *MSSF 8 Segmenty operacyjne*.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej. W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

11.6. Udziały i akcje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach

Udziały i akcje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach wykazane są według kosztu historycznego po uwzględnieniu odpisów z tytułu utraty wartości.

11.7. Leasing

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Spółkę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane w zysku lub stracie, chyba że spełnione są wymogi kapitalizacji.

Środki trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty operacyjne w zysku lub stracie metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane jako koszt w okresie, w którym stają się należne.

11.8. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Spółka dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość odzyskiwalną ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmują się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Spółka szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako przychód w zysku lub stracie. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

11.9. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są częścią ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są ujmowane jako koszt finansowy okresu.

11.10. Odzyskiwalna wartość aktywów długoterminowych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Spółka dokonuje oceny aktywów pod kątem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, dokonuje się formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przewyższa jego wartość odzyskiwalną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna jest jedną z dwóch wartości w zależności od tego, która z nich jest wyższa: wartością godziwą pomniejszoną o koszty zbycia lub wartością użytkową danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

11.11. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to notowane na aktywnym rynku aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Spółka zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

- a) jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:
 - i. nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
 - ii. częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
 - iii. instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,
- b) został zgodnie z MSR 39 zakwalifikowany do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako przychody lub koszty finansowe. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub jest rzeczą oczywistą bez przeprowadzania lub po pobieżnej analizie, że gdyby podobny hybrydowy instrument byłby najpierw rozważany, to oddzielenie wbudowanego instrumentu pochodnego byłoby zabronione. Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność w zakresie ujmowania lub wyceny (niedopasowanie księgowe); lub (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Na dzień 31 grudnia 2015 roku do kategorii aktywów wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy Spółka zaliczyła akcje i udziały spółek notowanych na giełdzie.

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczone, ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości ujmuje się jako koszt finansowy.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Spółka traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

W sytuacji, gdy Spółka:

- posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz
- zamierza rozliczyć się w kwocie netto albo jednocześnie zrealizować składnik aktywów i wykonać zobowiązanie

składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto.

Porozumienie ramowe opisane w MSR 32.50 nie stanowi podstawy do kompensaty, jeżeli nie zostaną spełnione obydwa kryteria opisane powyżej.

11.12. Utrata wartości aktywów finansowych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Spółka ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

11.12.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek udzielonych i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się poprzez odpis aktualizujący. Kwotę straty ujmuje się w wyniku okresu.

Spółka ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Spółka włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w rachunku zysków i strat w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

11.12.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

11.12.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i odsetki) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przeniesiona do rachunku zysków i strat. Nie można ujmować w rachunku zysków i strat odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w zysku lub stracie.

11.13. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwale i ich grupy do sprzedaży uznaje się za przeznaczone do sprzedaży, w sytuacji gdy ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Ten warunek może być spełniony tylko, kiedy wystąpienie transakcji sprzedaży jest wysoce prawdopodobne, a składnik aktywów jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do sprzedaży zakłada zamiar kierownictwa Spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu dokonania klasyfikacji. Aktywa trwale sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

11.14. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia

Instrumenty pochodne, z których korzysta Spółka w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward. Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa finansowe, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania finansowe – gdy ich wartość jest ujemna.

Mając na uwadze charakter zabezpieczeń oraz powiązanie z transakcjami zabezpieczanymi, pomimo braku zasad rachunkowości zabezpieczeń, wynik na realizacji oraz wycenie pochodnych instrumentów finansowych stanowiących ekonomiczne zabezpieczenie transakcji zakupu i sprzedaży oraz nie mający charakteru spekulacyjnego, koryguje odpowiednio przychody ze sprzedaży lub koszt własny sprzedanych produktów.

11.15. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Materiały zakupione w celu wykorzystania do produkcji, które w momencie zakupu w jednoznaczny sposób identyfikuje się z realizowaną umową o usługę budowlaną, bądź innymi umowami o dostawę lub świadczenie usług wycenia się w ciągu roku obrotowego metodą szczegółowej identyfikacji poszczególnych cen zakupu dla konkretnej umowy. Na dzień bilansowy materiały wycenia się zgodnie z zasadami wyceny umów o usługę budowlaną (MSR 11), tj. wartość oraz koszty związane z nabyciem tych materiałów ujmuje się w koszcie wytworzenia.

Zużycie pozostałych materiałów jest ujmowane w koszcie wytworzenia wg metody FIFO.

Zapasy są wykazywane w wartości netto (pomniejszonej o odpisy aktualizujące). Odpisy aktualizujące wartość zapasów tworzy się w związku z utratą ich wartości celem doprowadzenia wartości zapasów do poziomu wartości netto możliwej do odzyskania. Kwotę odpisów wartości zapasów do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania oraz wszelkie straty w zapasach ujmuje się jako koszt okresu, w którym odpis lub strata miały miejsce.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

11.16. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, za wyjątkiem sytuacji, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, z uwzględnieniem odpisu na utratę wartości.

Odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się odpowiednio do kosztów operacyjnych lub do kosztów finansowych – zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Wycena należności związana z odwracaniem dyskonta w związku z upływem czasu jest ujmowana jako przychody finansowe.

Pozostałe należności obejmują w szczególności zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz zapasów.

Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach pozostałych aktywów niefinansowych, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w bilansie odrębną pozycję.

11.17. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej obejmują w szczególności środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów. W przypadku występowania kredytów w rachunkach bieżących stanowiących element zarządzania gotówką, z uwzględnieniem zapisów MSR 7, saldo środków pieniężnych prezentuje się w rachunku przepływów pieniężnych po pomniejszeniu o niespłacone kredyty w rachunkach bieżących.

11.18. Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy w sprawozdaniu finansowym wykazuje się w wysokości określonej w statucie i wpisanej w rejestrze sądowym Spółki. Zadeklarowane, lecz nie wniesione wkłady kapitałowe ujmuje się jako należne wkłady na poczet kapitału – jako wielkość ujemną. Akcje własne ujmuje się jako odrębną kategorię kapitału własnego ze znakiem ujemnym.

11.19. Rezerwy

Spółka tworzy rezerwy wówczas, gdy na Spółce ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Spółka spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w zysku lub stracie po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

Utworzone rezerwy zalicza się odpowiednio do kosztów operacyjnych, pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów finansowych, zależnie od okoliczności, z którymi przyszłe zobowiązania się wiążą.

Jeżeli skutek zmiany wartości pieniądza w czasie jest istotny, kwota rezerwy odpowiada bieżącej wartości nakładów, które jak się oczekuje będą niezbędne do wypełnienia tego obowiązku.

Stopę dyskontową ustala się przed opodatkowaniem, czyli odzwierciedla ona bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko związane konkretnie z danym składnikiem zobowiązań. Stopy dyskontowej nie obciąża ryzyko, o które skorygowano szacunki przyszłych przepływów pieniężnych. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

11.20. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania.

Przychody i koszty są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów z chwilą usunięcia zobowiązania ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a także w wyniku naliczania odpisu oraz w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

11.21. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane, ze względu na spełnienie określonych warunków, do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w wyniku okresu jako koszty lub przychody finansowe.

Inne zobowiązania finansowe, niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Spółka wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygaśnię – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaśnię. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Spółka ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Spółka ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstające z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

Pozostałe zobowiązania obejmują w szczególności zobowiązania z tytułów publiczno-prawnych oraz wynagrodzeń. Pozostałe zobowiązania ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

11.22. Świadczenia pracownicze

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania, pracownicy Spółki mają prawo do nagród jubileuszowych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz do odpraw emerytalnych/ rentowych w momencie przechodzenia na emeryturę/rentę.

Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami jednostki dokonują również odpisów na ZFŚS dla wywodzących się z nich emerytów.

Spółka uznaje koszty z tych tytułów na bazie memoriałowej.

Wysokość nagrody uzależniona jest od stażu pracy i przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Pracownicy otrzymują również jednorazowe wypłaty z tytułu przejścia na emeryturę. Odprawy rentowe przysługują pracownikom, którzy nabyli trwałą niezdolność do pracy. Wielkość wypłat zależy od stażu pracy oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Spółka ujmuje rezerwę z tytułu odpraw emerytalnych, odpraw rentowych, odpisów na ZFŚS i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne, odprawy rentowe oraz odpisy na ZFŚS są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na koniec każdego okresu sprawozdawczego jest obliczona przez niezależnego aktuarium. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do końca okresu sprawozdawczego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

Wycena aktuarialna świadczeń długo- i krótkoterminowych dokonywana jest nie rzadziej niż na koniec każdego roku obrotowego.

Ponowna wycena zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych dotyczących programów określonych świadczeń obejmująca zyski i straty aktuarialne ujmowana jest w innych całkowitych dochodach i nie podlega późniejszej reklasyfikacji do zysku lub straty.

11.23. Podatki

11.23.1. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy wykazany w wyniku okresu obejmuje rzeczywiste obciążenie podatkowe za dany okres sprawozdawczy, ustalone przez Spółkę zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych ewentualne korekty rozliczeń podatkowych za lata ubiegłe oraz zmianę stanu aktywa z tytułu podatku odroczonego oraz rezerwy na podatek odroczonego nierozliczaną z kapitałem własnym.

11.23.1.1. Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

11.23.1.2. Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej podatek odroczony jest tworzony w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na koniec okresu sprawozdawczego między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania niemającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego weryfikuje się na każdy dzień bilansowy. Spółka obniża wartość bilansową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w zakresie, w jakim nie jest prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęte aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlegają weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ujmowane są w takim zakresie, w jakim prawdopodobne staje się, że przyszły dochód do opodatkowania pozwoli na ich zrealizowanie.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności. Aktywa z tytułu podatku dochodowego wykazywane są tylko wtedy, gdy ich realizacja jest prawdopodobna.

Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wycenia się z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą stosowane, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując stawki podatkowe (i przepisy podatkowe), które obowiązywały prawnie lub co do których proces legislacyjny zasadniczo się zakończył na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany poza zyskiem lub stratą; w innych całkowitych dochodach dotyczący pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Spółka kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

11.23.2. Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

11.24. Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Spółka uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

11.24.1. Sprzedaż towarów i produktów

Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób a koszty poniesione można wiarygodnie oszacować.

Do przychodów zalicza się kwoty należne za sprzedane wyroby gotowe, towary, materiały oraz pozostałe usługi dotyczące działalności podstawowej ustalone w oparciu o cenę netto, po skorygowaniu o udzielone rabaty i upusty oraz o podatek akcyzowy.

11.24.2. Świadczenie usług

Przychody z wykonania niezakończonych usług długoterminowej w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego – po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w ubiegłych okresach sprawozdawczych – ustala się proporcjonalnie do stopnia jej realizacji, jeżeli stopień ten można ustalić w sposób wiarygodny. W zależności od rodzaju transakcji stopień zaawansowania realizacji usługi można ustalić w oparciu o następujące metody:

- pomiary wykonanych prac,
- procentowe ujęcie wykonanych prac na dany dzień w stosunku do całości prac, które mają być wykonane lub
- stosunek kosztów poniesionych na dany dzień do całkowitych szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia.

Do kosztów poniesionych na dany dzień zalicza się jedynie te koszty, które dotyczą usług wykonanych do tego dnia. Jedynie koszty dotyczące usług już wykonanych lub usług, które mają być wykonane, zalicza się do całkowitych szacowanych kosztów transakcji.

Jeżeli wyniku kontraktu nie można wiarygodnie oszacować, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które jednostka spodziewa się odzyskać.

11.24.3. Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy gotówkowe przez szacowany okres użytkowania instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

11.24.4. Dywidendy

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy do ich otrzymania.

11.24.5. Przychody z tytułu wynajmu

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

11.24.6. Umowy o usługi budowlane

Umowy o usługi budowlane to kontrakty handlowe związane z podstawową działalnością operacyjną Spółki, których przedmiotem jest budowa składnika aktywów lub zespołu aktywów, które są ze sobą ściśle powiązane lub wzajemnie zależne pod względem projektowym, technologicznym lub ze względu na ich funkcję użytkową czy ostateczne przeznaczenie lub sposób użytkowania. Większość umów zawieranych jest w cenach stałych i jest rozliczanych zgodnie z metodą stopnia zaawansowania kontraktu.

Przychody całkowite z umowy zawierają początkową kwotę przychodów ustaloną w umowie oraz zmiany dokonywane w trakcie wykonywania umowy, rozszczenia oraz premie.

Zmiany w przychodach z umowy są uwzględniane, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że odbiorca zaakceptuje zmiany i kwoty przychodów wynikające z tych zmian, oraz wartość tych przychodów może być wiarygodnie wyceniona. Przychody z umowy wycenia się w wartości godziwej otrzymanej lub należnej zapłaty.

Na całkowity koszt umowy składają się koszty, które bezpośrednio lub z wykorzystaniem racjonalnych metod alokacji można przyporządkować do konkretnej umowy oraz inne koszty, którymi, zgodnie z warunkami umowy, można obciążyć zamawiającego.

Skutki zmian szacunków przychodów lub kosztów związanych z umową oraz skutki zmian szacunków wyników umowy ujmuje się jako zmianę wartości szacunkowej zgodnie z MSR 8 (Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów). Zmienione szacunki stosuje się do określenia wysokości przychodów i kosztów ujętych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w okresie sprawozdawczym, w którym nastąpiły zmiany, oraz w okresach następujących.

Przychód na koniec okresu sprawozdawczego ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania realizacji umowy, po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w poprzednich okresach sprawozdawczych.

11.24.7. Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, odpisywana do rachunku zysków i strat przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

11.25. Zysk netto na jedną akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji Spółki w danym okresie sprawozdawczym. Spółka nie prezentuje rozwodnionego zysku/straty na akcję, ponieważ nie występują rozwadniające potencjalne akcje zwykłe.

12. Segmenty operacyjne

Spółka działa w jednym segmencie rynku, tj. segmencie „Obiekty energetyczne i ochrony środowiska”. Zarząd Spółki dokonuje oceny działalności Spółki na podstawie jej sprawozdania finansowego.

13. Sezonowość lub cykliczność działalności Spółki

Działalność Spółki nie cechuje się sezonowością ani cyklicznością istotnie wpływającą na wynik finansowy.

14. Informacje dotyczące umów o usługę budowlaną

Przychody z tytułu umów o usługę budowlaną są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji. Procentowy stan zaawansowania realizacji usługi ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych do sumy szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania umowy.

Poniższa tabela przedstawia skutki wyceny umów o usługę budowlaną, w tym przychody oraz koszty realizowanych umów w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku oraz dnia 31 grudnia 2014 roku, jak również kwoty należne zamawiającym oraz kwoty należne od zamawiających z tytułu prac wynikających z realizowanych umów na podane powyżej daty.

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Poniesione koszty umów (narastająco)	2 678 101	2 785 090
Ujęte zyski pomniejszone o ujęte straty (narastająco)	188 963	156 277
Przychody z umowy obliczone wg stopnia zaawansowania wykonania umowy (narastająco)	2 867 064	2 941 367
Należności uwarunkowane wykonaniem umowy (faktury częściowe narastająco)	2 676 106	2 874 767
Kwota brutto należna Zamawiającym z tytułu prac wynikających z umowy (pasywa), w tym:	(90 378)	(161 446)
- zaliczki otrzymane (zobowiązania z tytułu zaliczek)	(56 955)	(55 585)
- korekta wartości zaliczek z tytułu kwot należnych od Zamawiających	56 861	19 998
- kwota brutto należna zamawiającym z tytułu wyceny kontraktów	(90 284)	(125 859)
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną, w tym:	276 703	239 735
- kwota brutto należna od Zamawiających z tytułu prac wynikających z umowy (aktywo)	254 188	210 494
- koszty pozyskania kontraktów i pozostałe koszty kontraktów rozliczane w czasie	22 515	29 241
Rezerwa na kary z tytułu nieterminowej realizacji umów lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych	-	(1 946)
Rezerwa na straty wynikające z umów	(29 807)	(36 087)

Spółka każdorazowo analizuje umowy pod kątem potencjalnych strat, które ujmowane są bezzwłocznie jako koszt zgodnie z MSR 11.36. W ramach wyceny umów o usługę budowlaną, zgodnie z MSR 11.11-15 Spółka uwzględnia odpowiednio szacunki kar z tytułu opóźnień w realizacji umów lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych. Szacunki wielkości kar prowadzone są w oparciu o dokumentację źródłową dotyczącą stwierdzonych opóźnień w realizacji prac lub problemów dotyczących gwarantowanych parametrów technicznych, w oparciu o założenia umowne oraz szacunek kierownictwa dotyczący ryzyka ich wystąpienia. Poziom szacowanego ryzyka uzależniony jest w znacznej części od czynników zewnętrznych będących częściowo poza kontrolą i może ulec zmianie w kolejnych okresach. Realizacja części kontraktów, w odniesieniu do których rozpoznano rezerwę na kary z tytułu nieterminowej realizacji umów lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych, obarczona jest ryzykiem powstania sporu, który w ocenie Spółki rodzi ryzyko o nieokreślonych konsekwencjach.

W pozycji „Koszty pozyskania kontraktów i pozostałe koszty kontraktów rozliczane w czasie” Spółka ujmuje rozliczenia międzyokresowe kosztów pozyskania kontraktów oraz kosztów gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych związanych z realizacją kontraktów.

14.1. Informacje dotyczące kluczowych kontraktów realizowanych przez Spółkę

14.1.1. Projekt Opole

W lutym 2012 roku Spółka jako lider Konsorcjum (RAFAKO S.A., Polimex-Mostostal S.A., Mostostal Warszawa S.A.) podpisała umowę z firmą PGE Elektrownia Opole S.A. (obecnie PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. – „Zamawiający”), o wartości 9,4 mld złotych, której przedmiotem jest zaprojektowanie, dostawa, wykonanie prac budowlanych, montaż, uruchomienie i wszystkie związane z tym procesem usługi, wykonane na zasadzie „pod klucz”, obiektu składającego się z bloku energetycznego nr 5 oraz nr 6 w Elektrowni Opole wraz z urządzeniami i wyposażeniem, jak również związanymi z nimi budynkami oraz budowlami. W/w Konsorcjum o wskazany projekt konkurowało m.in. ze spółką Alstom Power Sp. z o.o. (dalej „Alstom”).

Począwszy od drugiej połowy 2011 roku pomiędzy spółkami Grupy RAFAKO oraz spółkami Grupy Alstom doszło do powstania wzajemnych roszczeń związanych z wspólnie realizowanymi projektami, o których Spółka informowała w poprzednich raportach.

W dniu 15 października 2013 roku podpisano ugodę pomiędzy spółkami z Grupy Alstom a RAFAKO S.A., która kompleksowo uregulowała:

- zasady rozliczeń finansowych,
- zrzeczenie się wzajemnych roszczeń pomiędzy RAFAKO S.A. oraz Grupą Alstom,
- zakres współpracy pomiędzy stronami w ramach projektów realizowanych przez RAFAKO S.A.

Kluczowe postanowienia ostatecznej Ugody:

- Spółki z Grupy Alstom zobowiązane zostały do dokonania zapłaty na rzecz RAFAKO S.A. kwoty 43,5 miliona euro,
- RAFAKO S.A. oraz Grupa Alstom zrzekły się dotychczasowych wzajemnych roszczeń związanych z projektami Karlsruhe, Westfalen i Bełchatów, oraz wycofały pozwody oraz wnioski o arbitraż złożone w związku z wskazanymi sporami,
- RAFAKO S.A. zobowiązało się do współpracy z Grupą Alstom w związku z Kontraktem Opole w tym do podzlecenia na rzecz Grupy Alstom 100% zakresu prac przypadających na Spółkę zgodnie z Kontraktem Opole. Szczegółowe zasady współpracy oraz zakres prac zleconych na rzecz Grupy Alstom uregulowany został w Porozumieniu zawartym w dniu 25 października 2013 roku pomiędzy Alstom, Konsorcjum firm: RAFAKO S.A., Polimex-Mostostal S.A., Mostostal Warszawa S.A., PGE oraz spółkami celowymi każdego z konsorcjantów (SPV).

Wycofanie wszystkich pozwów i zawarcie ugody oraz zapłata środków pieniężnych wynikająca z zawartego porozumienia zamknęła wszystkie rozliczenia, spory, kwestie kar i roszczeń pomiędzy RAFAKO S.A., a spółkami Grupy Alstom w związku z powyżej opisanymi projektami.

W dniu 11 października 2013 roku Konsorcjum zawarło z Zamawiającym aneks do Umowy, w którym do listy podwykonawców dopisana została spółka Alstom.

RAFAKO S.A. zleciło swojej spółce zależnej tj. E001RK Sp. z o.o. („SPV-Rafako”) jako podwykonawcy realizację 100% zakresu prac i usług związanych z budową bloków w Elektrowni Opole. Wynagrodzenie SPV-Rafako za realizację prac i usług zostało określone na poziomie 3,96 miliarda złotych.

SPV-Rafako zawarła z Alstom umowę podwykonawczą, na mocy której SPV-Rafako powierzyła Alstom 100% zakresu prac i usług wchodzących w zakres prac Spółki w ramach Projektu Opole. Alstom przejął wszelką odpowiedzialność za realizację kontraktu wobec Zamawiającego.

Do dnia 31 grudnia 2015 roku doszło do podpisania z Alstom jednej umowy z jednostką zależną ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o.o. na wykonanie określonego zakresu dokumentacji.

Zasady rozliczania kontraktu Opole:

Prezentacja przychodów i kosztów wynikających z tego kontraktu nie ma wpływu na wartości wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów Spółki.

Wartość rozrachunków wynikających z tego kontraktu nie ma wpływu na wartości zaprezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki.

Płatności wynikające z kontraktu, po spełnieniu warunków płatności są dokonywane przez Klienta bezpośrednio na rzecz Alstom.

Wpływ realizacji Projektu Opole na wyniki RAFAKO S.A. może mieć miejsce w sytuacji, gdy Spółka stanie się podwykonawcą Alstom w zakresie zaprojektowania i budowy tzw. wyspy kotłowej obejmującej kocioł, odsiarczanie, odpylanie, odazotowanie i wszelkie urządzenia związane z pracą tych obiektów – podstawowy zakres działalności Spółki.

14.1.2. Projekt Jaworzno

Spółka RAFAKO S.A. w Konsorcjum firm: RAFAKO S.A. (Lider Konsorcjum) i MOSTOSTAL WARSZAWA S.A. realizuje kontrakt na „Budowę nowych mocy w technologiach węglowych w TAURON Wytwarzanie S.A. – Budowę bloku energetycznego o mocy 800 – 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II – w zakresie: kocioł parowy, turbozespół, budynek główny, część elektryczna i AKPiA bloku”. Wartość kontraktu wynosi około 5,4 miliarda złotych brutto. W dniu 4 sierpnia 2013 roku dokonano zmiany umowy konsorcjum realizującego Projekt Jaworzno – główna zmiana dotyczyła przejęcia przez RAFAKO S.A. 99,99% prac w ramach Projektu (Mostostal Warszawa 0,01%) i tym samym zmiany podziału wynagrodzenia należnego każdemu z partnerów konsorcjum odpowiednio do udziału w realizowanych pracach.

Zasady rozliczania Projektu Jaworzno:

Na potrzeby realizacji Projektu została utworzona spółka celowa (E003B7 Sp. z o.o.), której RAFAKO S.A. podzleciła około 88,5% zakresu prac Projektu; pozostałe 11,5% pozostaje w bezpośredniej realizacji RAFAKO S.A. (o wartości około 506 milionów złotych; w tym zaprojektowanie tzw. wyspy kotłowej oraz dostawa części ciśnieniowych kotła i instalacji odpylania).

RAFAKO S.A. oraz E003B7 Sp. z o.o. na potrzeby realizacji Projektu zawarły umowy z podmiotami finansowymi, na mocy których otrzymały gwarancje bankowe/ubezpieczeniowe o łącznej wartości 523 miliony złotych niezbędne do realizacji tego projektu, jednocześnie ustanowione zostały zabezpieczenia na majątku obu podmiotów jako zabezpieczenie dla tych instrumentów.

RAFAKO S.A. nie przewiduje wypłaty dywidendy ze spółki E003B7 Sp. z o.o. do zakończenia realizacji projektu Jaworzno.

RAFAKO S.A. w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym kompensuje przychody i koszty oraz rozrachunki dotyczące realizacji Projektu powstałe pomiędzy RAFAKO S.A. a spółką celową. RAFAKO S.A. ujmuje w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jedynie przychody i koszty dotyczące jej zakresu prac, czyli 11,5% zakresu prac na Projekcie Jaworzno. W sprawozdaniu jednostkowym nie są ujmovane przychody i koszty dotyczące części realizowanej przez spółkę celową E003B7 sp. z o.o. – ta część jest prezentowana w jednostkowym sprawozdaniu E003B7 Sp. z o.o. oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej RAFAKO.

RAFAKO S.A. jako lider Konsorcjum wystawia faktury na pełny zakres prac na rzecz Zamawiającego; płatności z tytułu realizacji kontraktu są przekazywane bezpośrednio na rzecz Spółki celowej oraz kluczowych podwykonawców i poddostawców. Zapłata za zakres prac zrealizowany przez RAFAKO S.A. jest dokonywana przez spółkę celową.

14.2. Rezerwa na straty wynikające z umów o usługę budowlaną

Spółka tworzy rezerwy na przewidywane straty na kontraktach zgodnie z metodologią opisaną w nocie 11.24.6. Jeśli na podstawie analizy wynika, iż szacunkowe koszty całkowite kontraktu przewyższą wiarygodne przychody z kontraktu (tzn. całkowity wynik na kontrakcie będzie stratą), wtedy cała strata na kontrakcie rozpoznawana jest w danym okresie sprawozdawczym.

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Początek okresu	36 087	35 704
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	16 957	17 338
Rozwiązanie/wykorzystanie rezerwy na zobowiązanie	(23 237)	(16 955)
Koniec okresu	<u><u>29 807</u></u>	<u><u>36 087</u></u>
Krótkoterminowe na dzień	29 807	36 087
Długoterminowe na dzień	–	–
	<u><u>29 807</u></u>	<u><u>36 087</u></u>

14.3. Rezerwa na koszty kar z tytułu nieterminowej realizacji lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych umów o usługę budowlaną

Spółka tworzy rezerwę na karę umowną, jeżeli występuje istotne prawdopodobieństwo naliczenia kary za niedotrzymanie zapisanych w umowie i objętych karą parametrów technicznych lub jeśli w związku z realizacją danej umowy zostały naruszone dobra osób trzecich. Wysokość rezerwy wynika z zapisanej w danej umowie wartości kary za niedotrzymanie parametrów technicznych lub z możliwej do oszacowania wartości zobowiązania wobec osób trzecich.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku Spółka dokonała weryfikacji stanu rezerw na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów (w tym zrealizowanych opóźnień w odniesieniu do zobowiązań umownych i warunków ustalania kar) na kilku realizowanych kontraktach. Korzystając z najbardziej aktualnej wiedzy na temat realizowanych umów oraz na bazie rozliczenia zakończonych umów, Zarząd Spółki ustalił, że nie było potrzeby rozpoznania rezerw na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów.

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Początek okresu	1 946	50 192
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	–	7 457
Rozwiązanie/wykorzystanie rezerwy na zobowiązanie	(1 946)	(55 703)
Koniec okresu	–	1 946
Krótkoterminowe na dzień	–	1 946
Długoterminowe na dzień	–	–
	–	1 946

W 2015 roku Spółka dokonała rozwiązania rezerwy na kary umowne w łącznej kwocie 1 946 tysięcy złotych i na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka nie wykazuje żadnych rezerw na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów.

W 2014 Spółka dokonała rozwiązania/wykorzystania rezerw z tytułu kar umownych na łączną kwotę 55 703 tysiące złotych, co było spowodowane głównie rozwiązaniem rezerwy na karę z tytułu nieterminowej realizacji umowy dla jednego z Klientów na kwotę 28 359 tysięcy złotych oraz wykorzystaniem rezerwy na nieterminową realizację umów w kwocie 13 445 tysięcy złotych.

15. Przychody i koszty

15.1. Przychody ze sprzedaży produktów i usług

	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014
Przychody netto ze sprzedaży produktów	946 550	1 096 405
- w tym od jednostek powiązanych	3 059	670
Przychody netto ze sprzedaży usług	41 064	58 163
- w tym od jednostek powiązanych	697	108
Wynik na realizacji instrumentów pochodnych	–	–
Wynik na wycenie instrumentów pochodnych	–	–
Kary umowne	(136)	(13 445)
Zrealizowane różnice kursowe dotyczące należności z tytułu dostaw i usług	635	(753)
Różnice kursowe dotyczące wyceny należności z tytułu dostaw i usług	(839)	1 350
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług, razem	987 274	1 141 720
- w tym od jednostek powiązanych	3 756	778

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku Spółka uzyskała 987 274 tysiące złotych przychodów ze sprzedaży produktów i usług, tj. o 154 446 tysięcy złotych mniej niż w analogicznym okresie 12 miesięcy 2014 roku. Spadek wartości przychodów ze sprzedaży w 2015 roku wynikał głównie ze spadku wartości portfela zamówień Spółki. Spadek wartości sprzedaży nastąpił zarówno na rynku krajowym, jak i zagranicznym.

15.2. Przychody ze sprzedaży materiałów

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Przychody ze sprzedaży materiałów	2 022	2 020
- w tym od jednostek powiązanych	1	-
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, razem	2 022	2 020
- w tym od jednostek powiązanych	1	-

Głównymi odbiorcami wyrobów i usług Spółki są przede wszystkim zagraniczni i krajowi dostawcy obiektów energetycznych oraz krajowa i zagraniczna energetyka zawodowa i przemysłowa.

Przychody ze sprzedaży od jednostek powiązanych szczegółowo przedstawia nota 48 dodatkowych informacji i objaśnień. Asortyment sprzedaży w podziale na rynki zbytu został zaprezentowany w sprawozdaniu Zarządu z działalności RAFAKO S.A. w 2015 roku w punkcie 3.2.

15.3. Geograficzne obszary działalności

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Przychody ze sprzedaży od klientów krajowych	868 732	969 184
- w tym od jednostek powiązanych	697	94
Przychody ze sprzedaży od klientów zagranicznych	120 564	174 556
- w tym od jednostek powiązanych	3 060	684
Przychody netto ze sprzedaży, razem	989 296	1 143 740
- w tym od jednostek powiązanych	3 757	778

15.4. Koszty sprzedanych produktów i usług oraz materiałów

	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014
Amortyzacja	10 662	10 388
Zużycie materiałów i energii	425 766	532 873
Usługi obce	331 766	373 843
Podatki i opłaty	6 663	6 094
Wynagrodzenia	140 704	136 462
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	32 144	31 296
Podróże służbowe	7 318	6 929
Koszty reklamy	4 863	3 544
Zrealizowane różnice kursowe	624	264
Naliczone różnice kursowe	(978)	1 457
Koszty z tytułu ubezpieczeń	1 167	1 325
Pozostałe koszty rodzajowe	887	618
Koszty według rodzaju, razem	961 586	1 105 093
Zmiana stanu zapasów, rezerw i rozliczeń międzyokresowych (w tym korekta wynikająca z MSR 11)	12 263	2 108
Koszty wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	(1 123)	(13)
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	(28 564)	(30 399)
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	(39 389)	(38 414)
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	904 773	1 038 375
Wartość sprzedanych materiałów	2 056	2 019
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	906 829	1 040 394

Koszt własny sprzedaży produktów i materiałów za 12 miesięcy 2015 roku wyniósł 906 829 tysięcy złotych, co przyniosło Spółce zysk brutto ze sprzedaży w wysokości 82 467 tysięcy złotych. Zmiana w porównaniu do 2014 roku (spadek o 20 879 tysięcy złotych) jest głównie następstwem:

- niższej wartości sprzedaży w 2015 roku,
- niższej, niż w 2014 roku wartości zmiany stanu rezerw na kary kontraktowe (rozliczeń naliczonych kar) korygujących (in plus) wartość wyniku brutto ze sprzedaży produktów i usług.

Koszty sprzedaży prezentowane przez Spółkę zawierają głównie koszty ponoszone przez centra kosztowe przypisane w modelu rozliczania kosztów do kosztów sprzedaży (w znacznej części składają się z kosztów wynagrodzeń oraz kosztów reklamy). Ponadto, do kosztów sprzedaży Spółka zalicza koszty przygotowywania ofert oraz odpisy aktualizujące wartość należności handlowych. Na koszty sprzedaży wykazane w całkowitych dochodach Spółki za okres 12 miesięcy 2015 roku w kwocie 28 564 tysiące złotych największy wpływ miały koszty sprzedaży z wyłączeniem rozwiązanych i wykorzystanych odpisów aktualizujących wartość należności handlowych w kwocie 28 233 tysiące złotych (31 grudnia 2014 roku: 27 178 tysięcy złotych).

15.5. Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych, odpisy aktualizujące ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży (koszcie sprzedanych towarów i produktów):	8 667	8 796
Amortyzacja środków trwałych	7 189	7 178
Amortyzacja wartości niematerialnych	1 478	1 618
Trwała utrata wartości rzeczowych środków trwałych	-	-
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży:	458	456
Amortyzacja środków trwałych	380	380
Amortyzacja wartości niematerialnych	78	76
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:	1 537	1 136
Amortyzacja środków trwałych	1 395	1 031
Amortyzacja wartości niematerialnych	142	105
Łączna wartość amortyzacji	10 662	10 388

15.6. Koszty świadczeń pracowniczych

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Wynagrodzenia, w tym:	140 704	136 462
- koszty bieżących wynagrodzeń	139 318	129 959
- pozostałe świadczenia, w tym świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia	1 386	6 503
Koszty ubezpieczeń społecznych	32 144	31 296
	172 848	167 758

15.7. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Przychody z tytułu kar umownych	369	1 491
Rozwiązanie rezerwy na rozrachunki publiczno – prawne	157	990
Rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość aktywów niefinansowych	238	-
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	118	-
Dotacje	1 399	174
Przychody z tytułu odszkodowań	332	555
Refundacja kosztów dokształcania pracowników młodocianych	-	553
Przychody z tytułu udzielonych poręczeń*	5 652	-
Inne	593	639
	8 858	4 402

*w 2015 roku Spółka zawarła umowę poręczenia, na mocy której nieodwołanie i bezwarunkowo poręczyła za należyte wykonanie wszelkich zobowiązań jednostki zależnej związanych z realizacją kontraktu; przychody z tytułu wynagrodzenia za udzielone poręczenie pomniejszone o wartość dyskonto wyniosły w 2015 roku 5 652 tysiące złotych.

15.8. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Wartość sprzedanych środków trwałych	–	89
Darowizny	1 041	430
Koszty złomowania rzeczowych aktywów trwałych	151	256
Koszty złomowania materiałów	82	38
Naprawa środków trwałych	98	102
Koszty sądowe	86	111
Koszt organizacji Dnia Energetyka	506	332
Koszty związane z rozliczaniem opłat licencyjnych	3 444	–
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość należności spornych	–	308
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość pozostałych należności	–	1 460
Utworzenie rezerwy na koszty spraw i roszczeń spornych	1 206	5 014
Koszty zapłaconych odszkodowań	690	1 790
Inne	493	620
	7 797	10 550

15.9. Przychody finansowe

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Odsetki z tytułu instrumentów finansowych	2 737	37
Odsetki od udzielonych kaucji	2 373	5 294
Pozostałe odsetki	–	–
Przychody z tytułu wyceny instrumentów finansowych	–	–
Nadwyżka dodatnich różnic kursowych	125	447
Rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość inwestycji	3 639	55
Dyskonto rozrachunków długoterminowych	3 916	–
Dywidendy z tytułu udziałów i akcji	11	2 808
Rozwiązanie rezerw na koszty finansowe	281	–
Pozostałe przychody finansowe	321	2
	13 403	8 643

15.10. Koszty finansowe

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych	–	–
Odsetki z tytułu instrumentów finansowych	3 590	6 234
Pozostałe odsetki	702	921
Prowizje bankowe od otrzymanych kredytów	889	1 246
Dyskonto rozrachunków długoterminowych	–	1 246
Koszty z tytułu wyceny instrumentów finansowych	159	–
Utworzenie rezerw na koszty finansowe	1 335	–
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość aktywów niefinansowych	–	–
Pozostałe koszty finansowe	241	80
	6 916	9 727

Szczegółowe dane dotyczące przychodów i kosztów finansowych związanych z instrumentami finansowymi przedstawia nota 53.2

15.11. Składniki innych całkowitych dochodów

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	(233)	89
Inne całkowite dochody wynikające z zysków /(strat) aktuarialnych	(314)	(5 005)
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	60	950
	<u>(487)</u>	<u>(3 966)</u>

16. Podatek dochodowy

16.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego w sprawozdaniu z całkowitych dochodów przedstawiają się następująco

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Rachunek zysków i strat		
<i>Bieżący podatek dochodowy</i>	41	(8 030)
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	–	(11 577)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	41	3 547
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>	(6 892)	4 244
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(6 892)	4 244
Korekty dotyczące odroczonego podatku dochodowego z lat ubiegłych	–	–
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	<u>(6 851)</u>	<u>(3 786)</u>
<i>Odroczony podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów</i>	60	950
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	60	950
Obciążenie podatkowe wykazane innych całkowitych dochodach	<u>60</u>	<u>950</u>

W okresie objętym sprawozdaniem za 2015 rok Spółka złożyła do organów skarbowych korekty deklaracji podatkowych CIT za lata 2009 - 2014 korygując dochód do opodatkowania o łączną kwotę 220 tysięcy złotych, w związku z czym nadpłata w podatku dochodowym za lata ubiegłe wyniosła 41 tysięcy złotych. Główną przyczyną złożenia korekt było ujęcie amortyzacji wartości niematerialnej oraz korekta kosztów lat ubiegłych dotycząca odszkodowania zapłaconego przez Spółkę w 2014 roku.

W 2014 roku Spółka złożyła do organów skarbowych korekty deklaracji podatkowych CIT za lata 2008-2013 korygując dochód do opodatkowania o łączną kwotę 18 667 tysięcy złotych, w związku z czym nadpłata w podatku dochodowym za lata ubiegłe wyniosła 3 547 tysięcy złotych. Główną przyczyną złożenia korekt było skorzystanie z ulgi technologicznej oraz korekta wartości sprzedaży i kosztów kontraktów zakończonych w latach 2012-2013.

16.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Spółki za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 roku przedstawia się następująco:

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	33 438	27 301
	33 438	27 301
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	6 353	5 187
Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów (trwałe różnice), w tym:	4 195	4 909
z tytułu utworzenia rezerwy na kary umowne	693	1 650
z tytułu spisania wartości należności zakwalifikowane jako niepodatkowe	1 169	419
z tytułu darowizn	198	–
z tytułu kosztów reprezentacji	123	86
z tytułu utworzenia rezerw na koszty niestanowiących kosztów uzyskania przychodu	–	12
z tytułu kosztów wytworzenia dotyczących oddziału zagranicznego	687	64
z tytułu utworzenia odpisu aktualizującego wartość udzielonych pożyczek	–	1
z tytułu zrealizowanych ujemnych różnic kursowych nie stanowiących kosztów uzyskania przychodu	210	–
z tytułu korekty CIT	–	1 012
pozostałe	1 114	1 665
Przychody niebędące podstawą do opodatkowania (trwałe różnice)	(3 346)	(2 549)
z tytułu kar umownych	(371)	(2 375)
z tytułu nieodliczanego podatku od towarów i usług od należności	–	(840)
z tytułu wykorzystania rezerw niepodatkowych	(1 707)	–
z tytułu otrzymanych dywidend	(3)	(535)
pozostałe	(1 266)	1 201
Pozostałe	(308)	(213)
Korekta podatku dotyczącego lat ubiegłych	(42)	(3 548)
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej 20,49% (2014: 13,87%)	6 851	3 786
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w sprawozdaniu z całkowitych dochodów	6 851	3 786
Podatek dochodowy przypisany działalności zaniechanej	–	–
	6 851	3 786

16.3. Odroczonego podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2015 roku

Odroczonego podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2015 roku wynika z następujących pozycji:

	<i>Sprawozdanie z sytuacji finansowej</i>		<i>Sprawozdanie z całkowitych dochodów</i>	
	<i>31 grudnia 2015</i>	<i>31 grudnia 2014</i>	<i>31 grudnia 2015</i>	<i>31 grudnia 2014</i>
- od ulg inwestycyjnych	(3)	(4)	1	-
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością środków trwałych oraz wartości niematerialnych	(15 214)	(14 342)	(872)	(1 200)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością aktywów wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 433	1 818	(385)	(23)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością pożyczek i należności	604	509	95	(2 565)
- z tytułu odmiennego momentu podatkowego uznania przychodu ze sprzedaży produktów i usług	(42 673)	(21 158)	(21 515)	8 254
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zapasów	1 967	1 481	486	274
- od rezerw bilansowych	16 511	18 025	(1 514)	(3 430)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	21	75	(54)	(107)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	-	-	-
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań z tytułu gwarancji, factoringu i wyłączone z zakresu MSR 39	6	15	(9)	(8)
- z tytułu odmiennego momentu podatkowego uznania kosztu sprzedaży produktów i usług	60 609	50 288	10 321	2 456
- z tytułu straty podatkowej	602	-	602	(1 468)
- z tytułu korekty kosztów dotyczącej niezapłaconych faktur	18 419	12 127	6 292	2 663
- pozostałe	456	736	(280)	348
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego			(6 832)	5 194
Aktywa/rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	42 738	49 570		
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	42 738	49 570		
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	-	-		

W roku zakończonym 31 grudnia 2015 roku Spółka rozpoznała aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego od wartości straty podatkowej wykazanej w kwocie 3 169 tysięcy złotych, która zostanie rozliczona w przyszłych okresach sprawozdawczych.

W roku zakończonym 31 grudnia 2012 roku Spółka rozpoznała aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego od wartości straty podatkowej w kwocie 15 442 tysiące złotych. W 2013 roku Spółka pomniejszyła aktywo podatkowe z tego tytułu o kwotę 7 721 tysięcy złotych na skutek częściowego rozliczenia straty podatkowej. W roku zakończonym 31 grudnia 2014 roku Spółka rozliczyła pozostałą część aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego w związku z rozliczeniem pozostałej części straty podatkowej.

17. Działalność zaniechana

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku Spółka nie zaniechała żadnej działalności.

18. Propozycja podziału zysku za 2015 rok

Zarząd Spółki rekomenduje przeznaczenie zysku netto w kwocie 26 587 tysięcy złotych na kapitał zapasowy Spółki.

19. Zysk/(strata) przypadający na jedną akcję

Wynik podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie wyniku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy Spółki przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych Spółki występujących w ciągu okresu.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące wyniku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia wyniku na jedną akcję:

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	26 587	23 515
Zysk/(strata) z działalności zaniechanej	–	–
Zysk/(strata) netto	26 587	23 515
Zysk/(strata) netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia zysku na jedną akcję	<u><u>26 587</u></u>	<u><u>23 515</u></u>
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku/(straty) na jedną akcję	74 472 635	69 600 000
Wpływ rozwodnienia:	–	–
Opcje na akcje	–	–
Umarzalne akcje uprzywilejowane	–	–
Skorygowana średnia ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku/(straty) na jedną akcję	<u><u>74 472 635</u></u>	<u><u>69 600 000</u></u>
Zysk/(strata) na jedną akcję		
– podstawowy z zysku/(straty) za okres	<u><u>0,36</u></u>	<u><u>0,34</u></u>

Spółka nie prezentuje zysku/(straty) rozwodnionego na jedną akcję za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 roku, ponieważ nie posiada instrumentów finansowych powodujących rozwodnienie akcji.

20. Istotne pozycje wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Zmniejszenie stanu należności wykazane w rachunku przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 roku w kwocie 135 996 tysięcy złotych wynikało przede wszystkim z następujących pozycji:

- ze zmniejszenia stanu należności handlowych w kwocie 119 349 tysięcy złotych,
- ze zwiększenia stanu należności budżetowych (w tym z tytułu podatku VAT) (7 233) tysiące złotych,
- ze zwiększenia stanu udzielonych zaliczek w kwocie (11 374) tysiące złotych,
- ze zmniejszenia stanu należności z tytułu kaucji w kwocie 39 584 tysiące złotych,
- ze zwiększenia stanu należności z tytułu poręczeń (5 728) tysięcy złotych,
- ze zmniejszenia stanu pozostałych należności w kwocie 1 398 tysięcy złotych.

Dokładny opis zmian wartości kaucji i należności spornych w 2015 roku został zamieszczony w nocie 32.

Zmniejszenie stanu zobowiązań wykazane w rachunku przepływów pieniężnych w kwocie 55 732 tysiące złotych wynikało przede wszystkim z następujących pozycji:

- zmniejszenie stanu zobowiązań handlowych w kwocie (42 132) tysiące złotych,
- zmniejszenia stanu rezerw na świadczenia emerytalne (z wyłączeniem zysków/(strat) aktuarialnych) w kwocie (1 644) tysiące złotych,
- zmniejszenie stanu rezerw na premie w kwocie (1 346) tysięcy złotych,
- zmniejszenie stanu rezerw na koszty niezafakturowanych usług i dostaw w kwocie (16 735) tysięcy złotych,
- zmniejszenie stanu zobowiązań z tytułu podatku VAT w kwocie (2 976) tysięcy złotych,
- zmniejszenie stanu zobowiązań z tytułu ubezpieczeń społecznych w kwocie (1 204) tysięcy złotych,
- kompensata zobowiązań z tytułu podatku dochodowego w kwocie 11 380 tysięcy złotych,
- zwiększenie stanu pozostałych zobowiązań w kwocie (1 075) tysięcy złotych.

Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych wykazana w rachunku przepływów pieniężnych w kwocie minus 116 262 tysiące złotych wynikała przede wszystkim z następujących pozycji:

- zwiększenie stanu należności z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną i związanych z wyceną kontraktów rozliczeń międzyokresowych w kwocie (36 968) tysięcy złotych,
- zmniejszenie stanu zobowiązań z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną w kwocie (71 068) tysięcy złotych, w tym:
 - zmniejszenie stanu zaliczek w kwocie (35 493) tysiące złotych,
 - zmniejszenie stanu rezerw z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną (8 226) tysięcy złotych,

Zmniejszenie stanu rezerw zostało opisane szerzej w notach 14.2 i 14.3.

Zmiana wartości zaliczek w 2015 roku w kwocie 35 493 tysiące złotych wynikała przede wszystkim z rozpoznania części zaliczek w przychodach zgodnie z metodologią rozliczania umów o usługę budowlaną (MSR 11).

Wartość nabycia rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych wykazana w kwocie 25 524 tysiące złotych wynikała z poniesionych nakładów inwestycyjnych na zakup rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 20 502 tysiące złotych oraz na zakup wartości niematerialnych w kwocie 4 022 tysiące złotych. Nakłady poniesione na zakup środków trwałych dotyczyły przede wszystkim modernizacji budynków i budowli Spółki oraz zakupu maszyn i urządzeń. Nakłady poniesione na zakup wartości niematerialnych związany jest przede wszystkim z nabyciem zorganizowanej części przedsiębiorstwa jednostki powiązanej PBG Avatia Sp. z o.o., które zostało szerzej opisane w nocie 26.

Spłata kredytów i pożyczek wykazana w działalności finansowej sprawozdania z przepływów pieniężnych w kwocie 18 570 tysięcy złotych wynikała ze spłaty kredytu z PKO BP S.A.

Na wartość środków pieniężnych z działalności finansowej Spółki miały także wpływ zapłacone odsetki od otrzymanego kredytu bankowego z PKO BP S.A. w kwocie 3 420 tysięcy złotych (31 grudnia 2014 roku: 6 409 tysięcy złotych) oraz z tytułu otrzymanej pożyczki w kwocie 158 tysięcy złotych.

21. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty tworzą takie fundusze i dokonują okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego oraz odpisu dla emerytów i rencistów. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Spółki, pożyczek udzielonych ich pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

	<i>31 grudnia 2015</i>	<i>31 grudnia 2014</i>
Aktywa Funduszu Spółki	3 858	3 394
Środki pieniężne ZFŚS	3 511	2 987
Pożyczki udzielone pracownikom spółek z funduszu	347	407
Zobowiązania wobec ZFŚS	(3 559)	(3 255)
Saldo rozrachunków z funduszem	299	139
	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014</i>
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	2 554	2 523
	2 554	2 523

22. Rzeczowe aktywa trwałe

31 grudnia 2015 roku	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2015 roku	9 288	81 066	44 095	5 349	–	3 008	142 806
Nabycia	–	–	539	2 272	–	18 165	20 976
Nabycia na skutek połączenia jednostek gospodarczych	–	–	20	17	–	–	37
Likwidacja/sprzedaż	(16)	–	(482)	(705)	–	–	(1 203)
Transfery ze środków trwałych w budowie	21	4 456	13 902	812	–	(19 191)	–
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	(2)	–	–	–	(2)
Odpis amortyzacyjny za okres sprawozdawczy	–	(2 397)	(5 577)	(990)	–	–	(8 964)
Odpis aktualizujący wartość środków trwałych za okres sprawozdawczy	–	–	–	28	–	–	28
Pozostałe, w tym reklasyfikacja środków trwałych na/z aktywa przeznaczone do sprzedaży	2	–	(82)	229	–	–	149
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2015 roku	9 295	83 125	52 413	7 012	–	1 982	153 827
Na dzień 1 stycznia 2015 roku							
Wartość brutto	9 288	102 597	101 078	8 402	2 494	3 008	226 867
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(21 531)	(56 983)	(3 053)	(2 494)	–	(84 061)
Wartość netto	9 288	81 066	44 095	5 349	–	3 008	142 806
Na dzień 31 grudnia 2015 roku							
Wartość brutto	9 295	107 053	112 848	10 240	2 471	1 982	243 889
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(23 928)	(60 435)	(3 228)	(2 471)	–	(90 062)
Wartość netto	9 295	83 125	52 413	7 012	–	1 982	153 827

*środki trwałe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 34.1.

31 grudnia 2014 roku	<i>Grunty</i>	<i>Budynki i budowle</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2014 roku	9 270	83 031	46 365	3 582	–	1 022	143 270
Nabycia	–	–	–	2 809	–	5 751	8 560
Likwidacja/sprzedaż	–	–	(18)	(180)	–	–	(198)
Transfery ze środków trwałych w budowie	–	517	3 188	60	–	(3 765)	–
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	1	–	–	–	1
Odpis amortyzacyjny za okres sprawozdawczy	–	(2 482)	(5 457)	(650)	–	–	(8 589)
Odpis aktualizujący wartość środków trwałych za okres sprawozdawczy	–	–	–	–	–	–	–
Pozostałe, w tym reklasyfikacja środków trwałych na/z aktywa przeznaczone do sprzedaży	18	–	16	(272)	–	–	(238)
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2014 roku	9 288	81 066	44 095	5 349	–	3 008	142 806
Na dzień 1 stycznia 2014 roku							
Wartość brutto	9 270	102 079	98 989	7 268	2 538	1 022	221 166
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(19 048)	(52 624)	(3 686)	(2 538)	–	(77 896)
Wartość netto	9 270	83 031	46 365	3 582	–	1 022	143 270
Na dzień 31 grudnia 2014 roku							
Wartość brutto	9 288	102 597	101 078	8 402	2 494	3 008	226 867
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(21 531)	(56 983)	(3 053)	(2 494)	–	(84 061)
Wartość netto	9 288	81 066	44 095	5 349	–	3 008	142 806

23. Środki trwałe w leasingu

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka posiadała i użytkowała środki transportu na mocy umowy leasingu finansowego w wartości 6 923 tysiące złotych brutto na dzień nabycia przedmiotu leasingu.

Okres użytkowania tych środków jest zgodny z okresem trwania umów leasingowych i wynosi od 48 do 60 miesięcy. Spółka dokonuje odpisów amortyzacyjnych tych środków metodą liniową.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku Spółka posiadała i użytkowała środki transportu na mocy umowy leasingu finansowego w wartości 3 224 tysiące złotych brutto na dzień nabycia przedmiotu leasingu.

24. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka wyodrębniła aktywa trwałe o wartości 119 tysięcy złotych (31 grudnia 2014: 35 450 tysięcy złotych) jako przeznaczone do sprzedaży.

W dniu 30 grudnia 2014 roku Spółka zawarła przedwstępną warunkową umowę sprzedaży akcji jednostki zależnej FPM S.A. na rzecz TDJ S.A. za kwotę 48 milionów złotych pod warunkiem:

- 1) uzyskania przez TDJ S.A. decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („UOKiK”) o zgodzie na koncentrację przedsiębiorców albo zwrot wniosku złożonego zgodnie z postanowieniami niniejszej Umowy z uwagi na stwierdzenie przez Prezesa UOKiK braku obowiązku zgłoszenia zamiaru koncentracji albo upływ terminu na wydanie powyższej decyzji, jeżeli przed upływem tego terminu Prezes UOKiK nie wyda żadnej decyzji w sprawie wyrażenia zgody na koncentrację przedsiębiorców,
- 2) uzyskania przez RAFAKO S.A. zgody Rady Nadzorczej na sprzedaż akcji FPM S.A.

W dniu 12 stycznia 2015 roku Rada Nadzorcza RAFAKO S.A. wyraziła zgodę na sprzedaż akcji FPM S.A. W dniu 19 lutego 2015 RAFAKO S.A. otrzymała od TDJ zawiadomienie o uzyskaniu przez TDJ zgody Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na dokonanie koncentracji, polegającej na przejściu przez TDJ kontroli nad FPM S.A. W dniu 23 lutego 2015 roku doszło do zawarcia umowy sprzedaży akcji za łączną kwotę 48 milionów złotych. Zbyte Aktywa stanowią 82,19% kapitału zakładowego FPM S.A., oraz 82,19% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu FPM S.A., które uprawniają do wykonywania 1.376.508 głosów. Wartość bilansowa tych aktywów w księgach rachunkowych Spółki wynosiła około 35,2 milionów złotych. Po dokonanej transakcji RAFAKO S.A. nie posiada żadnych akcji FPM S.A.

Nie występują powiązania pomiędzy RAFAKO S.A. i osobami zarządzającymi lub nadzorującymi RAFAKO S.A., a TDJ ani jego osobami zarządzającymi.

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży, w tym:		
grunty	–	2
budynki i budowle	–	–
urządzenia techniczne i maszyny	107	25
środki transportu	12	239
akcje jednostek zależnych*	–	35 184
	119	35 450

*akcje/udziały stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 34.3

25. Nieruchomości inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2015 roku i 31 grudnia 2014 roku Spółka nie posiadała nieruchomości inwestycyjnych.

26. Wartości niematerialne

	<i>Wartość firmy</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Inne wartości niematerialne</i>	<i>Wartości niematerialne w trakcie realizacji</i>	<i>Ogółem</i>
31 grudnia 2015 roku					
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2015 roku	376	8 788	–	–	9 164
Nabycia	–	–	–	1 371	1 371
Nabycia na skutek połączenia jednostek gospodarczych	1 398	1 253	–	–	2 651
Likwidacja/sprzedaż	–	–	–	–	–
Transfery ze wartości niematerialnych w trakcie realizacji	–	1 371	–	(1 371)	–
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	–	–	–	–
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(1 698)	–	–	(1 698)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	–	–	–
Na dzień 31 grudnia 2015 roku	1 774	9 714	–	–	11 488
Na dzień 1 stycznia 2015 roku					
Wartość brutto	376	23 054	–	3 779	27 209
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(14 266)	–	(3 779)	(18 045)
Wartość netto	376	8 788	–	–	9 164
Na dzień 31 grudnia 2015 roku					
Wartość brutto	1 774	24 393	–	1 371	27 538
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(14 679)	–	(1 371)	(16 050)
Wartość netto	1 774	9 714	–	–	11 488

* wartości niematerialne stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 34.2

	<i>Wartość firmy</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Inne wartości niematerialne</i>	<i>Wartości niematerialne w trakcie realizacji</i>	<i>Ogółem</i>
31 grudnia 2014 roku					
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2014 roku	376	6 980	–	–	7 356
Nabycia	–	–	–	3 779	3 779
Likwidacja/sprzedaż	–	(172)	–	–	(172)
Transfery ze wartości niematerialnych w trakcie realizacji	–	3 779	–	(3 779)	–
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	–	–	–	–
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(1 799)	–	–	(1 799)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	–	–	–
Na dzień 31 grudnia 2014 roku	376	8 788	–	–	9 164
Na dzień 1 stycznia 2014 roku					
Wartość brutto	376	20 076	108	173	20 733
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(13 096)	(108)	(173)	(13 377)
Wartość netto	376	6 980	–	–	7 356
Na dzień 31 grudnia 2014 roku					
Wartość brutto	376	23 054	–	3 779	27 209
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(14 266)	–	(3 779)	(18 045)
Wartość netto	376	8 788	–	–	9 164

W skład wartości niematerialnych wchodzi patenty, licencje i oprogramowanie. Największe pozycje stanowią:

- licencja na kotły nadkrytyczne typu BENSON, której wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosi 3 337 tysięcy złotych (31 grudnia 2014: 3 452 tysiące złotych); pozostały od dnia 31 grudnia 2015 roku okres amortyzacji licencji wynosi 9 lat;
- licencja na katalityczne odazotowanie spalin, której wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosi 716 tysięcy złotych (31 grudnia 2014 roku: 891 tysięcy złotych); pozostały od dnia 31 grudnia 2015 roku okres amortyzacji licencji wynosi 4 lata.

Wartości niematerialne przeznaczone do sprzedaży

W Spółce na dzień 31 grudnia 2015 roku ani na dzień 31 grudnia 2014 roku nie występują wartości niematerialne przeznaczone do sprzedaży.

Wartość firmy

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka prezentuje wartość firmy w kwocie 1 774 tysiące złotych, wynikającą:

- z przejęcia kontroli nad zorganizowaną częścią przedsiębiorstwa PBG AVATIA sp. z o.o. przez RAFAKO S.A., Spółka prezentuje wartość firmy w kwocie 1 398 tysięcy złotych;
- z rozliczenia przeprowadzonej przez RAFAKO S.A. w 2007 roku transakcji nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa od Wyrskich Zakładów Urządzeń Przemysłowych „NOMA INDUSTRY” Sp. z o.o. w upadłości w kwocie 376 tysięcy złotych.

Test na utratę wartości firmy

Na koniec okresu sprawozdawczego Spółka przeprowadziła test na utratę wartości firmy z przejęcia kontroli na zorganizowaną część przedsiębiorstwa PBG AVATIA sp. z o.o. przez RAFAKO S.A. Test został przeprowadzony w oparciu o bieżącą wartość szacowanych przepływów pieniężnych na podstawie pięcioletnich prognoz oraz oszacowanej wartości rezydualnej. Do wyliczeń przyjęto średnioważony koszt kapitału (WACC) na poziomie 9,7%. Na podstawie wyników przeprowadzonego testu nie stwierdzono konieczności dokonania odpisu wartości firmy.”.

Amortyzacja patentów i licencji

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2014 roku patenty i licencje oraz oprogramowanie komputerowe amortyzowane były równomiernie przez okres ich ekonomicznego użytkowania wynoszący od 2 do 10 lat.

Prace rozwojowe

Spółka w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2014 roku nie poniosła kosztów prac rozwojowych.

Połączenia jednostek gospodarczych

W dniu 30 października 2015 roku Spółka nabyła zorganizowaną część przedsiębiorstwa jednostki powiązanej PBG Avatia Sp. z o.o. – jednostki zależnej od PBG S.A. w upadłości układowej, w skład której wchodzi ruchomości, wartości niematerialne i prawne oraz prawa wynikające z umów za łączną kwotę 2 500 000,00 złotych. Nabycie zorganizowanej części przedsiębiorstwa jest realizacją strategii zmierzającej do standaryzacji procesów i usług informatycznych w Grupie Kapitałowej PBG.

W związku ze spełnieniem warunku przejęcia kontroli nad nabytym przedsięwzięciem, do rozliczenia transakcji nabycia zostaną zastosowane wymogi MSSF 3 – Połączenie jednostek gospodarczych.

Spółka, na dzień 31 grudnia 2015 roku, w związku z powyższą transakcją, wykazuje wartość firmy w kwocie 1 398 tysięcy złotych.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego ostateczne rozliczenie transakcji przedstawia się następująco:

	Wartość godziwa (w tysiącach złotych)
Wartość rzeczowych aktywów trwałych	36
Wartość wartości niematerialnych	1 253
Wartość zobowiązań	(187)
Łączna wartość godziwa przejętych aktywów netto	1 102
Łączny koszt nabycia	2 500
Wartość firmy ujęta przy nabyciu	1 398

27. Udział we wspólnym przedsięwzięciu

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2014 roku Spółka nie prowadziła wspólnych przedsięwzięć z innymi jednostkami gospodarczymi.

28. Akcje/udziały w jednostkach zależnych oraz pozostałych jednostkach

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Akcje/udziały w spółkach zależnych notowanych na giełdzie	–	–
Akcje/udziały w spółkach zależnych nienotowanych na giełdzie	25 032	25 032
Akcje/udziały w pozostałych spółkach notowanych na giełdzie	210	369
Akcje/udziały w pozostałych spółkach nienotowanych na giełdzie	19	19
	25 261	25 420

* akcje/udziały stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 34.3

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2014 roku odnotowano zmianę stanu akcji w jednostkach zależnych w kwocie 35 184 tysiące złotych, która wynika z przekwalifikowania akcji spółki FPM S.A. na aktywa przeznaczone do zbycia.

29. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów - długoterminowe

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Należności z tytułu dostaw i usług, w tym:	5 660	28 990
Należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych	–	–
Należności z tytułu dostaw i usług od pozostałych jednostek	5 660	28 990
Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowych kosztów, w tym:	732	–
Należności z tytułu sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych	494	–
Kaucje	238	–
Należności ogółem (netto)	6 392	28 990
Odpis aktualizujący należności	–	–
Należności brutto	6 392	28 990

30. Inne aktywa finansowe długoterminowe

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Pożyczki udzielone	–	38
Lokaty długoterminowe, w tym:	–	–
- stanowiące zabezpieczenie udzielonych gwarancji bankowych	–	–
Inne aktywa finansowe długoterminowe, w tym:	35 628	33 344
Należność od PBG S.A. w upadłości układowej z tytułu zwrotu akcji spółki ENERGO MONTAŻ – POŁUDNIE S.A.	24 854	27 717
Należność od PBG S.A. w upadłości układowej z tytułu udzielonej pożyczki spółce HYDROBUDOWA S.A. w upadłości likwidacyjnej	5 046	5 627
Należność z tytułu udzielonego poręczenia jednostce zależnej	5 728	–
	35 628	33 382
	35 628	33 382

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku Spółka dokonała aktualizacji wyceny wartości należności z tytułu zwrotu akcji spółki ENERGO MONTAŻ – POŁUDNIE S.A. oraz należności z tytułu udzielonej pożyczki spółce HYDROBUDOWA S.A., w związku ze zmianą szacunków i założeń, co zostało szerzej opisane w nocie 47.

Zmiana wartości należności w porównaniu do kwoty wykazanej na dzień 31 grudnia 2014 roku wynika z wyceny tej należności zgodnie z koncepcją zamortyzowanego kosztu, przy uwzględnieniu założeń i szacunków, o których mowa w nocie 7.

31. Zapasy

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Materiały (według ceny nabycia)	18 804	21 715
Według ceny nabycia	29 157	29 507
Według wartości netto możliwej do uzyskania	18 804	21 715
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	18 804	21 715
	18 804	21 715

* zapasy stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 34.4

Odpisy aktualizujące wartość zapasów

	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014
Stan na początek okresu	(7 792)	(6 354)
- utworzenie odpisu aktualizującego	(2 731)	(1 743)
- rozwiązanie odpisu aktualizującego	170	305
Stan na koniec okresu	(10 353)	(7 792)
	(10 353)	(7 792)

32. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów krótkoterminowe

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Należności z tytułu dostaw i usług, w tym:	141 934	237 953
Należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych	1 695	1 817
Należności z tytułu dostaw i usług od pozostałych jednostek	140 239	236 136
Należności z tytułu podatku dochodowego	7 095	13 666
Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowych kosztów, w tym:	163 441	185 629
Zaliczki udzielone podmiotom powiązanim	52	363
Zaliczki udzielone pozostałym podmiotom	24 534	12 849
Należności budżetowe	13 283	6 050
Należności z tytułu naliczonych kar umownych	-	-
Rozliczenie kosztów ubezpieczenia rzeczowego	726	921
Rozliczenia z Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych	299	139
Należności sporne	300	300
Koszty przyszłych okresów	1 032	1 315
Kaucje	122 686	162 270
Należności z tytułu sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych	426	-
Sprzedaż wierzytelności	-	683
Pozostałe	103	739
Pozostałe należności od podmiotów powiązanych	-	-
Należności ogółem (netto)	312 470	437 248
Odpis aktualizujący należności	31 636	40 294
Należności brutto	344 106	477 542

* należności handlowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 34.5

Należności budżetowe obejmują przede wszystkim należności z tytułu podatku VAT zarówno krajowego, jak i zagranicznego.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-dniowy termin płatności. Jednakże, dla niektórych kontrahentów okres spłaty należności ustalany na podstawie indywidualnych umów zawiera się w przedziale od 1 do 3 miesięcy.

Spółka posiada politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem na nieściągalne należności właściwym dla należności handlowych.

Należności handlowe krótkoterminowe wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2015 roku w kwocie 141 934 tysiące złotych dotyczą kontraktów handlowych z krajowymi oraz zagranicznymi kontrahentami.

Główny wpływ na zmianę poziomu wartości należności z tytułu kaucji na dzień 31 grudnia 2015 roku miały następujące operacje gospodarcze:

- zwrot kaucji pieniężnej związanej z realizacją umów na zaprojektowanie, wykonanie i uruchomienie instalacji odsiarczania spalin metodą mokrą według technologii wapienno gipsowej; wartość spłaconych kaucji w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku wynosiła 36 820 tysięcy złotych;
- zwrot kaucji pieniężnej związanej z realizacją umowy na budowę kotła fluidalnego; wartość spłaconych kaucji w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku wynosiła 6 064 tysiące złotych.

Istotną pozycję wykazaną w pozostałych należnościach stanowią zaliczki, które na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiły 24 586 tysięcy złotych, w tym:

- zaliczki w związku z realizacją umowy na zaprojektowanie, wykonanie i dostawę systemu podgrzewu spalin w kwocie 2 357 tysięcy złotych,
- zaliczki w związku z realizacją umowy na zaprojektowanie, wykonanie, dostawę wraz nadzorem nad montażem, uruchomieniem wyposażenia oraz elementów instalacji katalitycznego odazotowania spalin (SCR) dla kotłów OP-650 Nr 4,5,6,7,8 dla krajowego kontrahenta w kwocie 4 889 tysięcy złotych;
- zaliczki w związku z realizacją umowy na projekt, dostawę, montaż i uruchomienie kotła -Budowa nowych mocy w technologiach węglowych w kwocie 6 815 tysięcy złotych.

32.1. Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych oraz pozostałych należności

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Stan na początek okresu, w tym:	(40 294)	(57 633)
- należności od podmiotów powiązanych	-	-
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość należności handlowych	(1 253)	(17 718)
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość pozostałych należności	(526)	(8)
Rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość należności handlowych, w tym	922	14 497
- należności od podmiotów powiązanych	-	-
Rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość pozostałych należności	9 515	5 261
Wykorzystanie odpisu aktualizującego wartość należności handlowych	-	15 307
Stan na koniec okresu	(31 636)	(40 294)
- należności od podmiotów powiązanych	-	-

W 2015 roku Spółka rozwiązała odpis aktualizujący wartość naliczonych kar umownych w kwocie 8 977 tysięcy złotych.

W 2014 roku Spółka rozwiązała odpis aktualizujący wartość naliczonych kar umownych w kwocie 5 261 tysięcy złotych.

Poniżej przedstawiono analizę należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności finansowych, które na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku były przeterminowane, ale nie uznano ich za nieściągalne i nie objęto odpisem.

		Przeterminowane, lecz ściągalne					
	<i>Razem</i>	<i>Nieprzeterminowane</i>	<i>< 30 dni</i>	<i>30 – 90 dni</i>	<i>90 – 180 dni</i>	<i>180 – 360 dni</i>	<i>>360 dni</i>
31 grudnia 2015	271 741	268 392	1 940	1 233	155	21	-
		Przeterminowane, lecz ściągalne					
	<i>Razem</i>	<i>Nieprzeterminowane</i>	<i>< 30 dni</i>	<i>30 – 90 dni</i>	<i>90 – 180 dni</i>	<i>180 – 360 dni</i>	<i>>360 dni</i>
31 grudnia 2014	430 196	403 353	20 470	1 018	722	2 808	1 825

33. Aktywa finansowe krótkoterminowe

33.1. Instrumenty pochodne

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka nie posiadała nierozliczonych transakcji walutowych o dodatniej wartości godziwej.

Spółka nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, niemniej jednak stosowane transakcje nie mają charakteru spekulacyjnego, a ich celem jest zabezpieczenie transakcji kupna/sprzedaży denominowanych w walucie. W związku z powyższym Spółka ujmuje efekt wyceny/realizacji instrumentów podobnie jak różnice kursowe, w ramach działalności operacyjnej (przychodów oraz kosztów).

33.2. Inwestycje krótkoterminowe

Na dzień 31 grudnia 2015 roku i na dzień 31 grudnia 2014 roku Spółka nie posiadała aktywów finansowych o charakterze inwestycji krótkoterminowych.

Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych Spółka zalicza do kategorii aktywów wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

33.3. Lokaty krótkoterminowe

Na dzień 31 grudnia 2015 roku i na dzień 31 grudnia 2014 roku Spółka nie posiadała lokat krótkoterminowych.

33.4. Udzielone pożyczki

Pożyczki	Zabezpieczenie	Inne	Waluta	Efektywna stopa procentowa	Termin spłaty	Należności z tytułu udzielonych pożyczek	
						31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Pożyczki długoterminowe							
Osoby fizyczne*	Oświadczenie o poddaniu się egzekucji, stosownie do art. 777 § 1 pkt 5	pożyczki pieniężne na poczet wkładów na udziały w spółce zależnej	PLN	WIBOR 1R + marża	31.12.2016	-	38
						-	38
Pożyczki krótkoterminowe							
Osoby fizyczne*	Oświadczenie o poddaniu się egzekucji, stosownie do art. 777 § 1 pkt 5	pożyczki pieniężne na poczet wkładów na udziały w spółce zależnej	PLN	WIBOR 1R + marża	31.12.2016	80	70
RAFAKO HUNGARY**	Weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową	pożyczka pieniężna w wysokości 95 tysięcy euro z przeznaczeniem na finansowanie realizacji kontraktu	EUR	LIBOR 1M+marża	31-12-2016	406	-
						486	70

*podmioty powiązane osobowo z RAFAKO S.A.

** jednostka zależna od RAFAKO S.A.

33.5. Inne aktywa finansowe krótkoterminowe

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Inne aktywa finansowe krótkoterminowe, w tym:		
Dopłaty do kapitału zakładowego spółki zależnej	–	–
Zaliczka na poczet nabycia prawa do pożyczki	10 500	10 500
Odpis aktualizujący wartość zaliczki na poczet nabycia prawa do pożyczki	(10 500)	(10 500)
Należność od PBG S.A. w upadłości układowej z tytułu zwrotu akcji spółki ENERGMONTAŻ – POŁUDNIE S.A.	4 943	–
Należność od PBG S.A. w upadłości układowej z tytułu udzielonej pożyczki spółce HYDROBUDOWA S.A. w upadłości likwidacyjnej	1 003	–
	5 946	–

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku na bazie przyjętych założeń Spółka rozpoznała w innych aktywach finansowych krótkoterminową część należności z tytułu zwrotu akcji spółki ENERGMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. oraz należności z tytułu udzielonej pożyczki spółce HYDROBUDOWA S.A.

Zmiana wartości należności w porównaniu do kwoty wykazanej na dzień 31 grudnia 2014 roku wynika z wyceny tej należności zgodnie z koncepcją zamortyzowanego kosztu, przy uwzględnieniu założeń i szacunków, o których mowa w nocie 7.2. W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku na bazie przyjętych założeń Spółka rozpoznała w innych aktywach finansowych krótkoterminową część należności z tytułu zwrotu akcji spółki ENERGMONTAŻ-POŁUDNIE S.A. oraz należności z tytułu udzielonej pożyczki spółce HYDROBUDOWA S.A.

W dniu 18 kwietnia 2012 roku Spółka zawarła z Olenia Ltd umowę przedwstępną sprzedaży/zakupu 50% udziałów spółki Bioelektrownia Szarlej sp. z o.o. oraz przelewu praw do wierzytelności w postaci pożyczki udzielonej tej spółce. Łączna kwota zaliczki zapłaconej przez Spółkę w związku z zawartą umową wyniosła 16 176 tysięcy złotych (z czego 5 676 tysięcy złotych w odniesieniu do udziałów zaprezentowanych jako pozostałe aktywa niefinansowe, 10 500 tysięcy złotych w odniesieniu do pożyczki zaprezentowanych jako inne aktywa finansowe). Bioelektrownia Szarlej sp. z o.o. to spółka celowa utworzona w celu budowy elektrowni biogazowej finansowanej ze środków własnych, pozyskanych od inwestorów w formie pożyczki, oraz z przyznanej dotacji. W związku z faktem, że Bioelektrownia Szarlej sp. z o.o. wypowiedziała umowę z wykonawcą budowy, co spowodowało opóźnienie w realizacji prac oraz wypowiedzenie umowy o dofinansowanie projektu. Działania podjęte przez spółkę Bioelektrownia Szarlej sp. z o.o. zmierzające do wznowienia inwestycji, nie przyniosły efektów.

Ze względu na status tej inwestycji opisany powyżej, Zarząd Spółki ocenia, że ryzyko nierealizowalności powyższych aktywów jest istotne i utrzymał decyzję o objęciu wartości inwestycji odpisem aktualizującym w pełnej wysokości, tj. 16 176 tysięcy złotych.

33.6. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Środki pieniężne w banku i w kasie	14 766	7 101
Lokaty krótkoterminowe do 3 miesięcy, w tym:	82 343	7 247
- stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	-	-
	97 109	14 348
w tym: środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania	2 153	1 317

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe, klasyfikowane jako środki pieniężne, są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Spółki na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych z bankiem stóp procentowych.

Spółka posiada środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, do których zalicza otrzymane w ramach przyznanych dotacji środki pieniężne ulokowane na wyodrębnionych rachunkach bankowych, które Spółka może wykorzystywać do uregulowania zobowiązań wynikających z realizowanych projektów.

34. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki

34.1. Zabezpieczenia ustanowione na środkach trwałych

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość środków trwałych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań wynosiła 145 791 tysięcy złotych. Środki trwałe zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Wielocelowego (ustanowiona hipoteka na łączną kwotę do 300 milionów złotych na nieruchomościach, których RAFAKO S.A. jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym z wyłączeniem nieruchomości mieszkalnych) oraz wierzytelności BGK, PKO BP i PZU wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz TAURON Wytwarzanie S.A. w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Środki trwałe zabezpieczone hipoteką, w tym:	92 225	90 156
grunty	9 273	9 268
budynki i budowle	82 952	80 888
Środki trwałe, na których ustanowiono zastaw rejestrowy, w tym:	53 566	46 669
urządzenia techniczne i maszyny	50 793	44 120
środki transportu	2 773	2 549
	145 791*	136 825*

*wykazane kwoty obejmują środki trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży w kwocie 119 tysięcy złotych (31 grudnia 2014: 266 tysięcy złotych)

34.2. Zabezpieczenia ustanowione na wartościach niematerialnych

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartości niematerialne o wartości 11 449 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie zobowiązań Spółki (31 grudnia 2014: 8 788 tysięcy złotych). Wartości niematerialne zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Wielocelowego oraz wierzytelności BGK, PKO BP i PZU wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz TAURON Wytwarzanie S.A. w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

34.3. Zabezpieczenia ustanowione na akcjach/udziałach

Na dzień 31 grudnia 2015 roku akcje/udziały w spółkach o wartości 25 261 tysięcy złotych (31 grudnia 2014: 25 420 tysięcy złotych) zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Wielocelowego oraz wierzytelności BGK, PKO BP i PZU wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz TAURON Wytwarzanie S.A. w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

34.4. Zabezpieczenia ustanowione na zapasach

Na dzień 31 grudnia 2015 roku zapasy o wartości 18 726 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie zobowiązań Spółki (31 grudnia 2014: 21 715 tysięcy złotych). Zapasy zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Wielocelowego oraz wierzytelności BGK, PKO BP i PZU wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz TAURON Wytwarzanie S.A. w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

34.5. Zabezpieczenia ustanowione na należnościach handlowych

Należności z tytułu dostaw, robót i usług o wartości bilansowej 26 137 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie udzielonych gwarancji oraz kredytów i pożyczek na dzień 31 grudnia 2015 roku (31 grudnia 2014 roku: 17 406 tysięcy złotych).

35. Kapitał własny

35.1. Kapitał podstawowy

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku kapitał podstawowy RAFAKO S.A. uległ zmianie poprzez emisję 15 331 998 akcji serii J o wartości nominalnej 2,00 zł każda. Wskutek emisji akcji kapitał podstawowy Spółki wzrósł o kwotę 30 664 tysiące złotych i jego wartość na 31 grudnia 2015 roku wynosiła 169 864 tysiące złotych. Szczegółowy opis przeprowadzenia emisji akcji serii J zawiera nota 41 niniejszego sprawozdania finansowego.

<i>Kapitał akcyjny</i>	<i>Liczba akcji w szt.</i>	<i>Wartość akcji w tys. zł</i>
Akcje serii A	900 000	1 800
Akcje serii B	2 100 000	4 200
Akcje serii C	300 000	600
Akcje serii D	1 200 000	2 400
Akcje serii E	1 500 000	3 000
Akcje serii F	3 000 000	6 000
Akcje serii G	330 000	660
Akcje serii H	8 070 000	16 140
Akcje serii I	52 200 000	104 400
Akcje serii J	15 331 998	30 664
	84 931 998	169 864

35.2. Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 2,00 złote i zostały objęte w zamian za wkłady pieniężne.

35.3. Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

35.4. Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku, w wyniku rozliczenia emisji akcji serii J nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji wyniosła 62 862 tysiące złotych, koszty bezpośrednio związane z emisją wyniosły 4 300 tysięcy złotych. W wyniku ujęcia 58 562 tysięcy złotych nadwyżki ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej, pomniejszonej o koszty emisji, kapitał ten wyniósł 95 340 tysięcy złotych. Szczegółowy opis przeprowadzenia emisji akcji serii J zawiera nota 41 niniejszego sprawozdania finansowego (31 grudnia 2014: 36 778 tysięcy złotych).

35.5. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy powstał z ustawowych odpisów z zysków generowanych w poprzednich latach obrotowych, a także z nadwyżek z podziału zysku ponad wymagany odpis w Spółce. W wyniku przeniesienia na kapitał zapasowy zysku netto za 2014 rok w kwocie 23 515 tysięcy złotych wartość kapitału zapasowego na dzień 31 grudnia 2015 roku wyniosła 104 716 tysięcy złotych (31 grudnia 2014: 81 201 tysięcy złotych).

35.6. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych

Saldo kapitału rezerwowego z tytułu różnic kursowych jest korygowane o różnice kursowe wynikające z przeliczenia sprawozdania finansowego zagranicznego oddziału Spółki. Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość kapitału z przeliczenia jednostki zagranicznej wyniosła 60 tysięcy złotych (31 grudnia 2014: 293 tysiące złotych).

35.7. Zyski zatrzymane i wypłacone dywidendy

Na dzień 31 grudnia 2015 roku, w wyniku ujęcia zysku netto za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku w wysokości 26 587 tysięcy złotych, ujęcia zysków aktuarialnych w kwocie minus 254 tysiące złotych, przeniesienia zysku netto za 2014 rok na kapitał zapasowy w wysokości 23 515 tysięcy złotych, wartość zysków zatrzymanych Spółki wyniosła 21 843 tysiące złotych.

Spółka w 2015 roku nie wypłacała dywidendy, a Zarząd nie zadeklarował jej wypłaty.

35.8. Zarządzanie kapitałem

Zarządzanie kapitałem przez Spółkę mające na celu zapewnienie możliwie wysokiego poziomu bezpieczeństwa działalności operacyjnej przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów pozyskiwania źródeł finansowania. Zabezpieczenie stabilnego rozwoju Spółki wymaga utrzymywania odpowiedniej relacji pomiędzy własnym i obcymi kapitałami oraz efektywnego zarządzania nadwyżkami finansowymi. Spółka analizuje strukturę kapitału poprzez wskaźnik kapitalizacji (udział kapitału własnego w sumie bilansowej).

	<i>31 grudnia 2015</i>	<i>31 grudnia 2014</i>
Udział zadłużenia w kapitale własnym		
Kapitał własny	391 823	276 497
Kapitał obcy (kredyt bankowy oraz otrzymane pożyczki)	111 213	130 229
Suma bilansowa	986 971	1 037 898
Wskaźnik kapitalizacji	0,40	0,27

36. Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A. na koniec okresu sprawozdawczego

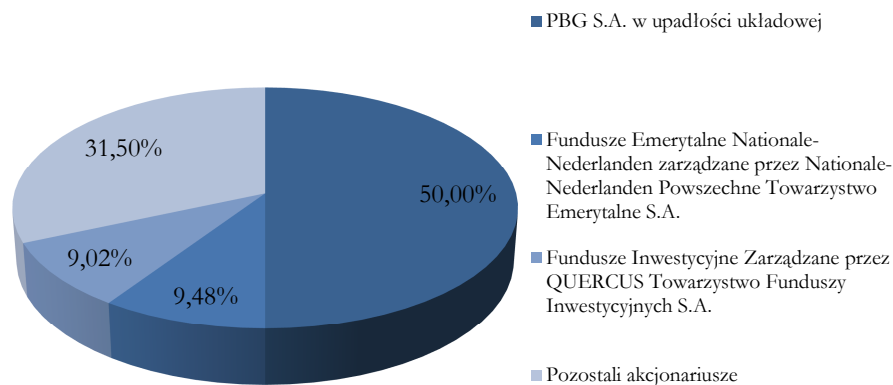
Nazwa podmiotu	Liczba akcji (w sztukach)	Liczba głosów wynikających z posiadanych akcji	Udział w kapitale zakładowym	Procentowy udział w ogólnej liczbie głosów na WZA
PBG S.A. w upadłości układowej * w tym:	42 466 000	42 466 000	50% i 1 akcja	50% i 1 akcja
bezpośrednio:	7 665 999	7 665 999	9,026%	9,026%
pośrednio przez Spółkę Multaros Trading Company Limited ** (Spółka zależna od PBG S.A. w upadłości układowej):	34 800 001	34 800 001	40,974%	40,974%
Fundusze Emerytalne Nationale-Nederlanden zarządzane przez Nationale-Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. **	8 048 507	8 048 507	9,480%	9,480%
Fundusze Inwestycyjne zarządzane przez QUERCUS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. ***, w tym:	7 662 062	7 662 062	9,020%	9,020%
QUERCUS PARASOLOWY SFIO	5 791 025	5 791 025	6,820%	6,820%

* – stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 9 września 2015 roku

** – stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 30 lipca 2015 roku

*** - stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 10 września 2015 roku

Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2015 roku

37. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka wykazywała zobowiązania z tytułu kredytów bankowych.

Kredyty i pożyczki krótkoterminowe	Zabezpieczenie	Inne	Waluta	Efektywna stopa procentowa	Termin spłaty	Zobowiązania z tytułu kredytów bankowych i pożyczek	
						31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Kredyty krótkoterminowe:							
PKO BP S.A.	weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, przelew wierzytelności z kontraktów*, klauzula potrącenia wierzytelności z rachunków RAFAKO S.A., hipoteka**, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw stanowiących całość gospodarczą przedsiębiorstwa	umowa kredytu odnawialnego w rachunku bieżącym na kwotę do 150 milionów złotych***	PLN	WIBOR 1M + marża	31.05.2016****	109 208	128 127
						109 208	128 127
Otrzymane pożyczki krótkoterminowe:							
PGL - DOM Sp. z o.o.*****	weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową	umowa pożyczki pieniężnej z przeznaczeniem na bieżącą działalność	PLN	WIBOR 1M + marża	31.12.2016	2 005	2 102
						2 005	2 102

* zabezpieczenie udzielonego kredytu stanowią należności z kontaktów realizowanych przez Spółkę;

** na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Spółka ustanowiła hipotekę na nieruchomościach Spółki (za wyjątkiem mieszkań i budynków mieszkalnych) na łączną kwotę do 300 milionów złotych, która ma stanowić dodatkowe zabezpieczenie udzielonego przez bank PKO BP S.A. kredytu;

*** na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego, zgodnie z aneksem do umowy kredytowej podpisanego dnia 29 kwietnia 2014 roku, limit kredytowy wielocelowy wynosi 200 000 000,00 złotych, w tym limit kredytu w rachunku bieżącym wynosi do 150 000 000,00 złotych;

**** na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego, zgodnie z aneksem do umowy kredytowej podpisanego dnia 29 maja 2015 roku, termin wykorzystania i spłaty kredytu przedłużono do dnia 31 maja 2016 roku;

***** jednostka zależna.

Spółka przewiduje przedłużenie umowy kredytowej na kolejne okresy. Sytuację kredytową Spółki należy analizować w powiązaniu z notą 6 dotyczącą kontynuacji działalności Spółki.

38. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

38.1. Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz inne świadczenia

Na podstawie prognozy wyceny dokonanej na koniec okresu obrachunkowego przez profesjonalną firmę aktuarialną Spółka tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych, nagród jubileuszowych oraz ZFŚS. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	<i>31 grudnia 2015</i>	<i>31 grudnia 2014</i>
Na dzień 1 stycznia	26 803	22 808
Koszty odsetek	670	912
Koszty bieżącego zatrudnienia	403	585
(Zyski)/straty aktuarialne	314	5 005
Wypłacone świadczenia	(2 717)	(2 507)
 Koniec okresu	25 473	26 803
Rezerwy długoterminowe	23 500	24 907
Rezerwy krótkoterminowe	1 973	1 896

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień i zakładane w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2014 roku do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	<i>31 grudnia 2015</i>	<i>31 grudnia 2014</i>
Stopa dyskontowa (%)	2,8	2,5
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)*	-	-
Wskaźnik rotacji pracowników	5	5
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)**	2	5
* Brak danych w raporcie aktuarium		
** 2% w roku 2016 oraz w kolejnych latach		

Analiza wrażliwości

Zmiana przyjętej stopy dyskontowej o pół punktu procentowego:

	<i>Wzrost (w tys. złotych)</i>	<i>Spadek (w tys. złotych)</i>
 <i>31 grudnia 2015</i>		
Wpływ na zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń	(1 121)	1 336
 <i>31 grudnia 2014</i>		
Wpływ na zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń	(1 301)	1 403

39. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

39.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania – długoterminowe

	<i>31 grudnia 2015</i>	<i>31 grudnia 2014</i>
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, w tym:		
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	55	6
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek	20 741	20 498
	20 796	20 504
	20 796	20 504
Zobowiązania z tytułu inwestycji	112	172
	112	172
	112	172
Zobowiązania finansowe, w tym:		
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	3 111	1 581
	3 111	1 581
	3 111	1 581
Pozostałe zobowiązania, w tym:		
Naliczone zobowiązania z tytułu niewypłaconej premii	311	334
Rezerwy na koszty napraw gwarancyjnych	4 325	1 859
	4 636	2 193
	4 636	2 193

39.2. Rezerwy, zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania – krótkoterminowe

	<i>31 grudnia 2015</i>	<i>31 grudnia 2014</i>
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, w tym:		
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	9 235	7 017
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek	247 568	292 210
	256 803	299 227
	256 803	299 227
Zobowiązania z tytułu inwestycji w aktywa trwałe	1 790	4 860
	1 790	4 860
	1 790	4 860

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Pozostałe zobowiązania		
Podatek VAT	1 418	4 394
Podatek dochodowy od osób fizycznych	2 116	2 101
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	7 537	8 741
Pozostałe zobowiązania z tytułu podatków, ceł i ubezpieczeń	72	201
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	6 952	7 687
Rezerwy na koszty niewykorzystanych urlopów	3 076	3 289
Naliczone zobowiązania z tytułu niewypłaconej premii	6 784	8 107
Rezerwy na koszty napraw gwarancyjnych	7 600	9 988
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji finansowych i poręczeń	–	745
Rezerwa na koszty nefakturowanych usług i materiałów	4 828	21 563
Rezerwa na koszty audytu	111	100
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i roszczenia sporne	7 000	5 667
Pozostałe rozrachunki z pracownikami	279	–
Kaucje	144	613
Pozostałe	1 027	1 527
	48 944	74 723
 Pozostałe zobowiązania finansowe		
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 278	559
	1 278	559

W pozycji „Rezerwy na pozostałe zobowiązania i roszczenia sporne” Spółka ujęła rezerwę na wartość roszczeń kontrahentów Spółki z tytułu świadczonych usług.

39.3. Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka nie posiada nierozliczonych transakcji walutowych o ujemnej wartości godziwej.

39.4. Zobowiązania inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka wykazywała zobowiązania z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 1 895 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka posiadała podpisane umowy dotyczące planowanych nakładów inwestycyjnych, które nie zostały na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego ujęte w księgach rachunkowych w kwocie 186 tysięcy złotych.

39.5. Rezerwa na koszty z tytułu niewykorzystanych urlopów

Rezerwa na koszty niewykorzystanych urlopów wyliczana jest miesięcznie w oparciu o faktyczną ilość dni niewykorzystanych urlopów na koniec każdego miesiąca. W ciągu roku obrotowego na każdy miesiąc przypada jedna dwunasta należnego urlopu za cały rok, powiększona o wszystkie niewykorzystane dni z okresów poprzednich. Ustalona w ten sposób ilość dni mnożona jest przez średnią stawkę dzienną dla danego pracownika, ustaloną w oparciu o wynagrodzenie z miesiąca, na który rezerwa jest wyliczana powiększone o obciążenia z tytułu ZUS.

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Początek okresu	3 289	2 102
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	3 076	3 289
Koszty wypłaconych świadczeń	-	-
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	(3 289)	(2 102)
Koniec okresu	3 076	3 289
Krótkoterminowe na dzień	3 076	3 289
Długoterminowe na dzień	-	-
	3 076	3 289

39.6. Naliczone zobowiązania z tytułu niewypłaconej premii

Spółka wypłaca pracownikom premię roczną, której wysokość jest uzależniona od stopnia realizacji zysku operacyjnego firmy. Zgodnie z postanowieniami Układu Zbiorowego Pracy (UZP), po zatwierdzeniu rocznych sprawozdania finansowego w terminie do 30 dni, Zarząd – po zasięgnięciu opinii Związków Zawodowych – podejmuje decyzję o wypłacie premii uznaniowej dla pracowników Spółki. W ciągu roku obrotowego Spółka tworzy rezerwę z tytułu premii rocznej w wysokości określonej w UZP, o ile Zarząd Spółki nie podejmie decyzji o jej nie tworzeniu. Spółka tworzy również rezerwę z tytułu premii dla kierowników projektów, wypłacaną po zakończeniu realizacji umowy.

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Początek okresu	8 441	1 124
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	6 066	7 759
Koszty wypłaconych świadczeń	(6 555)	(230)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	(857)	(212)
Koniec okresu	7 095	8 441
Krótkoterminowe na dzień	6 784	8 107
Długoterminowe na dzień	311	334
	7 095	8 441

39.7. Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych

Rezerwy na naprawy gwarancyjne są tworzone w następstwie oszacowania spodziewanych i możliwych do oszacowania kosztów nadzoru, napraw, prac i robót gwarancyjnych związanych z zobowiązaniami kontraktowymi Spółki, wynikającymi z zakończenia realizacji umowy o usługę budowlaną.

	<i>31 grudnia 2015</i>	<i>31 grudnia 2014</i>
Początek okresu	11 847	10 646
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	9 702	13 422
Poniesione koszty napraw gwarancyjnych	(9 624)	(12 221)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	-	-
Koniec okresu	11 925	11 847
Krótkoterminowe na dzień	7 600	9 988
Długoterminowe na dzień	4 325	1 859
	11 925	11 847

39.8. Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji bankowych i poręczeń

Spółka utworzyła rezerwę na spodziewane koszty z tytułu udzielonego poręczenia gwarancji bankowych wystawionych przez ING Bank Śląski S.A. na zlecenie Fabryki Elektrofiltrów ELWO S.A. w upadłości. Roszczenie Banku wobec RAFAKO S.A. wynikało z Umowy Kredytowej z dnia 25 czerwca 2008 roku, o której Spółka informowała we wcześniejszych raportach. Spółka w 2015 roku wykorzystała rezerwę utworzoną na ten cel.

	<i>31 grudnia 2015</i>	<i>31 grudnia 2014</i>
Początek okresu	745	745
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	66	-
Poniesione koszty poręczenia	(811)	-
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	-	-
Koniec okresu	-	745
Krótkoterminowe na dzień	-	745
Długoterminowe na dzień	-	-
	-	745

39.9. Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku Spółka nie posiadała zobowiązań z tytułu podatku dochodowego.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Spółki mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku w Spółce nie odbyły się kontrole podatkowe.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2014 roku w Spółce nie odbyły się kontrole podatkowe.

40. Dotacje

Dotacje wykazane w sprawozdaniu finansowym na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiły 807 tysięcy złotych. Otrzymane dotacje dotyczą:

- działalności prewencyjnej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A., w ramach której spółka dofinansowała projekt, dostawy oraz instalację systemów detekcji i sygnalizacji gazu ziemnego dla dwóch pieców gazowych w RAFAKO S.A.; dotacja ma charakter pieniężny,
- projektu badawczego pt.: "Opracowanie technologii dla wysokosprawnych „zero-emisyjnych” bloków węglowych zintegrowanych z wychwytem CO₂ ze spalin" realizowanego w ramach strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych „Zaawansowane technologie pozyskiwania energii” Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z siedzibą w Warszawie; dotacja ma charakter pieniężny,
- projektu badawczego „Niskoemisyjne innowacyjne technologie rekonstrukcji elektrowni węglowych z blokami o mocy 200 MW” (akronim DUO-BIO) realizowany ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Badań Stosowanych; dotacja ma charakter pieniężny,
- projekt badawczy mający na celu opracowanie innowacyjnej elektrostatycznej metody ograniczenia emisji submikronowych cząstek stałych w spalinach i gazach odlotowych w szczególności ze źródeł zasilanych biopaliwami. (ELAGLOM). realizowany ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Badań Stosowanych; dotacja ma charakter pieniężny,
- projekt badawczy "Układ metanowania CO₂ do magazynowania energii elektrycznej poprzez produkcję SNG." projekt realizowany we współpracy z TAURON Wytwarzanie S.A., Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla, Akademię Górniczo-Hutniczą, West Technology & Trading Polska Sp. z o.o. z Opola, EXERGON Sp. z o.o. z Gliwic, Instytut CEA z Francji oraz firmę Atmosstat z Francji; dotacja ma charakter pieniężny,
- działalności prewencyjnej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A., w ramach której spółka dofinansowała projekt wyposażenia magazynu farb i lakierów w system detekcji węglowodorów w RAFAKO S.A.; dotacja ma charakter pieniężny,
- działalności prewencyjnej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A., w ramach której spółka dofinansowała projekt modernizacji i rozbudowy systemu monitoring w RAFAKO S.A.; dotacja ma charakter pieniężny.

Rozliczenia z tytułu dotacji:

<i>Cel dotacji</i>	<i>Stan na 1 stycznia 2015</i>	<i>Zwiększenia w okresie</i>	<i>Odpisanie dotacji w pozostałe przychody operacyjne w okresie</i>	<i>Zwrot dotacji w okresie</i>	<i>Inne zmniejszenia dotacji w okresie</i>	<i>Stan na 31 grudnia 2015</i>
Modernizacja środków trwałych	21	136	(4)	–	–	153
Realizacja części projektu badawczego	1 050	1 367	(1 763)	–	–	654
	1 071	1 503	(1 767)	–	–	807

41. Emisja, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

W dniu 13 maja 2015 roku Zarząd RAFAKO S.A. podjął uchwały w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w ramach kapitału docelowego o kwotę nie wyższą niż 30 663 996 złotych poprzez emisję nie więcej niż 15 331 998 akcji zwykłych na okaziciela serii J, o wartości nominalnej 2 złote każda. Na podstawie Uchwały o Subskrypcji Prywatnej, zgodnie z obowiązkiem określonym w § 5 uchwały nr 2 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki z dnia 24 marca 2014 roku Zarząd postanowił zaoferować Akcje Serii J akcjonariuszom Spółki posiadającym indywidualnie co najmniej 10% akcji Spółki w dniu podjęcia Uchwały NWZ (Uprawnieni Akcjonariusze) w formie subskrypcji prywatnej w rozumieniu art. 431 § 2 pkt 1 KSH z wyłączeniem prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy Spółki. Z kolei na podstawie Uchwały o Subskrypcji Otwartej, Zarząd postanowił zaoferować Akcje Serii J w drodze subskrypcji otwartej w rozumieniu art. 431 § 2 pkt 2 KSH z wyłączeniem prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy Spółki pod warunkiem nieobjęcia części lub wszystkich Akcji Serii J przez Uprawnionych Akcjonariuszy.

W dniu 9 czerwca 2015 roku Spółka otrzymała od Uprawnionych Akcjonariuszy oświadczenia, w których każdy z nich z osobna oświadczył, iż nie zamierza wziąć udziału w Subskrypcji Prywatnej, niezależnie od ostatecznych jej warunków.

W wyniku przeprowadzonej subskrypcji otwartej w dniu 21 lipca 2015 roku nastąpił przydział maksymalnej liczby akcji serii J po cenie emisyjnej 6,10 złotych za jedną akcję. Dnia 28 lipca 2015 roku Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. postanowił zarejestrować w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez KDPW 15 331 998 praw do akcji zwykłych na okaziciela serii J Spółki, które w dniu 29 lipca 2015 roku zostały wprowadzone do obrotu giełdowego na rynku podstawowym.

W związku z powyższym 23 lipca 2015 roku Spółka złożyła wniosek do Sądu Rejonowego w Gliwicach Wydział X Gospodarczy KRS o zarejestrowanie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki. W dniu 7 września 2015 roku Sąd dokonał rejestracji nowego kapitału zakładowego Spółki w wysokości 169 863 996 złotych.

W dniu 21 września 2015 roku akcje nowej emisji zostały zarejestrowane przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. oraz wprowadzone do obrotu na Głównym Rynku GPW.

42. Wykorzystanie wpływów z emisji papierów wartościowych

Środki pieniężne pozyskane w drodze emisji akcji w kwocie 89 225 tysięcy złotych w 2015 roku zostały wykorzystane na następujące cele:

- kaucje stanowiące zabezpieczenie nowych instrumentów finansowych w kwocie 4 090 tysięcy złotych,
- obsługa finansowa związana z realizacją nowych projektów w kwocie 3 066 tysięcy złotych,
- realizacja prac badawczo-rozwojowych w czwartym kwartale 2015 roku w kwocie 1 031 tysięcy złotych.

43. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

Na dzień 31 grudnia 2015 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	31 grudnia 2015		31 grudnia 2014	
	Oplaty minimalne	Wartość bieżąca opłat	Oplaty minimalne	Wartość bieżąca opłat
W okresie do 1 roku	1 278	1 278	559	559
W okresie od 1 do 5 lat	3 111	3 111	1 581	1 581
Powyżej 5 lat	-	-	-	-
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	4 389	4 389	2 140	2 140
Minus koszty finansowe	-	-	-	-
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych, w tym:	4 389	4 389	2 140	2 140
Krótkoterminowe	1 278	1 278	559	559
Długoterminowe	3 111	3 111	1 581	1 581

44. Zmiany pozycji pozabilansowych, informacje o udzieleniu przez jednostkę poręczeń kredytu, pożyczki lub udzieleniu gwarancji

	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Pozycje pozabilansowe z tytułu gwarancji bankowych otrzymanych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, w tym:	235 544	189 601
- od jednostek powiązanych	-	-
Należności z tytułu otrzymanych poręczeń, w tym:	7 600	7 600
- od jednostek powiązanych	-	-
Weksle otrzymane jako zabezpieczenie, w tym:	26 667	27 557
- od jednostek powiązanych	13 204	14 821
Akredytywy	-	19 180
	269 811	243 938
	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
Pozycje pozabilansowe z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, w tym:	201 181	243 232
- na rzecz jednostek powiązanych	-	-
Zobowiązania z tytułu udzielonych poręczeń, w tym:	1 046 000	1 046 000
- na rzecz jednostek powiązanych	1 046 000	1 046 000
Weksle wydane pod zabezpieczenie, w tym:	28 747	28 647
- na rzecz jednostek powiązanych	2 000	2 000
Akredytywy	-	-
	1 275 928	1 317 879

W okresie 12 miesięcy 2015 roku spółka RAFAKO S.A. zanotowała spadek poziomu zobowiązań warunkowych w kwocie 41 951 tysięcy złotych, który wynikał ze spadku zobowiązań z tytułu gwarancji. W okresie 12 miesięcy 2015 roku na zlecenie RAFAKO S.A. banki oraz instytucje ubezpieczeniowe udzieliły kontrahentom gwarancji, głównie gwarancji z tytułu dobrego wykonania umowy, w kwocie 42 973 tysięcy złotych oraz gwarancji przetargowych, w kwocie 12 107 tysięcy złotych. Największą pozycję w tej grupie zobowiązań stanowi gwarancja dobrego wykonania umowy na kwotę 11 090 tysięcy złotych, wystawiona we wrześniu 2015 roku. Zobowiązania z tytułu udzielonych poręczeń w kwocie 1 046 000 tysięcy złotych dotyczą poręczenia w dniu 16 kwietnia 2014 roku przez RAFAKO S.A. za zobowiązania jednostki zależnej E003B7 Sp. z o.o., udzielonego do dnia 17 kwietnia 2028 roku, w związku z projektem na „Budowę nowych mocy w technologiach węglowych w TAURON Wytwarzanie S.A.– Budowa bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II”. Największą pozycją wśród gwarancji udzielonych, które wygasły w okresie pierwszych 12 miesięcy 2015 roku była gwarancja dobrego wykonania umowy w kwocie 12 239 tysięcy złotych.

W okresie 12 miesięcy 2015 roku Spółka odnotowała wzrost poziomu należności warunkowych otrzymanych głównie pod zabezpieczenie należytego wykonania umów w kwocie 25 625 tysięcy złotych, w tym wzrost poziomu należności z tytułu otrzymanych gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych w kwocie 45 943 tysięcy złotych, spadek poziomu należności z tytułu weksli w wysokości 890 tysięcy złotych oraz spadek należności z tytułu akredytyw otwartych na rzecz Spółki w wysokości 19 180 tysięcy złotych. Największą pozycję wśród gwarancji otrzymanych w okresie 12 miesięcy 2015 roku stanowi gwarancja dobrego wykonania umowy w kwocie 10 041 tysięcy euro. Największe pozycje wśród gwarancji wygasłych w okresie 12 miesięcy 2015 roku stanowiły dwie gwarancje zwrotu zaliczki w kwocie 4 193 tysięcy złotych każda.

45. Gwarancje

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka posiadała zobowiązania warunkowe wynikające z gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych o łącznej wartości 201 181 tysięcy złotych, w tym:

Lp.	Bank/ubezpiaczyciel wystawiający gwarancję	Kwota gwarancji (w tys. PLN)	Przedmiot gwarancji
1.	BZ WBK S.A.	17 953	należyte usunięcie wad i usterek
2.	DEUTSCHE Bank Polska S.A.	1 157	należyte usunięcie wad i usterek
3.	T.U. Euler HERMES S.A.	7 505	należyte usunięcie wad i usterek
4.	STU ERGO HESTIA S.A.	19 366	dobre wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek
5.	PKO BP S.A.	107 381	dobre wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek, zwrot zaliczki, udział w przetargu, retention
6.	UNIQA TU S.A.	2 841	należyte usunięcie wad i usterek, udział w przetargu
7.	TUIR WARTA S.A.	9 316	dobre wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek
8.	Generali TU S.A.	2 250	dobre wykonanie umowy
9.	InterRisk S.A.	10 662	dobre wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek, udział w przetargu
10.	KUKE S.A.	20 166	dobre wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek, zwrot zaliczki
11.	mBank S.A.	2 584	dobre wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek
	RAZEM	201 181	

Zabezpieczenie wiarytelności większości ubezpieczycieli wystawiających gwarancje finansowe na zlecenie Spółki stanowią weksle własne in blanco wraz z deklaracjami wekslowymi, natomiast wiarytelności banków zabezpieczane są głównie oświadczeniami o poddaniu się egzekucji, weksłami własnymi in blanco wraz z deklaracjami wekslowymi oraz kaucjami gotówkowymi.

46. Sprawy sporne, postępowania sądowe

Poniżej zaprezentowano kluczowe sprawy sporne oraz postępowania sądowe prowadzone przez Spółkę.

W dniu 3 listopada 2009 roku Spółka RAFAKO S.A. wniosła do Sądu Okręgowego w Warszawie, XX Wydziału Gospodarczego pozew o zapłatę przeciwko ING Bankowi Śląskiemu S.A. (dalej ING), w którym żąda zwrotu bezpodstawnie wyegzekwowanej, przez ING Bank Śląski S.A., z jej rachunków kwoty około 9 milionów złotych. Sąd I instancji w dniu 29 listopada 2010 roku wydał wyrok, którym zasądził od ING Banku Śląskiego S.A. na rzecz RAFAKO S.A. kwotę 8 996 566,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi oraz kosztami postępowania. Od wyroku Sądu I instancji pełnomocnik ING Banku Śląskiego S.A. złożył apelację. W dniu 12 października 2011 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie po przeprowadzeniu rozprawy nie uznał zarzutów podniesionych w apelacji przez ING Bank Śląski S.A. za uzasadnione, ale z urzędu stwierdził, iż Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sporu, uchylił wyrok i przekazał sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Sąd Okręgowy w Warszawie w dniu 1 kwietnia 2014 roku wydał wyrok, w którym zasądził od ING na rzecz RAFAKO S.A. kwotę 3 646 699,59 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 listopada 2009 roku do dnia zapłaty. W pozostałej części sąd oddalił powództwo. Obie strony złożyły apelację od tego wyroku. Kwota prawomocnie zasądzona na rzecz RAFAKO przez Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 29 maja 2015 roku wynosi 3 636 226,62 złotych, z odsetkami ustawowymi od dnia 25 listopada 2009 roku. Koszty postępowania apelacyjnego zostały wzajemnie zniesione. Zasądzona kwota wpłynęła na rachunek Spółki w lipcu 2015 roku.

Istotnym postępowaniem prowadzonym przez RAFAKO S.A. jest postępowanie sądowe o odszkodowanie od firmy Donieckobłenergo z siedzibą na Ukrainie z powodu ostatecznego zaniechania realizacji budowy kotła przez Klienta. W dniu 6 sierpnia 2010 roku Spółka otrzymała wyrok Izby Sądowej do spraw gospodarczych Sądu Najwyższego Ukrainy, na mocy którego pozytywnie została rozpatrzona skarga kasacyjna złożona przez RAFAKO S.A. w dniu 2 marca 2010 roku i postanowiono utrzymać w mocy wyrok Donieckiego Apelacyjnego Sądu Gospodarczego z dnia 23 grudnia 2008 roku, w którym to orzeczeniu została zasądzona na rzecz RAFAKO S.A. tytułem odszkodowania, odsetek za zwłokę, kosztów sądowych i kosztów zastępstwa procesowego łącznie kwota 56,7 miliona hrywien, co w przeliczeniu stanowiło kwotę około 11,5 mln USD. Ze względu na niepewność skuteczności windykacji zasądzonej wierzytelności, RAFAKO S.A. nie ujęła powyższej kwoty w przychodach. Pełnomocnik RAFAKO S.A. poinformował, że w lipcu 2012 roku Sąd Gospodarczy okręgu Donieckiego wznowił rozpatrywanie sprawy ze względu na żądanie Donieckobłenergo uznania umowy z dnia 16 maja 1994 roku za nieważną. Zdaniem pełnomocnika nie ma żadnych nowych argumentów i dowodów dla uznania takiego żądania. Ze względu na aktualną sytuację na Ukrainie nie wyznaczono kolejnego terminu rozprawy.

Przed Międzynarodowym Sądem Arbitrażowym przy Austriackiej Izbie Handlowej w Wiedniu toczył się przeciwko RAFAKO S.A. spór z powództwa Steinmüller Babcock Environment GmbH (dawniej FISIA BABCOCK ENVIRONMENT GmbH). Sprawa dotyczyła pozwu o zapłatę ok. 3,8 miliona EUR w związku z umową licencyjną (dalej Umowa) w zakresie instalacji odsiarczania gazów spalinowych metodą mokrą. Zasadnicze roszczenia dotyczyły zapłaty rzekomo należnej zaległej opłaty licencyjnej. Zdaniem RAFAKO S.A. roszczenia te są niezasadne. Spółka stoi na stanowisku, że kontrakt na modernizację czterech instalacji odsiarczania, będący przyczyną sporu został zrealizowany w oparciu o własne rozwiązania techniczne, bez zastosowania licencyjnego know-how. W dniu 18 grudnia 2015 roku strony zawarły porozumienie ostatecznie rozliczające Umowę oraz kończące rzeczony spór. Na jego podstawie RAFAKO S.A. zapłaci na rzecz Steinmüller Babcock Environment GmbH kwotę 800 tysięcy. EUR w trzech ratach. W dniu 12 lutego 2016 r. spółka otrzymała z Sądu Arbitrażowego formalne potwierdzenie zamknięcia sprawy.

W dniu 9 grudnia 2014 roku do RAFAKO S.A. wpłynął pozew o zapłatę z powództwa ESPD Environmental Solutions and Project Development GmbH (dalej ESPD) z siedzibą w Wiedniu o wartości przedmiotu sporu 644,5 tysiąca EUR. Rzekome zobowiązanie Spółki wynikać ma z umowy o współpracy pomiędzy stronami dotyczącej wsparcia przez ESPD starań RAFAKO S.A. o pozyskanie zleceń obejmujących swoim zakresem instalacje odazotowania spalin (DeNOx). RAFAKO S.A. stoi na stanowisku, że wynagrodzenie, którego dochodzi ESPD jest świadczeniem nienależnym ze względu na brak świadczenia wzajemnego. Dnia 7 grudnia 2015 roku zapadł wyrok Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie zasądzący całość roszczenia ESPD. Zobowiązanie Spółki wobec ESPD zostało uregulowane, jednak Spółka nadal pozostaje w sporze. W dniu 21 stycznia 2016 roku Spółka złożyła do Sądu Apelacyjnego w Katowicach skargę o uchylenie tego wyroku. Na chwilę obecną trudno określić spodziewany termin jej rozpatrzenia.

47. Należności od jednostek powiązanych znajdujących się w procesie upadłości układowej

Spółka na dzień bilansowy wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej należności netto od podmiotów powiązanych objęte postępowaniem upadłości układowej w kwocie 35,8 miliona złotych.

W dniu 20 grudnia 2011 roku Spółka RAFAKO S.A. zawarła ze spółką PBG S.A. („jednostka dominująca wyższego szczebla”) z siedzibą w Wysogotowie umowę („Umowa”), na mocy której dokonała nabycia akcji spółki ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE Spółka Akcyjna („EP”) z siedzibą w Katowicach, ul. Mickiewicza 15. Na podstawie umowy RAFAKO S.A. nabyła 46 021 520 akcji zwykłych na okaziciela EP o wartości nominalnej 1 złoty każda akcja i łącznej wartości nominalnej 46 021 520 złotych, stanowiących 64,84% udziału w kapitale zakładowym oraz 64,84% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu, tj. uprawniających do wykonywania 46 021 520 głosów z akcji. Na podstawie umowy, PBG S.A. zbyła posiadane akcje za kwotę 160 154 889,60 złotych, tj. 3,48 złotych za 1 akcję. Płatność ceny nabycia nastąpiła w dniu 30 grudnia 2011 roku. W wyniku przeprowadzonej analizy, uwzględniając prawdopodobieństwo realizacji dopłat oraz roszczeń RAFAKO S.A., Zarząd Spółki ustalił cenę nabycia na poziomie 160 154 889,60 złotych powiększoną o koszty transakcyjne w kwocie 557 363,40 złotych.

W wyniku wyżej opisanych transakcji spółka ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. stała się jednostką zależną Grupy Kapitałowej RAFAKO.

Nabycie akcji ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. zostało ujęte w sprawozdaniu finansowym Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku jako nabycie inwestycji w jednostkę zależną. Wartość bilansowa tej inwestycji na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosła 160 712,3 tysiąca złotych. Zgodnie z polityką rachunkowości Spółki akcje w jednostce zależnej wykazane zostały według kosztu historycznego (z uwzględnieniem ewentualnych odpisów z tytułu utraty wartości).

W dniu 4 czerwca 2012 roku PBG S.A. złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości. Dnia 13 czerwca 2012 roku sąd zatwierdził ten wniosek, przy czym ogłoszenie upadłości PBG S.A. nastąpiło w opcji z możliwością zawarcia układu.

Zarząd Spółki otrzymał w dniu 16 lipca 2012 roku od Nadzorca Sądowego PBG S.A. w upadłości układowej (PBG), pismo skierowane do PBG S.A. w upadłości układowej („PBG”), w którym PBG S.A. zostało poinformowane, że transakcja zbycia 46 021 520 akcji ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. przez PBG S.A. na rzecz Spółki z dnia 20 grudnia 2011 roku: „jako czynność prawna odpłatna dokonana przez Upadłego (PBG) w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (tj. 4 czerwca 2012 roku) ze spółką powiązaną, wobec której dodatkowo Upadły (PBG) był spółką dominującą – pozostaje bezskuteczna wobec masy upadłości PBG S.A.”, zgodnie z art. 128 ust 2 Ustawy Prawo Upadłościowe i Naprawcze („Pismo”). Nadzorca Sądowy wezwał Zarząd PBG S.A. do niezwłocznego podjęcia w trybie art. 134 Ustawy Prawo Upadłościowe i Naprawcze czynności zmierzających do zwrotnego przeniesienia 46 021 520 akcji ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. na rachunek PBG S.A.

W dniu 7 sierpnia 2012 roku Zarząd Spółki zawarł z PBG S.A. w upadłości układowej, z siedzibą w Wysogotowie umowę dotyczącą przeniesienia akcji spółki ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE Spółka Akcyjna z siedzibą w Katowicach. Przedmiotem umowy jest przeniesienie 46 021 520 akcji zwykłych na okaziciela Spółki o wartości nominalnej 1 złotych każda akcja stanowiących 64,84% udziału w kapitale zakładowym EPD oraz 64,84% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu spółki ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A., tj. uprawniających do wykonywania 46 021 520 głosów. Transakcja przeniesienia akcji została zarejestrowana na rachunku domu maklerskiego w dniu 7 sierpnia 2012 roku.

Zgodnie z analizami prawnymi posiadanymi przez Zarząd Spółki, w związku z ogłoszeniem w dniu 13 czerwca 2012 roku upadłości PBG S.A., zbycie akcji ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. przez PBG S.A. na rzecz RAFAKO S.A. na mocy umowy zawartej w dniu 20 grudnia 2011 roku jest bezskuteczne w stosunku do masy upadłości z mocy prawa z datą postanowienia sądu o ogłoszeniu upadłości PBG S.A. z możliwością zawarcia układu, tj. z datą 13 czerwca 2012 roku (data utraty kontroli). Oznacza to, że Spółka jest zobowiązana zwrócić akcje spółki ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. do masy upadłości PBG S.A., tj. spowodować zapisanie ich na rachunku papierów wartościowych PBG S.A. Obowiązek ten powstał z mocy prawa w momencie ogłoszenia upadłości PBG S.A. Biorąc powyższe pod uwagę, po dokonaniu analizy posiadanych opinii prawnych dotyczących bezskuteczności transakcji nabycia akcji ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. od PBG S.A. w upadłości układowej, Zarząd Spółki podjął decyzję o poddaniu się procedurze zwrotu w/w akcji.

Wobec bezskuteczności zbycia przez PBG S.A. akcji ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. na rzecz RAFAKO S.A., Spółce przysługuje roszczenie o zwrot ceny zapłaconej za akcje ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. Prawo RAFAKO S.A. do zwrotu zapłaconej ceny za akcje ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. skutkuje rozpoznaniem w sprawozdaniu z sytuacji finansowej należności, która na moment początkowego ujęcia została wyceniona do wartości godziwej przez odniesienie do wartości bieżącej spodziewanych wpływów. Konsekwentnie, wartość godziwa rozpoznanej należności została oszacowana przy uwzględnieniu spodziewanych wpływów środków pieniężnych do Spółki biorąc pod uwagę propozycje układowe PBG S.A. zakładające 31-procentową redukcję wierzytelności (dla której nie rozpoznano aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego) oraz spodziewany termin wpływu pierwszej raty środków pieniężnych do Spółki, oszacowany przez Zarząd Spółki na 30 czerwca 2015 roku.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku Spółka dokonała ponownej wyceny tego aktywa w oparciu o zaktualizowane propozycje układowe przedstawione przez PBG S.A. w upadłości układowej z dnia 3 listopada 2014 roku, zakładające dla pierwszej grupy wierzycieli (do których została zaliczona wierzytelność RAFAKO S.A.) spłatę 500 tysięcy złotych oraz 80-procentową redukcję należności powyżej 500 tysięcy złotych. Należność będzie spłacana w okresach półrocznych przez okres 5 lat począwszy od 30 czerwca 2016 roku. Zarząd Spółki szacuje, że pierwsza spłata zostanie dokonana do 30 czerwca 2016 roku.

Wartość należności ustalonej przy wykorzystaniu wyżej omówionych założeń na dzień 31 grudnia 2015 roku, wykazanej w pozycji „Inne aktywa finansowe długoterminowe” wynosi 24,8 miliona złotych oraz w pozycji „Inne aktywa finansowe krótkoterminowe” wynosi 4,9 miliona złotych. Powyższa wierzytelność w pełnej kwocie tj. 160 154 889,60 złotych znalazła się w zgłoszeniu wierzytelności do masy upadłościowej PBG S.A. i widnieje na liście wierzytelności uznanych przez nadzorcę sądowego (ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z dnia 4 czerwca 2013 roku).

Ponadto, w dniu 10 stycznia 2012 roku RAFAKO S.A. zawarła ze spółką Hydrobudowa Polska S.A. z siedzibą w Wysogotowie umowę pożyczki, na podstawie której RAFAKO S.A. udzieliło spółce Hydrobudowa Polska S.A. na okres 12 miesięcy (tj. do dnia 9 stycznia 2013 roku) pożyczki pieniężnej w kwocie 32 miliony złotych z przeznaczeniem na finansowanie bieżącej działalności. Tytułem zabezpieczenia zwrotu kwoty udzielonej pożyczki spółka Hydrobudowa Polska S.A. przekazała RAFAKO S.A. weksel własny in blanco z klauzulą bez protestu poręczony przez spółkę PBG S.A. oraz Multaros Trading Company Ltd. wraz z deklaracjami wekslowymi. RAFAKO S.A. jest uprawniona do wypełnienia weksla na kwotę niezwróconej w terminie pożyczki powiększonej o odsetki, która to kwota nie może przekroczyć 35 000 000 złotych (słownie: trzydzieści pięć milionów złotych). Pożyczka ta została oprocentowana w wysokości WIBOR 1M plus marża w stosunku rocznym. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego RAFAKO S.A. nie otrzymała od Hydrobudowa Polska S.A. jakiegokolwiek kwoty, czy to tytułem zwrotu kapitału, czy to tytułem zapłaty odsetek od pożyczki.

W dniu 4 czerwca 2012 roku spółka PBG S.A. oraz Hydrobudowa Polska S.A. złożyły do Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, XI Wydziału Gospodarczego do Spraw Upadłościowych i Naprawczych wnioski o ogłoszenie upadłości PBG S.A. oraz Hydrobudowa Polska S.A. z możliwością zawarcia układu. W dniu 13 czerwca 2012 roku Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, XI Wydział Gospodarczy do Spraw Upadłościowych i Naprawczych wydał postanowienie w sprawie ogłoszenia upadłości PBG S.A. z możliwością zawarcia układu. Natomiast w dniu 11 czerwca 2012 roku Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, XI Wydział Gospodarczy do Spraw Upadłościowych i Naprawczych wydał postanowienie w sprawie ogłoszenia upadłości Hydrobudowa Polska S.A. obejmującej likwidację majątku Spółki. W związku z ogłoszeniem upadłości przez spółkę Hydrobudowa Polska S.A., stosownie do art. 124 ust. 2 Prawa Upadłościowego i Naprawczego, RAFAKO S.A. jest uprawniona do dochodzenia zwrotu faktycznie udzielonej pożyczki na zasadach określonych w Prawie Upadłościowym i Naprawczym. Zarząd Spółki w dniu 26 października 2012 roku dokonał zgłoszenia wierzytelności z tytułu pożyczki w postępowaniu upadłościowym Hydrobudowa Polska S.A., która znajduje się na liście wierzytelności uznanych przez syndyka.

Mając na uwadze proces upadłości likwidacyjnej spółki Hydrobudowa Polska S.A., celem dochodzenia zwrotu pożyczki, Zarząd Spółki w dniu 21 września 2012 roku dokonał zgłoszenia wierzytelności z tytułu pożyczki w postępowaniu upadłościowym PBG S.A. z możliwością zawarcia układu. W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2014 roku, biorąc pod uwagę aktualne propozycje układowe (z dnia 3 listopada 2014 roku) wartość godziwa rozpoznanej należności została oszacowana przy uwzględnieniu spodziewanych wpływów środków pieniężnych do Spółki zakładające spłatę 500 tysięcy złotych, przypadające na jednego wierzyciela, oraz 80-procentową redukcję należności powyżej 500 tysięcy złotych (dla której nie rozpoznano aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego) oraz spodziewany termin pierwszego wpływu środków pieniężnych do Spółki, oszacowany przez Zarząd Spółki na 30 czerwca 2016 roku (propozycje układowe zakładają spłatę należności w okresach półrocznych przez okres 5 lat).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość należności ustalonej przy wykorzystaniu wyżej omówionych założeń, wykazanej w pozycji „Inne aktywa finansowe długoterminowe” wynosi 5 milionów złotych oraz w pozycji „Inne aktywa finansowe krótkoterminowe” wynosi 1 milion złotych. Powyższa wierzytelność w pełnej kwocie tj. 32 915 787,40 złotych znalazła się w zgłoszeniu wierzytelności do masy upadłościowej PBG S.A. i widnieje się na liście wierzytelności uznanych przez nadzorcę sądowego (ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z dnia 4 czerwca 2013 roku).

Łączna kwota należności od jednostki powiązanej (PBG S.A. w upadłości układowej), wynikająca z powyższych tytułów i wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, wynosi 35,8 miliona złotych. Wartość odzyskiwalna tych należności zależy od warunków układu z wierzycielami tej jednostki oraz od możliwości realizacji przez jednostkę powiązaną tego układu w przyszłości. Postanowieniem z dnia 8 października 2015 roku Sąd Upadłościowy zatwierdził układ PBG, jednakże na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego postanowienie to nie jest prawomocne.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2015 roku, wpływ wyceny wyżej opisanych należności, na wynik finansowy Spółki wyniósł 2 502 tysiące złotych (31 grudnia 2014 roku: 83 tysiące złotych).

48. Informacje o podmiotach powiązanych

W okresie 12 miesięcy 2015 roku oraz w okresie 12 miesięcy 2014 roku Spółka nie zawierała istotnych transakcji z podmiotami powiązanimi na innych warunkach niż rynkowe.

Łączne kwoty transakcji z podmiotami powiązanimi za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 roku oraz za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014 roku:

<i>Podmiot powiązany</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia:</i>	<i>Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych</i>	<i>Zakupy od podmiotów powiązanych</i>	<i>Należności od podmiotów powiązanych</i>	<i>Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych</i>
Podmioty dominujący:					
PBG S.A. w upadłości układowej	2015	138	20	36 015*	1
	2014	–	5 057	33 344*	–
Jednostki z Grupy Kapitałowej PBG S.A.:					
PBG oil and gas Sp. z o.o. (dawniej HBP DROGI Sp. z o.o.)	2015	13	13 008	17	5 409
	2014	–	1 506	–	565
PBG Avatia Sp. z o.o. w upadłości układowej	2015	–	2 690	–	–
	2014	–	4	–	1
PBG ERIGO Sp. z o.o.	2015	3	–	3	–
	2014	–	–	–	–
PBG ERIGO PROJEKT Sp. z o.o. PLATAN HOTEL SKA	2015	13	–	16	–
	2014	–	–	–	–
Jednostki zależne:					
PGL-DOM Sp. z o.o.	2015	–	57	–	1
	2014	–	60	–	23
RAFAKO Engineering Sp. z o.o.	2015	137	1 064	1 066	1 019
	2014	40	9 953	4	903
RAFAKO Engineering Solution doo.	2015	–	737	–	123
	2014	–	1 246	–	170

<i>Podmiot powiązany</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia:</i>	<i>Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych</i>	<i>Zakupy od podmiotów powiązanych</i>	<i>Należności od podmiotów powiązanych</i>	<i>Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych</i>
FPM S.A.**	2015	–	–	–	–
	2014	–	3	–	–
RAFAKO Hungary Sp. z o.o.	2015	3 058	–	1 194	–
	2014	684	–	14	–
ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o.o.	2015	53	11 140	11	2 127
	2014	48	17 643	10	5 300
E001RK Sp. z o.o.	2015	6	326	–	25
	2014	6	388	1	61
E003B7 Sp. z o.o.	2015	335	–	5 767	–
	2014	166	–	1 788	–
Podmioty powiązane osobowo:					
Fundacja PBG	2015	–	399	–	113
	2014	–	–	–	–
SWGK CONSULTING Sp. z o.o.	2015	–	596	–	100
	2014	–	–	–	–
Mostostal Energomontaż Gliwice S.A.	2015	–	18	–	372
	2014	–	–	–	–
Energoprojekt Katowice	2015	–	265	–	–
	2014	–	–	–	–

* *należności od PBG S.A. w upadłości układowej, które zostały opisane w nocie 47*

** *jednostka zależna do dnia 28 lutego 2015 roku.*

48.1. Jednostka dominująca Spółki

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego podmiotem dominującym RAFAKO S.A. jest spółka PBG S.A. w upadłości układowej.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku PBG S.A. z siedzibą w Wysogotowie posiadała 50% i 1 akcja zwykła Spółki (bezpośrednio posiada 9,026% akcji, pośrednio 40,974%).

48.2. Wspólne przedsięwzięcia, w których Spółka jest współnikiem

Spółka nie prowadzi wspólnych przedsięwzięć.

48.3. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

W okresie 12 miesięcy 2015 roku Spółka nie zawierała istotnych transakcji z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe. Wszelkie transakcje z podmiotami powiązanymi są przeprowadzane na warunkach stosowanych przez Spółkę w relacjach gospodarczych z podmiotami niepowiązanymi. Wynagrodzenie ustalane jest najczęściej w drodze przetargu, ustalane są standardowe warunki płatności. Podmiot powiązany musi zapewnić wykonanie usługi zgodnie z dokumentacją, udzielić gwarancji na określony czas oraz przedstawić zabezpieczenie w postaci bankowej gwarancji dobrego wykonania umowy lub weksla in blanco. Wobec podmiotów powiązanych obowiązują również standardowe kary umowne, zapisy zabezpieczające zachowanie tajemnicy, własności przemysłowej, ubezpieczenia kontraktu, działania siły wyższej i rozstrzygnięcia ewentualnych sporów.

48.4. Transakcje z udziałem innych członków Zarządu i Rady Nadzorczej

W okresie sprawozdawczym i porównywalnym okresie sprawozdawczym nie udzielono pożyczek członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki.

W okresie sprawozdawczym i porównywalnym okresie sprawozdawczym Spółka nie prowadziła żadnych transakcji z członkami Zarządu.

48.5. Akcje w posiadaniu członków organów zarządzających i nadzorujących

Ilość akcji Spółki będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących, a także ilość akcji i udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką, będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących, według stanu na 31 grudnia 2015 roku, przedstawia poniższa tabela:

	Nazwa spółki	Łączna liczba akcji (udziałów)	Wartość nominalna akcji (udziałów) w złotych
Osoba zarządzająca			
Edward Kasprzak	RAFAKO S.A.	2 000	4 000
Jarosław Dusiño	PBG S.A. w upadłości układowej	100	100
Tomasz Tomczak	PBG S.A. w upadłości układowej	3 250	3 250
Osoba nadzorująca			
Małgorzata Wiśniewska	PBG S.A. w upadłości układowej	3 279	3 279
Jerzy Wiśniewski	PBG S.A. w upadłości układowej	3 881 224	3 881 224

48.6. Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych

Spółka nie prowadzi programu akcji pracowniczych.

48.7. Wynagrodzenia wyższej kadry kierowniczej Spółki

	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	9 043	8 204
Nagrody jubileuszowe	37	17
Świadczenia po okresie zatrudnienia	–	–
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	19	–
Świadczenia pracownicze w formie akcji własnych	–	–
Łączna kwota kosztów z tytułu wynagrodzenia głównej kadry kierowniczej*	9 099	8 221

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	Wynagrodzenie zasadnicze	Wynagrodzenie wypłacone w postaci nagród	Wynagrodzenie z pozostałych tytułów
Zarząd	3 120	1 309	674
<i>Agnieszka Wasilewska-Semail</i>	720	301	18
<i>Krzysztof Burek</i>	600	217	5
<i>Jarosław Dusiło</i>	600	292	5
<i>Edward Kasprzak</i>	600	292	5
<i>Wiesław Różacki</i>	–	–	488
<i>Paweł Mortas</i>	–	–	120
<i>Tomasz Tomczak</i>	600	207	33
Rada Nadzorcza	1 027	–	1 318
<i>Jerzy Wiśniewski</i>	240	–	601
<i>Dariusz Sarnowski</i>	228	–	121
<i>Piotr Wawrzynowicz</i>	124	–	385
<i>Małgorzata Wiśniewska</i>	108	–	129
<i>Edyta Senger-Kałat</i>	50	–	–
<i>Przemysław Schmidt</i>	108	–	81
<i>Adam Szyszka</i>	108	–	1
<i>Dariusz Szymański</i>	58	–	–
<i>Krzysztof Gerula</i>	3	–	–
Razem	4 147	1 309	1 992

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2014 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	Wynagrodzenie zasadnicze	Wynagrodzenie wypłacone w postaci nagród	Wynagrodzenie z pozostałych tytułów
Zarząd	2 904	1 205	665
<i>Agnieszka Wasilewska-Semail</i>	226	–	3
<i>Krzysztof Burek</i>	542	192	–
<i>Jarosław Dusiło</i>	542	240	–
<i>Edward Kasprzak</i>	542	199	–
<i>Maciej Modrowski</i>	234	199	140
<i>Paweł Mortas</i>	438	375	492
<i>Tomasz Tomczak</i>	380	–	30
Rada Nadzorcza	1 020	–	1 330
<i>Jerzy Wiśniewski</i>	236	–	600
<i>Dariusz Sarnowski</i>	146	–	180
<i>Piotr Wawrzynowicz</i>	144	–	360
<i>Małgorzata Wiśniewska</i>	108	–	–
<i>Agenor Gawrzyał</i>	114	–	33
<i>Edyta Senger-Kałat</i>	108	–	–
<i>Przemysław Schmidt</i>	108	–	157
<i>Adam Szyszka</i>	56	–	–
Razem	3 924	1 205	1 995

49. Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz

Spółka nie publikowała prognoz na 2015 rok.

50. Informacja o umowie z biegłym rewidentem lub podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych za wyżej wymienione okresy

Rada Nadzorcza RAFAKO S.A. działając na podstawie uprawnienia wynikającego ze Statutu Spółki, Uchwałą z dnia 6 lipca 2015 roku dokonała wyboru firmy Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie, wpisanej do rejestru Krajowej Izby Biegłych Rewidentów pod numerem 130, jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Spółki za 2015 rok. Wybór audytora nastąpił zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. Umowa z wybranym audytorem będzie zawarta na okres przeglądu i badania sprawozdań finansowych RAFAKO S.A. i skonsolidowanych sprawozdań Grupy Kapitałowej RAFAKO za rok obrotowy 2015. W przeszłości Spółka korzystała z usług w/w firmy w zakresie przeglądu i badania sprawozdań finansowych Spółki i Grupy Kapitałowej RAFAKO za lata 2002 – 2005 oraz za lata 2011-2014.

W dniu 22 lipca 2015 roku Spółka zawarła umowę z firmą Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie na dokonanie przeglądu i badania sprawozdań jednostkowych i skonsolidowanych za 2015 rok. łączna wysokość wynagrodzenia za przegląd i badanie sprawozdań finansowych została ustalona na poziomie 200 tysięcy złotych.

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku i 31 grudnia 2014 roku w podziale na rodzaje usług:

Rodzaj usługi	Rok zakończony 31 grudnia 2015	Rok zakończony 31 grudnia 2014
Obowiązkowe badanie jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	200	179
Pozostałe usługi	235	30
Razem*	435	209

* odnosi się do Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa

51. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Celem zarządzania ryzykiem finansowym RAFAKO S.A. jest ograniczenie zmienności generowanych przepływów pieniężnych oraz osiągnięcie wyników finansowych na podstawowej działalności biznesowej do akceptowalnego poziomu. Do głównych instrumentów finansowych z których korzystała Spółka należą: środki pieniężne, lokaty krótkoterminowe, transakcje wymiany walut, udzielone pożyczki, kredyt w rachunku bieżącym i umowy leasingu. Głównym zadaniem wspomnianych instrumentów jest wspomaganie i zabezpieczenie finansowe bieżącej działalności operacyjnej Spółki poprzez stabilizowanie i neutralizowanie ryzyk płynności finansowej, zmienności kursów walutowych i stóp procentowych, a także efektywną dystrybucję dostępnych środków finansowych. Pozostałe instrumenty finansowe – takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług – powstają w związku z prowadzeniem przez Spółkę bieżącej działalności biznesowej i są nieodłącznym jej elementem.

Spółka nie prowadzi obrotu instrumentami finansowymi. Wszystkie opisane w niniejszym rozdziale instrumenty mają charakter wspomagający bezpośrednio procesy biznesowe, wynikające z prowadzonej działalności podstawowej. Spółka nie dopuszcza do wykorzystania instrumentów finansowych w celach spekulacyjnych czy innych, niepowiązanych ściśle z podstawową działalnością operacyjną.

Najistotniejszym rodzajem ryzyka finansowego na jakie narażona jest Spółka jest ryzyko płynności, które zostało szeroko opisane w nocie 6.

W 2015 roku Spółka kontynuowała z PKO BP S.A. Umowę Kredytu w rachunku bieżącym na kwotę 150 milionów złotych, w związku z tym narażona jest na ryzyko stopy procentowej, które będzie miało wpływ na wysokość kosztów finansowych ponoszonych przez Spółkę w kolejnych okresach. Na stosunkowo niskim i stabilnym poziomie utrzymuje się też wartość podstawowej stopy procentowej decydującej o kosztach wykorzystania kredytu.

Dodatkowym rodzajem ryzyka finansowego na jakie była narażona Spółka w analizowanym okresie było i jest obecnie ryzyko walutowe oraz ryzyko stopy procentowej. Wielkość tych ryzyk została przedstawiona w nocie 53.1 i 51.2.

Zasady rachunkowości Spółki dotyczące instrumentów pochodnych zostały omówione w nocie 11.11.

51.1. Ryzyko stopy procentowej

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka posiadała aktywną umowę kredytową, w związku z czym ryzyko kredytowe oraz ewentualne zmiany stóp procentowych stanowią ryzyko dla działalności RAFAKO S.A. Ryzyko związane ze zmianą stóp procentowych może oddziaływać na zmianę oprocentowania kredytu oraz depozytów posiadanych przez Spółkę. Wrażliwość tego rodzaju zmian wskazano w tabeli poniżej.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników (lokaty, udzielone pożyczki, kredyt bankowy). Nie przedstawiono wpływu na kapitał własny Spółki.

Okres zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku	<i>Zwiększenie/ zmniejszenie o punkty procentowe</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>
PLN	+ 1%	1 792
EUR	+ 1%	568
GBP	+ 1%	14
PLN	- 1%	(1 792)
EUR	- 1%	(568)
GBP	- 1%	(14)

	Zwiększenie/ zmniejszenie o punkty procentowe	Wpływ na wynik finansowy brutto
Okres zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku		
PLN	+ 1%	622
EUR	+ 1%	753
GBP	+ 1%	43
PLN	- 1%	(622)
EUR	- 1%	(753)
GBP	- 1%	(43)

51.2. Ryzyko walutowe

Najistotniejszym rodzajem ryzyka finansowego, na które narażona jest Spółka jest ryzyko walutowe, które wynika ze zmian kursu walutowego, powodujących niepewność, co do przyszłego poziomu przepływów pieniężnych denominowanych w walutach obcych. Ekspozycja na ryzyko walutowe Spółki wynika z faktu, że znaczna część jej przepływów pieniężnych jest wyrażona w walutach obcych. Zmiany kursu PLN do walut obcych, szczególnie mające miejsce w krótkim okresie czasu i występujące z dużą dynamiką, mogą mieć istotny wpływ zarówno na rentowność realizowanych kontraktów denominowanych w walutach obcych, jak i poziom różnic kursowych liczonych od pozycji aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych, a przeliczanych na PLN.

W minionym okresie ponad 12,2% zafakturowanych przychodów Spółki wyrażonych było w walutach obcych, przede wszystkim w EUR.

Strategia zarządzania ryzykiem walutowym stosowana przez Spółkę zakłada wykorzystanie w jak największym stopniu naturalnego zabezpieczenia. Spółka dąży do jak największego strukturalnego dopasowania przychodów i kosztów w tej samej walucie w ramach realizowanych kontraktów. Ekspozycja netto na ryzyko walutowe, która nie jest zabezpieczana w sposób naturalny, zabezpieczana jest w momencie zawierania transakcji w granicach od 30% do 70% szacowanej wartości ekspozycji netto, wyłącznie za pomocą zaakceptowanych typów instrumentów pochodnych. Na dzień 31 grudnia 2015 roku, Spółka nie posiada żadnych otwartych pozycji zabezpieczających.

Z uwagi na wartość przewidywanych przychodów i kosztów i bieżącą strukturę ekspozycji walutowej netto Spółka nie podjęła decyzji dotyczącej zawierania nowych transakcji walutowych na kupno lub sprzedaż walut obcych w granicach wyznaczonych przyjętą polityką zabezpieczania ryzyka walutowego. Spółka okresowo dokonuje uaktualnienia wartości swoich pozycji walutowych i na ich podstawie podejmuje decyzje co do ich ewentualnego zabezpieczania.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto (w związku ze zmianą wartości aktywów i zobowiązań pieniężnych) na racjonalnie możliwe wahania przede wszystkim kursu EUR, GBP, CZK, TRY oraz RSD przy założeniu niezmienności innych czynników.

	Wzrost/spadek kursu waluty	Wpływ na wynik finansowy brutto	Wpływ na wynik finansowy netto
31 grudnia 2015 – EUR	+10%	10 925	8 849
	-10%	(10 925)	(8 849)
31 grudnia 2015 – GBP	+10%	143	116
	-10%	(143)	(116)
31 grudnia 2015 – TRY	+10%	51	41
	-10%	(51)	(41)
31 grudnia 2015 – CZK	+10%	2	2
	-10%	(2)	(2)
31 grudnia 2015 – RSD	+10%	1	1
	-10%	(1)	(1)

	Wzrost/spadek kursu waluty	Wpływ na wynik finansowy brutto	Wpływ na wynik finansowy netto
31 grudnia 2014 – EUR	+10%	14 671	11 884
	-10%	(14 671)	(11 884)
31 grudnia 2014 – GBP	+10%	492	399
	-10%	(492)	(399)
31 grudnia 2014 – TRY	+10%	5	4
	-10%	(5)	(4)
31 grudnia 2014 – DKK	+10%	1	1
	-10%	(1)	(1)

51.3. Ryzyko cen towarów

Spółka jest narażona na ryzyko wzrostu cen, szczególnie materiałów strategicznych dla jej działalności. Na poziom tego ryzyka znacząco wpływa sytuacja na światowych rynkach cen surowców – stali, metali szlachetnych, paliw i energii powodowana zarówno wahaniami kursów walut jak i koncentracją producentów zmierzającą do prowadzenia wspólnej kontroli cen. Strategia zarządzania ryzykiem cen towarów zakłada dążenie do zawierania kontraktów z poddostawcami materiałów i usług w walucie kontraktu głównego, lokowanie dostaw materiałów po stronie klienta, jak również zawieranie umów zakupowych w cenach stałych. Spółka nie zawiera wieloletnich umów z poddostawcami, zakres dostaw i dostawcy ustalani są indywidualnie w zależności od potrzeb.

51.4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe Spółki jest ściśle związane z prowadzeniem podstawowej działalności. Wynika ono z zawartych kontraktów handlowych i związane jest z potencjalnym wystąpieniem zdarzeń, które mogą przybrać postać niewypłacalności kontrahenta, częściowej spłaty należności lub istotnego opóźnienia w spłacie należności. Udzielanie klientom, tzw. kredytu kupieckiego jest aktualnie nieodłącznym elementem prowadzenia działalności gospodarczej, jednakże Spółka podejmuje szereg działań mających na celu zminimalizowanie ryzyk związanych z podjęciem współpracy z potencjalnie nierzetelnym klientem. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom wstępnej weryfikacji.

Klienci, którzy w opinii Spółki, na podstawie przeprowadzonej weryfikacji, nie są wiarygodni finansowo, są zobowiązani do przedstawienia odpowiednich zabezpieczeń finansowych, które minimalizują ryzyko niewypłacalności tych firm wobec Spółki.

51.5. Ryzyko związane z płynnością

Spółka jest narażona na ryzyko płynności w przypadku niedopasowania struktury terminowej przepływów pieniężnych na realizowanych kontraktach. Spółka, ustalając warunki handlowe realizowanych umów, dąży do zapewnienia w maksymalnie możliwym zakresie tzw. „samofinansowania się” realizowanych kontraktów, co przy założeniu terminowego regulowania należności istotnie ogranicza ryzyko płynności. Nominalna wartość linii kredytowych, do których ma dostęp Spółka redukuje ewentualne negatywne zdarzenia związane z opóźnieniami w terminowym regulowaniu należności. Spółka korzysta od 2013 roku z zewnętrznych źródeł finansowania działalności. Dostępne limity kredytowe w bankach były wykorzystane w istotnym stopniu i były wystarczające do obsługi operacyjnej działalności Spółki.

Kwestia płynności finansowej Spółki (kontynuacji działalności) w odniesieniu do 2015 roku została szeroko opisana w nocie 6 sprawozdania finansowego.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Spółki na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku wg daty zapadalności na podstawie umownych niezdykontowanych płatności.

	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
31 grudnia 2015						
Oprocentowane kredyty i pożyczki	–	–	111 213	–	–	111 213
Zobowiązania z tytułu leasingu	–	314	964	3 111	–	4 389
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz zobowiązania inwestycyjne	29 437	177 237	51 887	20 423	517	279 501
Dyskonto zobowiązań	–	–	–	1 565	81	1 646
	29 437	177 551	164 064	25 099	598	396 749
31 grudnia 2014						
Oprocentowane kredyty i pożyczki	–	128 127	2 102	–	–	130 229
Zobowiązania z tytułu leasingu	–	137	423	1 580	–	2 140
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz zobowiązania inwestycyjne	56 347	213 134	34 606	20 009	667	324 763
Dyskonto zobowiązań	–	–	–	1 506	173	1 679
	56 347	341 398	37 131	23 095	840	458 811

52. Instrumenty pochodne

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Spółka nie posiadała nierozliczonych transakcji dot. pochodnych instrumentów finansowych.

Spółka nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, jednak zawierane transakcje nie mają charakteru spekulacyjnego, a ich celem jest efektywne zabezpieczenie transakcji kupna/sprzedaży denominowanych w walucie. W związku z powyższym Spółka ujmuje efekt wyceny/realizacji instrumentów podobnie jak różnice kursowe, w ramach działalności operacyjnej (przychodów oraz kosztów).

53. Instrumenty finansowe

53.1. Wartość bilansowa klas i kategorii instrumentów finansowych

Wartość bilansową klas i kategorii instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku prezentują poniższe tabele.

Spółka prezentuje poszczególne kategorie i klasy instrumentów finansowych w wartości bilansowej, których wartość godziwa jest zbliżona do wartości bilansowej.

<i>Kategorie i klasy aktywów finansowych</i>	<i>Wartość bilansowa 31 grudnia 2015</i>	<i>Wartość bilansowa 31 grudnia 2014</i>
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	–	–
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	–	–
Instrumenty pochodne	–	–
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	210	369
Udziały i akcje długoterminowe	210	369
Pożyczki i należności	314 295	462 965
Należności z tytułu dostaw i usług	147 594	266 943
Należności z tytułu sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych	920	–
Pozostałe należności	123 721	162 570
Pożyczki udzielone	486	108
Lokaty długoterminowe	–	–
Lokaty krótkoterminowe	–	–
Inne aktywa finansowe długoterminowe	35 628	33 344
Inne aktywa finansowe krótkoterminowe	5 946	–
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	97 109	14 348
	411 614	477 682

<i>Kategorie i klasy zobowiązań finansowych</i>	<i>Wartość bilansowa 31 grudnia 2015</i>	<i>Wartość bilansowa 31 grudnia 2014</i>
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	–	–
Instrumenty pochodne	–	–
Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	390 714	454 992
Kredyty i pożyczki	111 213	130 229
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług (w tym inwestycyjne)	279 501	324 763
Pozostałe zobowiązania finansowe	–	–
Zobowiązania z tytułu gwarancji, factoringu i wyłączone z zakresu MSR 39	4 389	2 140
Zobowiązania z tytułu leasingu i umów dzierżawy z opcją zakupu	4 389	2 140
	395 103	457 132

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku Spółka posiadała następujące instrumenty finansowe wyceniane według wartości godziwej:

<i>31 grudnia 2015 roku</i>	<i>Poziom 1</i>	<i>Poziom 2</i>	<i>Poziom 3</i>
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	–	–	–
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	–	–	–
Instrumenty pochodne	–	–	–
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	210	–	–
Udziały i akcje długoterminowe	210	–	–
Zobowiązania finansowe wycenianie w wartości godziwej przez wynik finansowy	–	–	–
Instrumenty pochodne	–	–	–
 <i>31 grudnia 2014 roku</i>	 <i>Poziom 1</i>	 <i>Poziom 2</i>	 <i>Poziom 3</i>
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	–	–	–
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	–	–	–
Instrumenty pochodne	–	–	–
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	369	–	–
Udziały i akcje długoterminowe	369	–	–
Zobowiązania finansowe wycenianie w wartości godziwej przez wynik finansowy	–	–	–
Instrumenty pochodne	–	–	–

53.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody /(koszty) z tytułu odsetek	Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski /(straty) z tytułu wyceny	Zyski/(straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Aktywa finansowe</i>								
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (długoterminowe), w tym:	DDS	-	-	-	(159)	-	11	(148)
- akcje i udziały	DDS	-	-	-	(159)	-	11	(148)
Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe), w tym:		6	2	-	1 668	-	-	1 676
- lokaty długoterminowe	PiN	-	-	-	-	-	-	-
- pożyczki długoterminowe	PiN	6	2	-	4	-	-	12
- należności z tytułu poręczenia		-	-	-	(837)	-	-	(837)
- należności od jednostek powiązanych znajdujących się w procesie upadłości układowej	PiN	-	-	-	2 501	-	-	2 501
Pozostałe aktywa finansowe (krótkoterminowe), w tym:		-	84	-	-	-	-	84
- lokaty krótkoterminowe	PiN	-	84	-	-	-	-	84
- należności od jednostek powiązanych znajdujących się w procesie upadłości układowej	WwWGpWF	-	-	-	-	-	-	-
- pożyczki krótkoterminowe	PiN	-	-	-	-	-	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	4 935	29	8 658	1 363	-	-	14 985
- należności z tytułu dostaw i usług		2 562	(204)	(331)	1 389	-	-	3 416
- pozostałe należności		2 373	233	8 989	(26)	-	-	11 569
Pochodne instrumenty finansowe	WwWGpWF	-	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	PiN	169	(194)	-	-	-	-	(25)
Razem		5 110	(79)	8 658	2 872	-	11	16 572

Okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody /(koszty) z tytułu odsetek	Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski /(straty) z tytułu wyceny	Zyski /(straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Zobowiązania finansowe</i>								
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki, w tym:	PZFWgZK	(3 293)	-	-	-	-	(889)	(4 182)
- pożyczki oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(60)	-	-	-	-	-	(60)
- kredyty w rachunku bieżącym oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(3 233)	-	-	-	-	(889)	(4 122)
- pozostałe kredyty krótkoterminowe wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym:	PZFWgZK	(156)	(1)	-	-	-	-	(157)
- zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	PZFWgZK	(156)	(1)	-	-	-	-	(157)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	(843)	354	-	(28)	-	-	(517)
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług		(141)	377	-	(16)	-	-	220
- pozostałe zobowiązania		(702)	(23)	-	(12)	-	-	(737)
Instrumenty zabezpieczające	PZFWgZK	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	WwWGpWF	-	-	-	-	-	-	-
Razem		(4 292)	353	-	(28)	-	(889)	(4 856)

Okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku	<i>Kategoria zgodnie z MSR 39</i>	<i>Przychody /(koszty) z tytułu odsetek</i>	<i>Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Zyski /(straty) z tytułu wyceny</i>	<i>Zyski/(straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Razem</i>
<i>Aktywa finansowe</i>								
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (długoterminowe), w tym:	DDS	-	-	-	-	-	2 808	2 808
- akcje i udziały	DDS	-	-	-	-	-	2 808	2 808
Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe), w tym:		7	-	-	79	-	-	86
- lokaty długoterminowe	PiN		-	-	-	-	-	
- pożyczki długoterminowe	PiN	7	-	-	(4)	-	-	3
- należności od jednostek powiązanych znajdujących się w procesie upadłości układowej	PiN	-	-	-	83	-	-	83
Pozostałe aktywa finansowe (krótkoterminowe), w tym:		-	(78)	-	-	-	-	(78)
- lokaty krótkoterminowe	PiN	-	(78)	-	-	-	-	(78)
- certyfikaty depozytowe	WwWGpWF	-	-	-	-	-	-	-
- należności od jednostek powiązanych znajdujących się w procesie upadłości układowej	WwWGpWF	-	-	-	-	-	-	-
- zaliczka na poczet nabycia praw do pożyczki	WwWGpWF	-	-	-	-	-	-	-
- pożyczki krótkoterminowe	PiN	-	-	-	-	-	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	5 294	415	2 032	(1 349)	-	-	6 392
- należności z tytułu dostaw i usług		1	597	(3 221)	(1 349)	-	-	(3 972)
- pozostałe należności		5 293	(182)	5 253	-	-	-	10 364
Pochodne instrumenty finansowe	WwWGpWF	-	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	PiN	30	707	-	-	-	-	737
Razem		5 331	1 044	2 032	(1 270)	-	2 808	9 945

Okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2014 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody /(koszty) z tytułu odsetek	Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski /(straty) z tytułu wyceny	Zyski /(straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Zobowiązania finansowe</i>								
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki, w tym:	PZFWgZK	(5 869)	-	-	-	-	(1 246)	(7 115)
- pożyczki oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(75)	-	-	-	-	-	(75)
- kredyty w rachunku bieżącym oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(5 794)	-	-	-	-	(1 246)	(7 040)
- pozostałe kredyty krótkoterminowe wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym:	PZFWgZK	(41)	-	-	-	-	-	(41)
- zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	PZFWgZK	(41)	-	-	-	-	-	(41)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	(1 245)	(1 721)	-	24	-	-	(2 942)
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług		(324)	(1 691)	-	25	-	-	(1 990)
- pozostałe zobowiązania		(921)	(30)	-	(1)	-	-	(952)
Instrumenty zabezpieczające	PZFWgZK	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	WwWGpWF	-	-	-	-	-	-	-
Razem		(7 155)	(1 721)	-	24	-	(1 246)	(10 098)

53.3. Ryzyko stopy procentowej

W poniższych tabelach przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Spółki narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

31 grudnia 2015 roku

<i>Oprocentowanie stałe</i>	<i><1 rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Lokaty długoterminowe	–	–	–	–	–	–	–
Lokaty krótkoterminowe	–	–	–	–	–	–	–
<i>Oprocentowanie zmienne</i>							
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	97 109	–	–	–	–	–	97 109
Udzielone pożyczki	486	–	–	–	–	–	486
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	1 278	1 316	1 254	489	52	–	4 389
Kredyty i pożyczki otrzymane	111 213	–	–	–	–	–	111 213
	<u><u>210 086</u></u>	<u><u>1 316</u></u>	<u><u>1 254</u></u>	<u><u>489</u></u>	<u><u>52</u></u>	<u><u>–</u></u>	<u><u>213 197</u></u>

31 grudnia 2014 roku

<i>Oprocentowanie stałe</i>	<i><1 rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Lokaty długoterminowe	–	–	–	–	–	–	–
Lokaty krótkoterminowe	–	–	–	–	–	–	–
<i>Oprocentowanie zmienne</i>							
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	14 348	–	–	–	–	–	14 348
Udzielone pożyczki	70	38	–	–	–	–	108
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	560	588	592	377	23	–	2 140
Kredyty i pożyczki otrzymane	130 229	–	–	–	–	–	130 229
	145 207	626	592	377	23	–	146 825
	145 207	626	592	377	23	–	146 825

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów. Pozostałe instrumenty finansowe Spółki, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

54. Zatrudnienie

Przeciętne zatrudnienie w Spółce w okresie styczeń – grudzień 2015 roku kształtowało się na poziomie 2 143 osoby. Szczegółowy opis zmian w strukturze zatrudnienia został zaprezentowany w Sprawozdaniu z działalności Spółki RAFAKO S.A. w 2015 roku w punkcie III.4.

55. Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego

W dniu 13 stycznia 2016 roku weszła w życie umowa warunkowa zawarta pomiędzy spółką zależną E003B7 Sp. z o.o. („SPV”) i Konsorcjum Firm: KOPEX S.A. z siedzibą w Katowicach (jako lidera konsorcjum) i STAL-SYSTEMS S.A. z siedzibą w Wólce Pełkińskiej (jako partnera konsorcjum) na dostawę i montaż konstrukcji stalowej budynku maszynowni, kotłowni, bunkrowni, LUVU, SCR, montaż bunkrów węglowych, podniesienie i ułożenie zdmuchiwaczy parowych, w związku z projektem na „Budowę nowych mocy w technologiach węglowych w Tauron Wytwarzanie S.A. – Budowy bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II”, realizowanym przez RAFAKO S.A. oraz SPV.

W dniu 24 lutego 2016 roku spółka E003B7 Sp. z o.o. (dalej „SPV”) (podmiot w 100% zależny od RAFAKO S.A.) zawarła z (i) Powszechną Kasą Oszczędności Bankiem Polskim S.A. (dalej „PKO BP”), (ii) Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń S.A. (dalej „PZU”), (iii) Bankiem Gospodarstwa Krajowego (dalej „BGK”) oraz (iv) mBank S.A. (dalej „mBank”, a łącznie z PKO BP, PZU i BGK „Gwaranci”), Aneks do umowy z dnia 16 kwietnia 2014 roku o udzielenie gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych na rzecz SPV w związku z projektem na "Budowę nowych mocy w technologiach węglowych w Tauron Wytwarzanie S.A. („Zamawiający”) – Budowa bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II” („Projekt Jaworzno”), realizowanym przez RAFAKO S.A. oraz SPV.

Na podstawie zawartego Aneksu mBank zobowiązał się do wystawienia na rzecz Zamawiającego (i) gwarancji bankowej zwrotu zaliczki w wysokości 48 mln złotych oraz (ii) gwarancji bankowej należytego wykonania kontraktu dotyczącego Projektu Jaworzno w wysokości 126 334 tysiące złotych. Obie gwarancje zostały wystawione w dniu 26 lutego 2016 roku. Na skutek zawarcia Aneksu i w związku ze zmianą formy zabezpieczenia należytego wykonania Umowy Głównej podpisanej z firmą Tauron Wytwarzanie S.A., po wniesieniu gwarancji wystawionych przez mBank, kwoty w wysokości 40 mln złotych wniesione przez RAFAKO S.A. w gotówce tytułem zabezpieczenia wykonania Umowy Głównej zostały Spółce zwrócone przez Inwestora. Jednocześnie SPV otrzymała kwotę 16,3 mln złotych z tytułu zwrotu kwot wstrzymanych.

W celu zabezpieczenia roszczeń Gwarantów (w tym mBank) z tytułu roszczeń zwrotnych wynikających z udzielonych przez nich gwarancji, RAFAKO S.A. oraz SPV dokonały zmian w zabezpieczeniach oraz ustanowiły na rzecz mBank tożsame zabezpieczenia do tych ustanowionych na rzecz PKO, BGK i PZU, w tym w szczególności ustanowiły lub zmieniły zakres następujących zabezpieczeń: (i) poręczenie za zobowiązania SPV wynikające z Umowy udzielone do dnia 17 kwietnia 2028 roku przez RAFAKO S.A. na rzecz Gwarantów; (ii) zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy i praw stanowiących przedsiębiorstwo SPV; (iii) zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach w SPV, stanowiących 100% kapitału zakładowego oraz uprawniających do 100% głosów w SPV, będących własnością RAFAKO S.A. oraz (iv) zastawy rejestrowe oraz zwykle lub finansowe odpowiednio na rachunkach bankowych i wierzytelnościach SPV oraz RAFAKO S.A. związanych z Umową Główną oraz oświadczenia o poddaniu się egzekucji wystawione przez RAFAKO S.A. i SPV. Wszystkie zastawy rejestrowe do najwyższej sumy zabezpieczenia równej 1 300 000 000 złotych.

W dniu 10 marca 2016 roku Spółka otrzymała postanowienie o wpisach do rejestru zastawów:

- a) zmianie zastawu ustanowionego przez RAFAKO S.A. na wierzytelnościach Rafako wobec Zamawiającego z tytułu umowy na realizację Projektu Jaworzno zawartej dnia 17 kwietnia 2014 roku, zabezpieczającego wierzytelności Gwarantów wobec RAFAKO S.A. wynikające z poręczenia udzielonego przez RAFAKO S.A. za zobowiązania SPV wynikające z Umowy Gwarancji,
- b) zmianie zastawu ustanowionego przez RAFAKO S.A. na udziałach w SPV, stanowiących 100% kapitału zakładowego oraz uprawniających do 100% głosów w SPV, będących własnością RAFAKO S.A., zabezpieczającego wierzytelności Gwarantów wobec Spółki wynikające z poręczenia udzielonego przez RAFAKO S.A. za zobowiązania SPV wynikające z Umowy Gwarancji,
- c) zmianie zastawu ustanowionego przez RAFAKO S.A. na udziałach w SPV, stanowiących 100% kapitału zakładowego oraz uprawniających do 100% głosów w SPV, będących własnością RAFAKO S.A., zabezpieczającego wierzytelności Gwarantów wobec SPV wynikające z Umowy Gwarancji,
- d) zmianie zastawu ustanowionego przez SPV na wierzytelnościach wynikających z zawartej przez SPV i PKO BP umowy Rachunku Projektowego Euro, zabezpieczającego wierzytelności Gwarantów wobec SPV wynikające z Umowy Gwarancji,
- e) zmianie zastawu ustanowionego przez SPV na wierzytelnościach SPV wobec Rafako z tytułu umowy podwykonawczej dotyczącej Projektu Jaworzno, zabezpieczającego wierzytelności Gwarantów wobec SPV wynikające z Umowy Gwarancji,
- f) zmianie zastawu z drugorzędym pierwszeństwem zaspokojenia ustanowionego przez Rafako na zbiorze rzeczy ruchomych i praw Spółki, zabezpieczającego wierzytelności Gwarantów wobec RAFAKO S.A. wynikające z poręczenia udzielonego przez RAFAKO S.A. za zobowiązania SPV wynikające z Umowy Gwarancji.

Ponad to w dniu 18 marca 2016 roku Spółka otrzymała postanowienie o wpisach do rejestru zastawów:

- a) zmiany zastawu ustanowionego przez Rafako na wierzytelnościach RAFAKO S.A. wobec Zamawiającego z tytułu umowy na realizację Projektu Jaworzno zawartej dnia 17 kwietnia 2014 roku, zabezpieczającego wierzytelności Gwarantów wobec SPV wynikające z Umowy Gwarancji,
- b) zmiany zastawu ustanowionego przez SPV na wierzytelnościach z umów rachunku bankowego Euro na podstawie umowy z dnia 8 września 2014 roku zawartej pomiędzy SPV a BGK jako Administratorem Zastawu,
- c) zmiany zastawu ustanowionego przez SPV na zbiorze rzeczy ruchomych i praw SPV na podstawie umowy z dnia 16 września 2014 roku, zawartej pomiędzy SPV a BGK jako Administratorem Zastawu,
- d) zmiany zastawu ustanowionych przez SPV na przekazach świadczeń pieniężnych w postaci części wynagrodzenia należnego RAFAKO S.A. z tytułu wykonania umowy Głównej oraz części zaliczki przypadającej na Rafako z tytułu Umowy Głównej, zabezpieczających wierzytelności Gwarantów wobec SPV RAFAKO S.A. z tytułu Umowy Gwarancji,
- e) zmiany zastawu ustanowionego przez SPV na wierzytelnościach z umów rachunków bankowych na podstawie umowy z dnia 16 września 2014 roku, zawartej pomiędzy SPV a BGK jako Administratorem Zastawu.

Niniejsze sprawozdanie finansowe Spółki zostało zatwierdzone do publikacji w dniu 21 marca 2016 roku uchwałą numer 29 Zarządu RAFAKO S.A. z dnia 21 marca 2016 roku.

Podpisy:

21 marca 2016 roku	Agnieszka Wasilewska-Semail	Prezes Zarządu
21 marca 2016 roku	Krzysztof Burek	Wiceprezes Zarządu
21 marca 2016 roku	Jarosław Dusiło	Wiceprezes Zarządu
21 marca 2016 roku	Edward Kasprzak	Wiceprezes Zarządu
21 marca 2016 roku	Tomasz Tomczak	Wiceprezes Zarządu
21 marca 2016 roku	Jolanta Markowicz	Główny Księgowy